

1
248681

Incunabel

E.S.

C.G. Müllner

jun.

Längd. Buch.

hinder.

1335

2
Mühlhofen
1835

32 Bl.

FRANCISCVS NIGER DE
MODO EPISTOLANDI

¶ Opusculum epistolarum familiarium & artis earundem scribendi maxime in generibus uiginti. Ad quæ tamen singulæ quibus nunc utimur species deducuntur. Suntq; genera ista uidelicet:

- epistola commendatitia.
- epistola petitoria.
- epistola munifica.
- epistola demonstratiua siue laudatiua & uituperatiua.
- epistola eucharistica siue regratiatoria.
- epistola amatoria.
- epistola lamentatoria.
- epistola consolatoria.
- epistola expositiua.
- epistola gratulatoria.
- epistola exhortatoria.
- epistola dissuasoria.
- epistola inuectiua.
- epistola expurgatiua.
- epistola domestica.
- epistola communis.
- epistola iocosa.
- epistola commissiua.
- epistola regia.
- epistola mixta.

Horum autem generum quodlibet suas habet species: ut locis suis in sequentibus studiosis horum patebit lucidissime.

I
248681
Incunabel

Opusculum Scribendi Epistolas Francisci Nigri Incipit foeliciter.

¶ Franciscus Niger: Venetus: Doctor: Clarissimo uiro: Iacobo Geroldo
Stiuro: Cntelseldensi: Patauini: Gymnasii: Moderatori excellentissimo: Ac
utriusq; uirtutis cultori Foelicitatem:

Vna p̄pili⁹: q̄ p⁹ Romulū secundus: Roma
ni regni Mōarchiā: Regiosq; fāces felici fide
re cōsecut⁹ ē: licet cū ī sabinis esset solitudinē
t̄m: uniusq; egenæ suæ. cæteris s̄stis: cōfabu
lationē delegisset: nec unq; pplari se instituto
miscere uoluisset: ad s̄mū t̄m regni apicē deue
ctus. qd unicuiq; gētis suæ ordini necessariū
foret: sūma sp̄ uigilātia exeq̄ curauit. Vñ & ro
mani moris & uetustatis īstauratorē appella
tus: & post mortem diuino: ut creditur: item
mate donatus: Hoc tu cōsiderans: Iacobe ge
rolde uir clarissime: licet superioribus: annis

dū priuatā uitā ageres: tuæ t̄m utilitati primū īsudās: ut stoicū uiḡ decebat:
bonarū oīum artū studio īdulgeres: nec alienis ī negociis īpeditū eē delecta
ret: ne odiosus uidereris aliorū cēsor fieri uelle. Cū t̄m ad honoratā istam mo
derationē tuā primū ascēdisti: ī q̄ non t̄m uidebas: tibi iuris utriusq; modera
mina suscipiēda esse: quo te duce facilius ad eius apicē possēt uiri studiosi p
tingere. Sed cū etiam multi occurrerēt: q̄ hoc ī humili dicendi genere: qd fa
miliare dīcimus: tanq̄ arduū quoddā munus aggressuri: diffīciles uidebant
posse p̄ficere. Tu sane illoꝝ laborē miseratus: q̄bus maxīe necessariū fore uī
debas: si ad iuris tam diuini q̄ humāi anfractus cōtēderēt: n̄ solū oratoriam
illā sublimēq; faciūdiā: haurire: sed hāc quoq; īferiorē ex culus uestigio ad illā
facilior sit cōsēsus: Me rogasti: ut q̄ hoc ī gymnasio tuo publicas hūanitat̄s le
ctiōes p̄fiterer: humanū et hoc negociū tuo amore susciperē: quo & tibi gra
tificarer: & ad hoc familiare scribēdi genus aspirāt̄is meo labore p̄dessem.
Ego autē: q̄ tuis ī me plurimis maximisq; beneficiis: tibi adeo deuictus sum:
ut si uitā etiā p̄ tua dignitate effundā: uel minimā adhuc n̄ uidear meritoꝝ
tuorū partē assecut⁹: ut tuæ morē gererē uolūtati: studiosisq; iuuenib⁹: meo
labore aliqd̄ emolumētī afferē: familiarē quādā scribēdi artē repire conat⁹:
sum: lōge qdē ab illa forēsī & graui semotā. Quā cū ī unū corpus redegissē:
ad te uir itegerrime bonis auib⁹ mittere decreui: q̄ cū semp̄ bonarū artium
studiosus extiteris: q̄bus n̄ minus ipse splēdoris reddere studuisti: q̄ illæ tibi:
cūq; semp̄ doctos uiros adeo excolueris: ac p̄c̄tissime cōplex⁹ sis: ut te utrius
q; uirtutis parentē oīs merito academia iā appellare nō dubitet: mihi dign⁹
uisus es: cui opusculū hoc nostrū cōmēdare: ut illud a maliorū morsib⁹ tue
reris. Ad te igit̄ ueniētē suscipe libellū: & iter reliquos: codices tuos: quos &

plurimos & doctissimos in celeberrimam bibliothecā tuā undiq; collegisti hūc quoq; nostrū tanq̄ illog seruulū collocato. Non enim idignum erit iter tot sapiētissimos uiros: quoq; monumēta splēdidissimo pluteo tuo seruātur famulātē quoq; nostrū accedere codicillū: cui scio utrāq; felicē fuitutē futurā. Opus aut ipsū facile cōsequemur: si primo epistolaz genera declarabim⁹ ad quæ singulæ: quib⁹ nunc potissimū utimur: spēs deducū. Secūdo si clausulaz ad tales epistolas faciētū: elegātiā breuiter expōem⁹. Postremo si unicuiq; uiroz ordinī accōmodatos titulos: unico tanq̄ axiomate absoluemus. Sed iā bonis aibus susceptē puicīe: nostriq; īstituti sumatur exordiū.

Frāncisci nigri ueneti doctoris: p nouitroz adolescētū: ad pedestrē orationē aspiratiū utilitate: Clarissimo uiro: Iacobo geroldo: Stiro: Cnitsfeldēst parauini gymnasiū moderatori excelētissimo: ac utriusq; uirtutis cultori isch nos dicēdi modus: pientissime sacratus: ſchoat. Præfatio.

Cribēdag epistolaz inittū licet multi uariis causis ascribāt: illud ego tamē uerius existimauerim quod in turpitanis fabulis uetustissimis memoriæ traditū accipimus: nō alia. s. de causa epistolā fuisse reptam: nisi ut absentes amicos hoc tm̄ re medio p̄sentes redderem⁹: eorūq; litteras itūtes īteruallo locoz actempoz īterpolatam aliquantisper amicitiam īstaurarem⁹: quæ cū potissimū in diurna consuetudine fundamēta facere soleat: ea prætermīssa: non parū quidē labefactari uideatur. Diuinam igitur non īmerito epistolam apellauerim: quæ diuino fungens officio: diuinū quoq; in nobis opus efficiat.

Epistolæ diffinitio: genera: ac spēs: cū suis regulis & exēplis. Libellus primus Pistola est oratio pedestris: quæ absentes amicos præsentēs facit tam ad uoluptatē: q̄ ad utilitatē tū publicam tū priuatā: diuinitus ex cogitata. Epistolaz aut genera sunt uiginti: primū scilicet cōmēdatiū: secūdū petitoriū: tertū munificū: quartū demonstratiū. q̄ntū eucharisticū: sextū amatoriū: septimū lamentatoriū: octauum consolatoriū: nonū expositiū: decimū gratulatoriū: undecimū exhortatoriū: duodecimū dissuatoriū: tertūdecimū inuectiū: quartūdecimū expurgatiū: quintūdecimū domesticū: sextūdecimū cōe: decimūseptimum locosum: decimūoctauū cōmissiū: decimūnonū regium: uigesimū & ultimum mixtū. ¶ Commendatiū genus. Caput primū:

Ommēdatiū genus ē illud: qd̄ fit ī alcuius certæ p̄sonæ cōmēdationē: ad demonstratiū uel iudicialē causam accōmodatū hui⁹ aut generis spēs sūt duæ. Vna. s. epētica. Altera uero dicæanica:

Commendatitia

Epentica
Dicæanica

Ciuisilis
Criminālis

Epentica epistola cōmēdatitia est illa q̄ scribit̄ in alicuius certæ p̄sonæ cōmēdationē: p̄ aliq̄ dignitate cōsequēda. Cui⁹ epistolæ talis ē regula. Regula. **S**i cōmēdatititā epistolā: q̄ epētica d̄r scribere uoluerimus: illā i partes q̄tuor diuidemus. In q̄q̄z prima ab ea p̄sona beniuolētā captabim⁹: ad quā scribimus: laudātes illā uel a libertate siue munificētia: qua i oēs utit̄: uñ nobis maxima exoriat̄ fiducia ad ipsam ueniēdi: cū spe id facile obtinēdi qd̄ cupimus: uel etiam ab alia uirtute: & maxime ab illa: cuius ē is plenus: quē cōmēdare uolum⁹: dicētes eam p̄sonā semp fuisse assuetam talib⁹ uiris fauere cū ipsa ex eorū numero sit. In secūda uero beniuolētā captabimus ab eius p̄sona quam cōmēdare itēdimus: ipsam maxime laudantes: dicētes quoq̄ ipsam p̄ uirtutes suas oībus eē gratissimā: & nobis p̄cipue: q̄ eius consuetudine diutius usi fuerimus. In tertia autē rē ipsam exponem⁹: quā i petrare cupim⁹: illam eē iustā honestā & faciliē arguētes: & ex q̄ maximū sit honorē cōsecuturus ille: ad quē scribimus: si uoluerit illi amico n̄fo fauere: quē cōmēdamus. In ultima uero parte uel aliquod p̄miū pollicebimur: uel potius p̄petuam seruitutē nostram offeremus: si qd̄ petimus cōseq̄ poterimus: dicentes q̄ q̄qd̄ i ip̄m amicum factum fuerit tanq̄ in nos ipsos factum existimabimus. **Propositio.**

Commendetur Cæsar semp̄pronius: pro equestri dignitate consequenda.

Exemplum.

Nō auderē iur̄ctissime cæsar tā familiariter ad maiestatē tuā scribere: ne temeritatis uir̄to notādus essem: nisi te oīum humanissimū oīumq̄ adeo bēignissimū esse p̄spicerē: ut eos etiā: quos nunq̄ uideris nō cesses i dies tua tibi bñficētia deuicire: uñ sit: ut ego quoq̄ ad te uenire nō dubitē: cū sūma spe id obtinēdi: qd̄ a te potissimū i petrare cupio. Sc̄pronio nanq̄ uiro strenuissimo multos annos uitor ualde familiariter: q̄ & suo splēdore: & utriusq̄ uirtutis iustitiam: omni populo mō adeo gratus est: ut quē illi p̄ferant: habeant p̄fecto memine. Is enim cū annis exactis: hac i expeditione tua pannoniæ multa quidē atq̄ p̄æclara de se strategemata p̄æstiterit q̄bus apud oēs milites tuos maximam sibi gliam cōparauit: meritis nūc miles in patriam getē reuert̄i cupiēs: uellet meritam militiæ suæ lauream cōseq̄: p̄inde me exorauit: ut eū tuæ maiestat̄i cōmēdarē. Ego igit̄: qui eius petitionē iustam esse & honestam uideo: ut is. s. digno labore suorū p̄mio cōdoneat̄: quo reliq̄ magis ad uirtutē accēdant̄: tuæ illū iur̄ctissimæ maiestat̄i sūmopere cōmēdo: ut cū eū militari stēmate decoraueris: & meam itelligat cōmēdationē nō fuisse uulgarem: & tibi i mortalē gratiam sit habiturus. Vale. ¶ Dicæanica ciuisilis.

Dicæanica epistola commendatitia est illa: qua scribit̄ in alicuius certæ p̄sonæ cōmēdationem: p̄ aliquo negotio expediēdo. Huius autē epistolæ spēs

sunt duæ: una scilicet ciuilibis: & altera criminalis.

Dicæanica epistola commendatitia: quæ ciuilibis dicitur: est illa: quæ scribitur in alicuius certæ personæ commendationem: pro aliqua forensi causa expedienda: cuius epistolæ talis est regula.

Regula:

Si cōmēdatitiā epistolā dicæanicā: q̄ ciuilibis dī: scribere uoluerimus: illā sīlī ī ptes q̄tuor diuidemus. In q̄z̄ priā bēuolētiā captābim⁹ ab ea p̄sona: ad quā scribimus: laudantes ipsam a sūma iusticia & æq̄tate: dicētesq̄: idē nobis maximā spē fuisse exortā: q̄ amici n̄rī cām cōmēdatā suscipiet. In secūda uero bēuolētiā captābim⁹ ab ea p̄sona: quā cōmēdare uolumus: laudantes ipsam ab oī uirtute: quam ei poterim⁹ tribuere: & dicentes: q̄ pp̄ tales uirtutes suas nō solū nobis: sed ēt oī populo sit gratissimus. In tertia autē bēuolētiā captābim⁹ ab ipsa re: de q̄ scripturī sumus: laudātes ipsam a iusticia & æq̄tate: a facilitate & amplitudine: & ab utilitate: dicētes maximū iudici futuz̄ honorē: si eam suscepit expediēdam. In uiltia uero pte petemus qd̄ īpetrare itē dimus: dicētes primo amicū nostrū maximā spē habere: q̄ pp̄ amorē nostrū sit ei cōmendatus: deinde rogābimus: ut hæc spes eū non fallat: p̄mittētes aliquod premiū: ut in p̄cedēti epistola tactū est.

Propositio.

Commandetur iudici pomponius: pro forensi negotio suo expediendo.

Exemplum.

pars 1

Tanta ē iusticia & æq̄tas tua excellētissime iudex: q̄ nō mihi solū: sed oībus ēt ciuibus istis notissima ē: ut sine alterius patrociniō utri possit q̄sq̄: itrepidus ad te cōfugere: cū sūma ac certissima spē: ēt cōtra acerrimos aduersarios suos uictoriā obtinēdi. Vñ p̄ter amorē achēuolētiā illā: q̄ iter nos uterq̄ n̄rī de uictus ē: n̄ mediocris ēt mihi fiducia suggeritē q̄ si aliquē tibi litteris meis cōmēdauero q̄ iniuste ab aduersario opprimat: æq̄ssimū illi fauorē tuū p̄stabis. Cū igit̄ pōponio uiro optimo p̄ multos annos utar familiarissime q̄ singulari uirtute sua: oībus q̄ gratissimus ē: cui⁹ uirtus n̄ obscuro nec uario f̄mōe: sed & clarissima: & una oīum uoce p̄dicat. Cūq̄ is magna q̄dam negocia & ampla & expedita hēat corā excellētia tua pagēda: & ex q̄b⁹ magnū possit & honorē & dec⁹ cōseq̄: me rogauit: ut ei⁹ tibi hæc negocia uellē p̄ l̄ as cōmēdare. Cōfidēs se l̄ is istis apud te gratiosū fore. Ego igit̄: q̄ talē uiḡ maxie diligo: cū pp̄ ei⁹ uirtutē: tū maximā p̄bitatē: eius eās tibi sūmo p̄ cōmēdo: rogoq̄ ut oībus ī rebus eū ita tractes: ut itelligat amicitia n̄rā m̄ iter nos aliqd̄ ualuisse: cui ipse p̄petua erit seruitute deuictus. Vale. Dicæanica criminalis.

Dicæanica epistola commendatitia: quæ criminalis dicitur: est illa quæ scribitur in alicuius certæ personæ commendationem pro aliqua criminali causa expedienda: cuius epistolæ talis est regula.

Regula:

Si cōmēdatitiā epistolā dicæanicā q̄ criminalis dicit̄: scribere uoluerimus: illā sīlī ī ptes q̄tuor diuidemus. In q̄z̄ prima nō amplius apte: sed occulte bēuolētiā captābim⁹ p̄ īsinuationē: laudantes primo p̄sonā illā ad quā scribi

mus: dicētesq; illam penitus abhorrere ab illo uitio: cuius fuerit notatus ille
 quē cōmēdare uolumus. deīde dicentes: nobis etiā sūm ope displicere qđ ta
 li uiro obitē: aggrauātes illū quā rū poterimus. In secūda uero dicem⁹ qđ si
 cet sup hac re deliberauissēmus: nihil penitus scribere tamē cōsiderātes bonū
 aliquod uel utilitatē publicā seu priuatā: quāe posset ex tali uiro procedere cū
 excepto hoc uitio: cuius īsimulatus ē: alias sit bonus & honestus conabimur
 īp̄m paulatim laudare: cōcludētes: qđ hō nō res sit īspiciēda. In tertia autē ei
 oībus uirib⁹ nostris talē uirū cōmēdabimus: exponētes quāta sit īde utilitas
 secutura. In ultima uero offeremus īp̄m nō amplius esse talia factū: sed po
 tius semp uirtutibus & bonis opibus uacatur: offerētes similiter & operam
 nostram & talis utri nunq̄ illi: ad quē scribimus esse defuturam. Propos. tio.

Cōmēdetur Cæsari Milo: qđ quīs Clodium interemit: a capitis tamen multa
 liberetur. Exemplum pars

Noui Cæsar iuicēssime: quā semp ab ineūte ætate ab omni penitus scelesto fa
 cinore fueris alienus: ita ut nullū nunq̄ uolueris flagitiosū uix in hac tua ciui
 tate coalescere: & illū præcipue: qui ab omni pietate semotus: ī p̄prios cōcl
 ūes suos patriciū cōmittere ausus fuerit. Vnde & ego quoq; n̄ solum homi
 cidas a me p̄ctus alienos fecit: sed eos tanto magis abhorruī: quāto crudeliores
 sunt ī pturbanda hominū societate: quæ semp ab oībus mirifice tutanda est.
 Hinc effectū erat: ut nullo pacto uellē: etiā rogatus: ī Milonis fauorē ad tuā
 maiestatem scribere: nisi me cæteræ eius uirtutes coegissēt: quæ tot & tante
 sūt: ut eas uix numerare audeam. Is. n. excepto hoc facinore: quod ēt inuitus
 patrauit: tanta semp fide ī rēpu. nostram usus est: ut sæpissime pro eius salute
 seruāda nō opes solū sed & p̄priū sanguinē exponere nō dubitarit. Quod cū
 mecū ipse considero: n̄ mihi uideē hoc causale facinus tantæ uirtutū p̄mia
 abolere debere. Tuā p̄ide maiestatem exoro: ut nō rem sed hominē īp̄m īspici
 ens: tāto uiro dignē ueniā præbere: qui & nūq̄ deinceps in tale facinus est la
 psurus: & p̄ te: ut semp antea fecit: animam īp̄am: si opus fuerit: est libentissi
 me expositurus. Vale.

Petitorium genus Caput. II.

Etitorū genus ē illud quod fit pro alicuius certæ rei īpetratōe: qđ
 uel in aliq̄ gratia cōsequēda: uel ī aliquo munere obtinēdo cōsi
 tata ē: huius igitur generis spēs sunt duæ. Vna scilicet gratiæ alte
 ra uero rei.

Gratiæ.

Rei.

Petitoria epistola gratiæ est illa que ad aliquem amicū scribit̄ pro alicuius rei in
 corporæ īpetratione. cuius epistolæ talis est regula. Regula.

Si petitoria eplām græ ad amicū scribere uoluerimus: uel ī doctrīa: uel ī cōsilio
 seu ī aliquo p̄ocinio īpetrandō: ī qnq; pres talē eplām diuidere debemus: ī q̄z
 prima oportebit nos dātis facultatē declarare: ne forte se excusare possit qđ si q
 ret id faceret: ī scda uero petitionis n̄e honestatē & iustitiā ostendemus: ne for
 te si excusans

amicus ille ad quem scribimus: diceret se facturum si æquum esset. In tertia aut rei petitæ modum: & facilitatē aperiemus: ut eo libētius eā cōsequamur quo facilius fieri poterit. In quarta uero p̄miū pollicemur: uel in aliquo p̄cio cōstitutū si mercenaria fuerit persona: uel potius in seruitute p̄petua offe renda: ut bonū uiḡ decet. Propositio aut: quæ quita pars est: his superioribus partibus intericietur ubi aptior esse uidebitur. Propositio

Petatur a Cicerone patrociniū: in causa ualerii: quam coram iudicibus acturus est. pars 1

Incredibilis illa faciētia tua: Marce tullii: quæ ī oīum oculis mirifice elucescit ita ut nullū præter te: cēseat ciuitas nostra: oratorē habere: qui & ī forēsibus causis sapiētia: iusticia: & æquitate utatur: & ī cæteris rebus pagēdis: nō minus sibi apud oēs splēdorīs & gloriæ adiciat: me nūc potissimū ad te uenire cōpellit: cū sūma fiducia id cōsequēdi: quod animus meus exoptat. Est nāq; mihi cū aduersario meo iustissima quædā cōtrouersia: q; cum ab eo heræditate spoliatus sim: peto ut ī eā uolētē sic iusticia reducar: ille aut nequissimo ī me animo perturbatus suis studet cauillatōib; me ab illa remouere. Tu uā īgr̄ ī hoc casu sapiām requiro: quæ in senatu corā iudicibus orationē habitura: nō solū me ab his aduersarii caliditatib; absoluat sed etiā ī optatā hereditatē īducat. Qd̄ p̄fecto tibi facile futurū ē: si ad p̄ris mei testamētū aduerteris q; p̄ter oēs: me unicū sibi heredē legauit: quīs patruī mei caliditate urgēte uidear ab hac p̄tē hereditate alienus. Quod si feceris: ut spo: & opto: post legiti mā mercedē tuā: q; tibi a me liberalit̄ exponē: me sp̄ hēbis: cui tanq; mini mo suo possēs ī oibus tuis uotis ac desiderijs iubere. Vale. ¶ Petitoria rei corporæ īpetratione: cuius epistolæ talis est regula. Regula.

Si petitoria epistolā rei ad amicū aliqē scribere uoluerimus: pro aliquo mune re īpetrādo: istā similiter epistolā ī partes quīq; diuidemus: In q̄q; prima beniuolentiā captabim; ab ea p̄sona ad quā scribimus: laudātes ipsā prius a liberalitate: deīde potissimū ab auctoritate illius rei cōcedēdæ: quā petim;. In secūda uero demonstrabim; petitōis nostræ honestatē una cū sūma ipsius rei petitæ necessitate sine qua uix facere possimus. In tertia aut ostēdemus talī uirō facile esse nobis illud tribuere: quod petimus: & in hoc loco aperiem; ipsi uiri facultatē: nō solū in tali re: sed etiā ī maiore multo erogāda. In quarta uero premīū aliquod pollicemur: uel ī p̄cio cōstitutū: uel potius in aliqua seruitute: quæ animū nostrū gratū ostendar. Ipsam demū propositio nem inter partes istas: prout nobis melius uidebitur: interponemus: sicut ī superiore præceptū est. Propositio.

Petamus a titio digestorū opus quod nobis maxime affectamus:

Exemplum.

Noui semper Titū eā eē īgeniū tuī cōditōnē: ut ad uirtutē aspirātibus uiris nō pars 1

opibus solū: sed etiā sanguīe ipso: si opus foret benignissime subuenires: hac
q̄ de causa nō mediocriter tibi apud oēs nomē cōpasse: nec minorem quoq̄ a
diis gratiā cōstitutam: q̄ te tot tantisq̄ opibus st̄ipauerūt: ut facile etiam: p̄ter
hāc beneficētiā tuā: possis oībus sup̄petias ferre. Hinc est: q̄ cū iam per mul
tos annos iuri cæsareo operā præstē: ac n̄ possim p̄pter librorū ī opīā ad ei⁹
apicē petuenire: statueri ad tuā opē cōfugere: sine qua aut nihil penitus hoc
ī gymnasio cōsequi poterō: aut tādē īceptā puiciā differere cogar. Cū igitur ti
bi bonis uiris & ad uirtutē athelātibus tā facile sit opē subministrare: q̄ uelle
& posse: cū præsertim etiā multos tuæ fidei cōmēdatos e limo: ut ita dixerim:
ad celū usq̄ sustuleris. Tuā p̄de beneficētiā exoratā uelim: ut mihi digestū
unū dignetur elargiri quō īceptū studiū pficere possi: & tibi n̄ mediocriter glo
riā adiungere. Q̄ d̄ si feceris ut sperō & opto: tātū ī me beneficii tui memoriā
nulla unq̄ delcbit obliuio: sed tibi poti⁹ si debitas gr̄as agere uel referre n̄ po
terō: sum tamē īmortales habiturus. Vale. z
3
4
5

Munificū genus est illud: quod fit pro alicuius certæ rei errogatiōe
quæ uel aliqua gratia elargienda: uel ī aliquo munere condonan
do constituta est. Huius igitur generis species similiter sunt duæ
una. s. gratiæ: altera uero rei

Gratiæ rei

Munifica epistola gratiæ est illa: quæ ad aliquē amicū scribit: pro alicui⁹ rei in
corpore errogatione: cuius epistolæ talis est regula.

Regula.

S i munificā epistolā gratiæ ad amicū aliquē scribere uoluerim⁹: uel ī doctrīa
uel cōsilio: seu ī aliquo patrociniō errogando: illā ī tres partes diuidem⁹. In
quarū prima captabimus beniuolētiā ab ea persona: ad quā scribim⁹: demō
strantes: q̄ p̄pter amorē & beniuolētiā: qua ī eam sumus affecti: deliberauim⁹
talē grām ei cōferre: qualē ipse p̄ litteras suas petiuerit: uel qualē nos sci
mus ipsi esse necessariā. In secūda uero exponemus munus nostrū: quod ipsi
amico uolumus errogare: ipsū q̄to hōestius poterimus laudantes: ad hoc ut
ipsi gratū sit ut ab ipsa re uideamur beniuolētiā nobis cōstituere. In tertiā at
& ultima offeremus eidē amico operā nr̄am: ī cæteris reb⁹ q̄libētissime acō
modatā: dūmō possim⁹ ei rē gratā facere: declarātes hoc eē amici officiū: ut
ī reb⁹ oībus debeat alteri amico operam suam p̄bere.

Propositio.

P olliceatur Cicero patrociniū suum ualerio ī causa forensi: quam coram iu
dicibus acturus est:

Exemplum

pars i

A ccepti tuas litteras Valeri charissime: ex quibus intellexi quāto desiderio affi
ceris: ut tibi ī controuersia tua patrociniū meū præstare ueli: quod p̄fecto
me: facere: cogit n̄ solū causæ tuæ iustitia & æquitas. quæ oīum uiroꝝ bono
rū fauorē merito consequi debet: sed etiā amor ille & beniuolētia singularis
qua semper ab ineunte ætate ī oēs tuos: in teq̄ præcipue affectus sum: Tibi

proinde n̄ solū patrociniū meū in hac tua causa polliceor ueq; etiā oēm offe-
ro fauorē: quē amicissimus quisq; alteri debet amico cōicare: ita ut nullū peni-
tus laborē recusaturus sum: dū tibi gratificari possim: quod adeo libēter exe-
qui conabor: ut si res mea ppria ageret: sed hoc melius fieri: q̄ scribi aut dici
uolo. In cæteris aut̄ rebus: quæ per me tua gratia effici poterūt: offero me ti-
bi ī omnibus adeo deuorūt: ut scias me nihil gratius exeq; posse: q̄ quod tuæ
senseris gratū esse uoluntati: cui oēm operā meā: ī oībus optatis tuis q̄ liben-
tissime paratū offero. Vale.

¶ Munifica rei.

Munifica epistola rei est illa que ad aliquē amicū scribit̄: p̄ aliqui⁹ rei corporæ
errogatione: cuius epistolæ talis est regula.

Regula.

Si mūificā epistolā rei ad amicū aliquē scribere uoluerim⁹: p̄ aliquo munere
errogādo: istā s̄l̄r epistolā in ptes tres diuidem⁹. In q̄q; prima captabim⁹ s̄l̄r
beniuolentiā ab ea p̄sona ad quam scribimus: declarātes: q̄ p̄pter amorem &
beniuolentiā: q̄ ī ipsam simus affecti deliberauerimus et tale munus facere: q̄le
ipse a nobis p̄ l̄ras petiuerit: q̄a maxime scimus ip̄m tale donū nō solū ei gra-
tissimū futurū: sed etiā maxime accommodatū. In secūda uero conabimur oī-
bus uiribus n̄ris ip̄m munus n̄m cōmēdare: cū oī tamen modestia & sapia-
ne uideamur: ip̄m laudātes: d̄ nobis iactāter loq; & s̄l̄r ī hoc loco cōabimur
ostēdere q̄ hoc tātū fecerimus ea de causa: q̄a sumus ualde inclinati ad oīa fa-
ciēda: q̄ scimus tali amico n̄ro esse utilia & grata. In tertia uero & ultima offe-
remus similiter in cæteris rebo oēm operā nostrā amico accōmodatā: dū mō
sciamus illi gratificari: & aliquid emolumentī afferre.

Propositio.

Mittat titius digestorū opus arcadio. quod ipse ab eo per litteras exposuerat.

Exemplum.

pars 1

Litteræ tuæ: q̄s p̄ximis diebo accepi: me adeo oblectarūt arcadi charissime ut
iter cæteras molestias meas: hæc mihi maxia p̄fecto cōsolatio fuerit. Cū p̄-
cipue nihil aliud affectē q̄ ut tibi me gratificari s̄ntiā: & maxime, cū uideo iā
diu te l̄ris & bonarū artū studio adeo deditū esse: ut quē tibi p̄ferā: habeā p̄fe-
cto neminē: q̄d mihi tāto gratius est: q̄to maior est amor & beniuolentiā: q̄
in te afficior: q̄ te etiā ī dies exoptat ī maiore uig; euadere. Quapropter cū a-
me p̄ l̄ras easdē petteris digestorū opus: ut eo facili⁹ possis icēptū studiū p̄fice-
re quo maior tibi dabit̄ cōmoditas studēdi deliberatū æqdē desiderio tuo fa-
cilitate. Vñ expedito: subito hoc nūcio: cui ad te l̄ras istas dedi misi libētis-
sime tibi opus: q̄ tantopere cupiebas: ut eo in tuis studiis adeo familiariter
ūti possis: q̄ & tibi utilitatē maximā: & mihi non minorē letitiam adiungat
nā p̄fecto quanto magis te diligo: tanto maiore afficior cupiditate: te aliqñ
in huiusmodi artū nostrag palestra uictorem uidendi: Si quid est præte-
rea: quod tibi gratū efficere possim & per iucūdū: tuū est præcipere: meū aut̄
exhilarari frōte mādata tua exequi: cui etiā omnē operā meā offero: in omni-
bus optatis tuis quamlibentissime accommatam. Vale.

Demonstratiua genus

Caput. III.

Demonstratiua genus est illud: quod fit in alicuius certae personae laudem uel uituperium. huius igitur generis species sunt duae una scilicet laudis: altera uero uituperii.

Demonstratiua

Laudis

Vituperii

Demonstratiua epistola laudis est illa quae ad aliquem amicū scribitur: pro alicuius personae commendatione: cuius epistolae talis est regula. Regula.

Si demonstratiua epistolā laudis ad aliquē amicū scribere uoluerim: uel i eius laude: ad quē scribimus: uel alterius personae de quā mentionē facere uolumus: illam in partes tres diuidemus. In quā prima declarabimus: quod licet uires nostrae non sint sufficientes ad laudandū tamen uig: quia eius conditiones superant omnem modū scribendi: tamen ut faciamus officium nostrum non possumus non aliquid scribere: & in hoc loco accipiemus illam excusationē: circa talē audaciā scribēdi quae nobis uidebitur esse conuenientior. In secūda uero incipiemus ipsam personā laudare ab aliqua uirtute uel disciplina: quae laudabilior sit in tali uiro: quae laudamus & est uniuersalibus clausulis utemur: dicēdo eius conditiones tales & tātas esse: quod non facile possumus tali stilo scribēdi illas complecti. In tertia autē & ultima dicemus: nos uoluisse haec pauca dicere: quae quasi nulla sunt: respectu illorum: quae dici possunt: simulque declarabimus: omnia haec dixisse: non assentationis: sed ueritatis causa incitatos: & ut aliquantulum gratū animū ostēderemus erga talē uig: quae commendauimus: offerendo similiter omnē operam nostram ipsi amico penitus in omnibus operatis paratam. Propositio.

Laudetur Callimachus uates. apud illustrissimum dominum ac senatum uentum. Exemplum.

Licet honus longe melius uirtibus impar hodie suscepim Serenissime princeps: uosque nobilissimi patricii: ut plenas meas uobis callimachi uiri laudes exponere quae totae & tantae sunt: ut profecto nesciam a quibus potissimum initium suscepturus sim: quod ue facile omnem dicēdi scribēdique facultatē superant: Est tamen officium meum: quod eius de militia disciplina teneor: huc strenuissimum sapientissimumque militē sumis laudibus extollere: quod est inbecillae huic epistolae meae facile poterit conueniens argumentū prestare. Est profecto tale tamen quod Callimachi mei ingenium: talis: doctri- na: ac regis pene omnium experientia: ut pares admodum sibi paucos nostra uiderit aetas: quae tam in publicis: quam in priuatis lectioibus suscitatae est huic gymnasio uestro utilitati: tanto splendore & ornamento: ut facile eo instituta caetera Italiae gymnasia quae humanam disciplinam profiteantur: & superet & excellat. Sed nolle diu in tantis uiri laudibus exponendis immorando: epistolae modum nescius excedere: proinde aliud tempus reliquum non scribenda: sed potius dicenda reseruabo: quo & fidei & ueritati in seruiam: & uobis tamen uirum melius intelligendum noscendumque praestare: cui etiam ut caeteris laude dignis: facere soletis: & gratiam & fauorem uestrum be

nitigntissime tribuatis. Vale.

¶ Demonstratiua uituperit:

Demonstratiua epistola uituperit est illa quæ ad aliquem amicū scribit: p̄ alicuius certæ p̄sonæ uituperatione. Culus epistolæ talis est regula. Regula.

Si demonstratiuā epistolam uituperii ad aliquem amicū scribere uoluerimus: in alii cuius certæ p̄sonæ uitupatione: illā: sicut in tres p̄tes diuidemus. In quæ prima bene uolentiā captabimus a p̄sona nr̄a: demonstrātes: quæ n̄ uelimus scribere contra talē p̄sonā: eo quod naturaliter delectemur aliis detrahere: sed assignabimus aliquid rōnabile: cām pp̄ quā simus icitati ad talia scribēda. In secūda uero uitupabimus ipsam p̄sonā: cōtra quā scribere itēdimus: cū oī modestia & honestate: ita ut n̄ uideamur hoc facere pp̄ odiū uel malignitatē: sed potius pp̄ ueritatē tutandā: uel quia ipsa dū in supbiā eleuat: & neminē uult apud se pati: potius digna ē tali uitupatiōe: ut deiceps desistat ab ista supbia. In tertia autē & ultima excusationē capiemus cū ea p̄sona: ad quā scribim⁹: si fortasse cū tali scriptura aures suas offenderimus: dicētes nos iō hęc ad eā scripsisse: quia intellegimus eius integritatem: & iō uolumus sup̄ his oībus eam iudicē constitutere: offerendo nos ipsos & oīa nostra ipsi amico accōmodate. Propositio.

Uituperetur Catilina apud Ciceronem: quia ipse in patriam conturauerit.

Exemplum:

pars 1

Nō ē cōsuetudinis meæ Cicerone charissime: ut aliis detrahēdo: quod plerique facere cōsueuerūt: mihi famā gl̄iamque cōparare studeā: & his p̄cipue: quorum scelesti faciōra mihi minus nocere possūt: imo & sæpi⁹ ab inimicis meis lacessit⁹: ad ultimū usque p̄pessus sū. Sed cū uideā scelestissimū Catilinā: qui sibi oēs ciues nr̄os p̄petua quā dā fuitate deuictos existimat nō solū in priuatū bonū: sed et in publicū scelestissime cōiurasse n̄ possū me penit⁹ cōtinere: quoniam eius tibi scelera ap̄iā: ne fortasse diu occulta magis nocerēt. Scias p̄inde Cicerone charissime: p̄ter reliquā huiusce nebulonis uitia: quæ oībus p̄fecto notissima sūt: hoc quoque deterrimū adiūgi: quod dieque noctuque scelestissimus iste carnifex oēs nefarios uiros ambit: ut eos in bonorum uiroꝝ p̄niciē inducat. hoc. n. oībus ciuib⁹ nr̄is ad eo manifestū ē: ut sole clarius elucescat: cū p̄sertim et publicis minis multos affecerit quæ eū tanquā uenenosū serpēte effugiūt: p̄inde eradicandū eēt hoc malū mihi Cicerone: ne graui⁹ iuatescēs offenderet. Nō scripsi hęc p̄fecto: ut aliquo in eū odio uel maluolentiæ meæ satisfacerē: quā penitus semp̄ abhorui: sed ut te his rebus tanquā sæuere iudicē cōstituēs: inducerē tandem ad pestē istā ex nostra ciuitate tollendam: tibi in oībus etiam operam meam offerens quilibet sine paratam. Vale.

¶ Eucharisticum genus. Caput. V.

Vcharisticū genus est illud quod scribitur ad aliquem amicū in gratiarū actiōibus referendis: pro aliquo beneficio suscepto: & huius generis species sunt duæ. Vna scilicet pro munere: Altera uero pro beneficio.

pro munere

pro beneficio

Eucharistica epistola p munere ē illa: q̄ ad aliquē amicū scribit̄ i gr̄ax actioni
bus: p aliq̄ re corporea elargita: Cuius epistolæ talis est regula: Regula:

Si eucharisticā epistolā p munere ad aliquē amicū scribere uouerimus: ut ei
gr̄as meritas agamus: illā i partes tres principal̄ diuidem⁹. In q̄x prima be
niuolētā capitabim⁹ a re ipsā: quā ab amico susceperimus: dicentes ipsā esse
rātī precī q̄ nō facile possim⁹ ei debitas gr̄as agere. In secunda uero beniuo
lētā similiter cōstituemus a persona nostra: declarantes: q̄ uires nostre nō
sint sufficiētes ad correspōdēdū humanitati eius uiri: ad quē scribere itendi
mus: cū ipsa superet oēm modū dicēdi siue scribēdi: In tertia aut̄ & ultima
tales gratias referem⁹: q̄les potuerūt uires nostræ: offerētes s̄iſſ̄ oēm operam
nostram tali amico in oībus suis uotis paratā. Propositio.

Gratias agit Titio arcadius: pro digestorum opere: sibi ab eo elargito.

Exemplum.

Cū tui i me muneris magnificentiā & liberalitatē considero Titī charissime uī
deo quātæ sint a me tibi gratiæ n̄ solū agēde: uerū ēt referēdæ. Sed n̄ possūt
exiguæ īgenioli mei uires hoc op⁹ p̄ficere: quod n̄ solū ipsas exsuperat: sed
etiā facile oēm dicēdi scribēdi ue materiā uincit. Vnde quid mihi potissimū
faciendū sit: penitus ignoro: si enī a tali gr̄ax actiōe discēdā: īgratitudinē mi
hi maximæ ascribēdū erit: si uero gratias agere tentauero: nec mētē uerba se
quē: non minori uitio fortasse tribuendum: q̄ non possit animus meus sui
gratitudinē præseferre. Cū igit̄ id assequi nequeat: q̄ cupio: ne ab officio
meo pētus discessisse uidear. illud saltē ad animi mei gratitudinē demōstrā
dū: īgenue p̄fitebor: me nō habere quo pacto p̄tato i me beneficio tuo: tibi
meritas gratias agā. Dabo tamē opā: ut si q̄ i re tibi p̄desse possim: nūq̄ labo
ribus uel uigiliis parcā: sed potius rātō libētius oēm tibi seruitutē meā deuo
ueā: q̄tō i me fueris beneficētior. Vale. ¶ Eucharistica pro beneficio.

Eucharistica epistola pro beneficio est illa: quæ ad aliquem amicū scribitur
in gratiarū actionib⁹: pro aliqua re incorporea elargita: Cui⁹ epistola: ta
lis est regula. Regula.

Si eucharisticā epistolā pro bñficio ad aliquē amicū scribere uouerim⁹: ut ei
meritas gratias agam⁹: uel p cōsilio: aut doct̄ria: seu patrociniō dato illā s̄iſſ̄
in partes tres diuidem⁹: In quax prima beniuolentiam capitabim⁹ a nobis
ipsis: demōstrātes q̄ nesciam⁹: a quibus uerbis potissimū debcamus inci
pere: ut pro tanto suscepto beneficio gr̄as agamus quia īgeni⁹ nostri uires n̄
sint sufficētes ad id peragēdū: In secūda uero beniuolentā cōstituem⁹ ab
ipsa re: laudātes eā: quātū poterimus & dicētes ipsā nobis maxime fuisse ne
cessariā: & ideo accidisse gratissimā. In tertia aut̄ gratias agem⁹: quales pote
rim⁹: demōstrantes animū nostrū ualde esse īclinatū ad oēm gratitudinem
demōstrādā: & i hoc loco similiter offeremus omnē operā nostram huic
tali amico q̄libentissime accōmodatam. Propositio.

Gratias agat ciceroni ualerius: pro patrociniō ip̄so ī eius causa corā iudicib⁹

Exemplum.

pars 1

Incertū est mihi p̄fecto Cicerō: a quib⁹ potissimū uerbis tibi gratias agā pro
rāto ī me beneficio tuo: q̄ n̄ solū causam meam benignissime tutandam suscepti:
sed etiā illā facillima qdē atq; citissima uictoria expediuisti: cū enī hoc tu
ī me meritū cōsidero: deficiūt sane uires: quæ se uidēt a tanta beneficētia tua
supari. Sicut enī mihi necessariū erat hoc officīū tuū: quod me a multis qdē
curis liberauit: ita & gratissimū accidit: & piucūdū: unde efficiē: ut maxime
cupiā: pares tibi gratias referre. Sed cū hoc n̄rī nō sit opis: cui⁹ perexiguū est
īgeniū: illud tamē ad aī gratitudinē aperīendam absoluā. Quod cū īmortale
sit futurū ī me hoc beneficīū tuū: īmortales quoq; tibi gratias me coget habe
re. Nā p̄fecto n̄ solū referre sed nec agere qdē audeo satis dignas: dedāq; tibi
præterea oēm facultatē meā: oēm opam: meq; ipsū totū: cui⁹ seruitutē uolo
tibi perpetuo esse dicatam. Vale. **Amatoriū genus. Caput. Vi.**

Amatoriū genus est illud: quod fit in amoris nostri demōstratiōe
ad aliquem amicū: quē amare cogamur: & huius generis species
sunt duæ. Vna scilicet honesta: altera uero turpis.

Amatoria

Honesta

Turpis

Amatoria ep̄stola: quæ honesta dicitur est illa: quæ ad aliquē amicū scribit:
pro amoris nostri declaratione: quo honeste ī ipsum fuerimus affecti: cuius
ep̄istolæ talis est regula.

Regula.

Si amatoriā ep̄istolā: quæ honesta nūcupat: ad aliquā p̄sonā scribere uolueri
mus: illā p̄cipaliter ī tres partes diuidemus. In quaq; prima beniuolentiā ca
ptabim⁹ ab ea p̄sona: ad quam scribimus: laudantes uirtutē uel p̄bitatē suam
p̄p̄ quam dicimus oēs esse īclinatos: ad illū n̄ solū amandū: sed etiam obser
uandū. In secūda uero declarabimus: q̄ etiam nos p̄pter talē istius uiri uirtu
tē: & optimas cōditiōes simus īcitati ad ipsū diligendū. In tertia aut̄ quanto
aptius poterimus: exponemus amorē & beniuolentiā n̄ram erga talē uirū: &
similiter ī hoc loco ei offeremus oēm animū nostrū: ī oībus suis uotis q̄libē
tissime paratū. Rogabimusq; ut ipse etiā uelit eē talis animi erga nos: q̄ nos
statuerimus penitus amicitiam istam p̄petuam fore: q̄ etiam uolumus assi
dua cōsuetudine: & meritoq; alternatione confirmari.

Propositio.

Exponat Curio amorem suum erga Ciceronem: quem summopere diligit:

Exemplum.

pars 1

Tot & tante sūt uirtutes tuæ. Marce tulli: q̄ passim clarissima omnīū uoce p̄di
canē: ut oīum iudicio: tanq; fulgētissimū sidus: iter n̄ræ ībecillitatis tenebras
mirabiliter elucescas. Nā ut cætera omittā: q̄ in oīum oculis populorū te mi
rabile efficiūt: nullus est q̄ nesciat. quanta eloquētia quantaq; dicēdi faciūdia
ualeas: ita ut pares admodū tibi paucos nostris ip̄ib⁹ cōsecutus sis. Tacco se

tēlag: grauitatē: illāq̄ incredibilē animi tui sapiētā quæ tibi immortalitatē tā
debitā cōpauit. Taceo philosophiam utrāq̄: q̄ nomē tuū adeo celebre reddi
dit ut nullus sit: q̄ Ciceronē: utriusq̄ uirtutis floribus uallatū: nō amet: nō ue
nereſ: nō obseruet. Inde effectū ē: ut ego quoq̄ q̄ ab iēute ætate uirtuti semp
p̄ iugilau: sim maxīe ad te amandū icitat⁹: & licet tāti uiri amicitia habere
adhuc minime p̄meritus sum: cupio tñ hoc mihi a diis ī mortalibus potissi
mū p̄stari: ut quē oēs amant: colūt: admirantē: illius ego talē bēiuolētiam acq̄
ram: qualē si mihi euenire sensero: habebō p̄fecto nō mediocres ipsis supe
ris gratias. Tibi igit̄ primū cordis huius ardorē offero: quē tu ī oībus opta
tis tuis senties p̄fecto paratissimū: offero amicitiam: quæ nostra faciēte con
suetudine sit p̄petuis t̄pibus cōseruanda: ac mutuorū beneficiorū alternatiōe
confirmanda: quam si tu: ut spero: benigno corde susceperis: dabo sane ope
ram: ut minime īgratam tibi sentias. Vale.

¶ Amatoria turpis:

A matoria epistola: quæ turpis appellat⁹: est illa quæ ad aliquam amicā uel pul
chram puellam scribitur ab amatore suo: pro amoris sui declaratione: cuius
epistolæ talis est regula.

Regula.

¶ Si amatoriā epistolā q̄ turpis dicit̄ ad aliquā puellā scribere uoluerimus: illā
potissimū ī partes q̄tuor diuidemus. In quax̄ prima bēniuolētiam captabi
mus ab ea p̄sona: ad quam scribimus: laudantes ipsam triplici laude: p̄rio. s.
a uirtute uel morali uel litterali: si litteris fuerit ībura: sc̄do a ḡnre si fuerit ge
nerosa: uel a fortūa & diuitiis: si ex humili genere nata fuerit: tertio a pulchri
tudīe: q̄ maiore habet cōmēdatiōē & efficaciam ī amore. In secūda uero be
niuolētiam captabim⁹ a p̄sona nostra: demōstrantes primo sine aliq̄ arrogā
tia: cōditionē nr̄am p̄ quam ēt ipsa puella iciteē ad amorē nostrū: deīde ei:
q̄tū honeste poterim⁹ declarantes amorē & bēniuolētia: qua ī ipsam afficia
mur. In tertia aut̄ rogabimus ipsam ut penit⁹ uelit acq̄escere p̄cibus nostris:
& nos similr̄ amare quē admodū eā amam⁹: laudantes hūc amorē: & dicētes
ip̄m esse rē potius diuinā: q̄ humanā: simulq̄ adducētes aliqd̄ exēplū aliāq̄
puellāq̄: quæ ī amore positæ: foelicē uitā sunt cōsecute. In q̄rta uero & ultīa:
adducemus ipsam puellā ī timorē alicuius dāni: si uoluerit talē amorē seq̄: &
simul cōfirmabimus p̄ exēpla aliāq̄ sc̄mināq̄: q̄ nolētes amorī adhærere:
crudeliter uitā finierūt: deducētes ipsam amicam nostram ī talē timorē: & cō
clusiue īducētes ipsam ad amorē: ne aliqd̄ mali ei cōt̄igat: cui ēt offeremus
oēm operam nostram: cū oī honestate ei paratam.

Proposito.

S cribat ad t̄sbe p̄ramus: p̄ amoris sui declaratione: ut illam ī amorē inducat:

Exemplum:

pars 1

Nō sine causa effectū ē suauissima T̄sbe: ut oēs ī te populi nostri cōiunctos ocu
los habeant: te amēt: te mirent̄: te obseruēt. Cū enī ex una parte cōsiderant
duplicē illam uirtutē tuam: q̄ te semp̄ adeo illustrauit: ut nullus sit: qui p̄stan
storē doctrinā p̄fiteat⁹: nec suauiores mox̄ īstitutiōes p̄ se ferat. Cū diuitias

secū dāq; semp ac facillē fortunā admirātur: quæ tibi & generis nobilitatē: & nobilitatis ornamēta subiecit. Ex altera subito parte occurrit singularis illa & diuina poti⁹ q̄ humana formositas quæ te merito nō ī hoc seculo natā sed de cælo plapsam testat. Cōspiciūt enī facillē illā tuā serenissimā: quæ etiā nū bilosū possēt illustrare cælū. Cōspiciūt sidercos illos oculos tuos: q̄ oēm pe nitus itūedo possūt amouere dolorē: ac luctuosos animos ī summū gaudiū traducere. Cōspiciūt deniq; cādida colla: paruos lapillos facile superātia: mī ranē castigatā frōtē: purpureū iuuetæ lumē: flauos crines: oīaq; penit⁹ mēbra decora: q̄ cōspiciēdo: nō possūt nō laudare: laudādo nō amare: amādo deīq; nō obseruare. Hinc ego iter ceteros æquales meos satis fortunatus adolescēs & fortasse etiā fortūatissimus futurus: si amorē tuū cōseq̄ meritis fuero: cū tales conditiones tuas aīo cōplector: nō solū ad te amā dā: colēdā: & obseruā dā īpellor: sed p̄ te etiā emori cogor: nec uigilās nec dormiēs q̄scere possū: ita ut cū ex una parte me socii felicē appellēt: quia cū satis honesta uirtute: nō mediocris quoq; accessit & fortūa: Ego tamē potius me īfelicē existimē: cū tibi placere n̄ possim: ī qua solū oēs spes meas cōstitutas eē uolui. Verre igiē aliquātulū bēignissimos ī me ocellos tuos uirgo pudicissima: & hūc tibi ser ualū ab iēute ætate dicatū piētissima suscipias: nō enī humana res sed diuina poti⁹ ē amor: nec tibi pagē uideat̄ amorī parere: cui nō solū humāi p̄cipēs sed & diuīa quoq; colla subiecere. Et caue ne fortasse amorē despiciēs: tui ma li cā sis: memēto daphnes: memēto siringis: q̄q; altera phœbi: altera uero pa nis amorē sp̄nēs crudelī uitā finiuerē. Tu autē tales fugiēs: penelopē imitare q̄ amoris sui cōstātā uitro fuās scēlicissimos dies uixit mihiq; adhæreas quē tibi sēties ī oībus q̄libētissime paratū: q̄ ad honorē & pudicitā tuā facere uī deāt: dū fuerit hęc mihi ultra sup̄stes. Vale. Lamētatoriū gen⁹. Caput. Vif.

Amētatoriū gen⁹ ē illud: qd̄ fit p̄ alicui⁹ mali n̄ri demonstratione: apud aliquē amicū: apud quē lamētātes speramus recipere cōsolatio nē: & huius generis spēs sunt tres. una. s. p̄ iniuria: altera p̄ re pdita: tertia uero pro exilio: Lamentatoria.

Pro iniuria:

Pro exilio.

Pro re perditā.

L amētatoria epistola pro iniuria suscepta: est illa: quæ ad aliquē amicū scribi tur apud quē lamētāmur de cōtumelia nobis illata: ut ipse sit iudex: uel forte remediū inueniat: cuius epistolæ talis est regula. Regula.

S i lamētatoriā epistolā p̄ iniuria suscepta ad aliquē amicū scribere uoluerim⁹ a quo remediū speramus: illā ī tres partes diuidem⁹: In quaz̄ prima bentuo lētiā captābimus ab ea p̄sona: ad quā scribim⁹: cōmemorātes amicitā: & be ntuolētiā nostrā p̄ quā simus icitati de reb⁹ nostris tam p̄speris q̄ aduersis ip̄m facere certiorē: sperātes: q̄ secūdū uerī amici officiū ipse existimabit for tunā nostrā sibi eē cōem. In secūda uero bentuolētiā nobis cōstituem⁹ a p̄

sona aduersarii: deducendo ipm quantum possumus in odium illius ad quem scri-
bimus: & narrando primo quanta & quot beneficia in ipm intulerimus: & tñ
recitando ipsius ingratitude erga nos. simulq; explicando illam iniuriã: qua
tali inimico fuerimus affecti. In tertia autem aut petemus auxilium uel consilium su-
per tali re: ab ea persona ad quam scribimus: aut ipsam constituemus iudicem
super ingratitude inimici nostri: querendo ab ea responsionem consolatoriam:
ut talem iniuriam æquo animo ferre possimus: simulq; offeremus illi omnem
operam nostram quilibetissime paratam. **Proposito.**

Lamentetur Appius apud Cæsarem: q; a Cicerone fuerit iniuria affectus:

Exemplum.

pars

Amor & beniuolentia singularis: qua in me afficeris Cæsar amantissime: hoc
potissimum tpe: ad te ut scribam me impellit: p aliqua consolatione captanda in his
potissimum rebus: quibus aduersam mihi sentio esse fortunã: nã amici officium eẽ
scio: ut tam in prosperis quã aduersis: semper cõem iudicet eẽ casum. Cũ igitur diebus
istis a Cicerone graui fuerim cõtumeliam affectus: statui rẽ omnem ad te scribere:
ut p lras tuas hũc dolorẽ aliquantulum leuare possis. Scis Cæsar charissime: quã
tũ semper superioribus temporibus elaborauerim: ut huic nebuloni ñ solũ honorẽ
sed et utilitatẽ asserrem: cũ precipue me faciente: ad præturam primũ: deinde cũ
summo suorum ornamẽto ad cõsulatũ euectus fuerit. Sed neq; bonorum istorum me
mor ingratus hõ: nec boni iuri officium sectatus: cũ mihi esset cã forensis in cõ-
trouersia coram senatu populoq; romano ut iniquitatẽ suã oibus aperiret: ñ so-
lũ mihi operam suam negauit: quam solet oibus et ignotis impartiri: sed acri-
ter in me inuectus est p aduersario meo dicens ita ut deducta re in p̄suasione: a
cã penitus deciderim: hæc ego passus sum mi Cæsar: tanquã laborum meorum p̄-
mia: quos p̄ ingratiſſimo uitro isto dieq; noctuq; suscepi. Sed quã adhuc inest
aĩus: ab ista sententia iniqua & iniusta appellare: hæc ideo ad te scripsi: ut p̄ter
litterarum tuarum consolationem quam expecto: ipsum etiam Ciceronem mo-
neas: ut si mihi operam suam præstare non intendit: quanuis id facere debi-
tus sit: mihi tamen nolit esse impedimento: quod facile faciet si tibi id placere
senſerit: cui me totum trado & dedo. Vale.

Lamentatoria epistola: pro re perditã: est illa quæ ad aliquem amicum scribitur:
apud quem lamentari uolumus uel de amissione substantiæ: uel de amissione
alicuius personæ quæ mortua sit: uel de perditione honoris aut digni-
tatis: cuius epistolæ talis est regula.

Regula.

Si lamentatoriam epistolam p̄re amissa ad aliquẽ amicũ scribere uouerimus
cui narrate intendimus uel amissionẽ substantiæ aut dignitatis nostræ ad hoc
ut ab eo aliquid auxiliũ recipiamus: uel perditionẽ alicuius personæ quã fuerit ex-
tinctã ut p̄ litteras amici consolationẽ recipiamus: ipsam epistolã similiter in
partes tres diuidemus. In quarum prima beniuolentiã captabimus ab ea p̄sona
ad quam scribimus: declarantes: quã p̄pter amorem & beniuolentiã eius in-

B

nos: uelimus ei narrare casum fortunæ nostræ: ut possimus ab ea uel auxiliū:
uel cōsolationē recipere. In secūda exponemus aduersitatē nram q̄ nobis ac
ciderit: deducēdo q̄rū possumus rē ipsam ī cōmiserationē. In tercia uero & ul
tima: petemus uel auxiliū: uel cōsolationē rebus nostris: dicētes nos multū
sperare in ipso amico: & rogantes: q̄ talis spes nō decipiat nos: simulq̄ offe
rentes eidem amico oēm opam nostram libēter accōmodatā. Propositio:
Lamentetur Cicero apud Seruium Sulpitium de morte Tulliaē filiaē suæ.

Exemplum.

Vellem serui charissime: ut ī tam acerbo ac graui casu: q̄ me diebus istis afflixit
tu etiam īter ceteros amicos mihi affuisses: sum enim certissimus: q̄ nō solū
æque doluisses: sed etiā in leuando dolore meo non modicū pfuisses. Q̄ d
quia locorū ac tēporū interuallo īpediente: effici non potuit: dabo tū operā:
ut saltē per litteras illud tibi significare possim: q̄d me diebus istis male ha
ber: in eo amore atq̄ beniuolētia nostra confidens: q̄ a teneris annis una cū
ætate creuit: q̄ sortē istam meam: ut bonū amicū decet tibi iudicabis esse cō
munē. Scis serui amantissime: in hac reipublicæ nostræ oppressione: quot
& q̄tis calamitatibus fuerimus affecti: ita ut perbeatos illos existimare soliti
simus: q̄ sine aliquo magno malo: uitā cū morte cōmutaueres: sed tū in oībus
his miseris unam tantū cōsolationē capiebā: quæ mihi relicta erat: filie sci
licet meæ dulcissimæ cōfabulationē: quæ facile oēs a me curas penitus amo
uebat: sed nūc ego magis in lachrimis & luctu tabesco: quo crudelior ī me fu
it inuida mors: quæ tali me oblectatione priuauit: mortua ē spes mea cōso
latio mea: uita mea: in qua oēs alios mœrores facile deponēbā: nec scio quā
debeā ī hoc miserando casu cōsolationē recipere: nisi ad te cōfugiā: q̄ oīum
dolorū meorū leuamē existis. Hæc igit̄ ad te scribo: non tantū ut mecū dole
as: q̄d bonū amicū decet: sed ut per litteras studeas hūc dolorē meū si non pe
nitus tollere: aliquantulū saltē leuare: cū præcipue hoc a te solum expectem:
qui etiā cæteras calamitates meas tua soles prudentia remouere cui ego me
totum trado & dedo. Vale.

⊕ Lamentatoria pro exilio.

Lamentatoria epistola pro exilio est illa quæ ad aliquē amicū scribit̄: apud quē
lamentari uolumus de exilio nostro: cuius epistolæ talis ē regula. Regula.
Si lamentatoriā epistolā pro exilio ad aliquē amicū scribere uouerimus: a quo
speremus consequi aut auxiliū in restitutione nostra aut cōsiliū: uel cōtola
tionē: ipsam epistolā similiter ī partes tres diuidemus. In quāq̄ prima eodē
modo beniuolētiā captabimus ab ea persona ad quam scribimus: demō
strantes q̄ maxime cōfidamus in amore ac beniuolētia sua: q̄ omnem istā
fortunā existimabit sibi esse cōmūnem. In secunda uero primū demōstra
bimus beneficia quæ intulerimus in patriam: uel bonitatē nostram: sine ar
rogantia: ut intelligat amicus: nō nostra culpa uenisse in exiliū. Ostēdemus
deinde cuius culpa factum sit: ut tale exiliū patiamur: deducendo rem oēm

in aliquos aduersarios: quos in odium conabimur adducere: demonstrātes
eorū ingratiudinē & iniquitatē. Demū ostēd meus: nos in iusticia & æquitate
confidere quod aliquando etiam in patriam restituemur: fracta nequitia ad
uersarios nostrorū. In tertia autē & ultima petemus illud auxillium: uel consi-
lium: aut consolationem quam petere intendimus: commendantes nosmet
ipsos ipsi amico ad quem scribimus: cui etiam nos & omnia bona nostra quā
benignissime offeremus.

Proposito.

Lamentet Cicero apud Lentulū de exilio suo: quod propter odiū Clodii patit̄.

Exemplum.

pars 1

In omnibus calamitatibus meis semper solitus sum mihi Lentule ad amicos meos
confugere: quoque uel opera uel consolatione subleuatus: possim aliquantulum respi-
rare. Quod cum te non amicū mihi solū existimē: sed etiā amicissimū: quod semper
utraq; fortunā meā tibi iudicasti esse cōem: statui per has ad te litteras: quid
mihi diebus istis euenerit: scribere: ut cōsilio & opera tua adiutus: & cōsolatio-
nē & remediū etiā in tantis malis inueniā. Scis Lentule charissime: quātū semper
per seip. dignitate seruāda elaborauerim: ita ut non opes solū libēter exposuerim
sed & sāguinē ipsam: dū ei possem aliquid utilitatis afferre: nec minūs etiā ab ea
sum adiutus: eleuatus cōseruatus. Sed malūolorū neq̄tia: quæ nullū pōt bo-
nū sustinere me adeo impetuit: ut quicquid in rēp. cōtulerim: illud totū unico die
perdidim. Insurrexit in me Clodius uir iniquissimus: qui licet multa a me quō-
dā beneficia suscepit: ingratiudine tamē cæcus meritorū oblitus: ut me pēit?
pessum daret plurima est signēta machinatus: quod apud populū per cōtione de-
ducēs: illisq; deductis nefariis quibusdā testibus fidē faciēs me miserū atq; in ocē-
tē ciuē ex priā pepulit: quod me tāto dolore affecit: ut penitus ultā mihi acerbā
putē. Et p̄fecto dolori succūbi cogerer: nisi hæc una spes me solaret: quia spo-
quādoq; futurus: ut īfrigat malorū iniquitas: & ego a tantis tāde malis emergere
possim. Quod ut facilius & citius eueniat: peto a te cōsiliū: auxiliū & opē: tu. n.
potes mihi adeo opitulari: ut mihi nihil sit præterea req̄rendū: cui ego oīa
mea bonā: domū: familiā: meq; imprimis ipsum commendo: trado & dedo.
Vale.

Consolatorium genus.

Caput. VIII.

Consolatoriu genus est illud quod fit pro alicuius mali solamine:
quod cum ab amico per litteras uel per nunciū intellexerimus: cupim?
ipsum consolari: & huius generis spes sunt tres. Vna. scilicet. pro iniuria
altera pro re perditā: tertia uero pro exilio.

Consolatoria.

Pro iniuria.

Pro exilio.

Pro re perditā.

Consolatoria epistola per iniuria suscepta ē illa. quæ ad aliquē amicū scribit̄: quæ
consolari uolumus pro iniuria: quā ab aliquo passus sit: deducēs ipsum in uī-
dictæ uel remedii spem & huius epistolæ talis est regula.

Regular

B 11

S i cōsolatoriam epistolam p̄ iniuria suscepta: ad aliquē amicū scribere uoluerim: quē cōsolari intendimus: p̄ ea iniuria q̄ fuerit ab aliquo affectus: ipsam ī pres tres diuidemus. In q̄q; prima quæ solet a nobis epitalis appellari declarabim⁹ q̄tū nobis molestū fuerit intellexisse iniuriam illam qua iste amicus no ster fuerit grauatus & simul declarabim⁹ amorē & beniuolētiā: qua ī illū afficamur: p̄pter quā sim⁹ coacti. ad oēm fortunā cōem existimādā. In secūda uero: q̄ a nobis catastrophe dicitur demonstrabimus q̄ p̄pter hoc non sit dolēdū: cū præcipue ipse fuerit offensus ab hoīe nullus p̄cit: & ī hoc loco beniuolētia captabim⁹ a p̄sona aduersarii: deducēdo ipsū ī odiū: & demonstrando iniquitatē ei⁹ & dicēdo q̄ huiuscemodi uiroz iniuriæ nō sint existimādæ: q̄a de facili postea supant: & simul demonstrabimus ī hoc loco: q̄tū sit sperandū qd̄ fracta istius aduersarii neq̄tia: tandē ipse amicus: ad quē scribimus: sit p̄stinā dignitatē cōsecuturus. In tertia autē & ultima: conabimur ipsū amicū cōsolari: p̄mittentes ei: operam nostram nūquā defuturam: dum ipse possit omnē dignitatem suam uendicare.

Propositio.

Consoletur appium Cæsar: pro iniuria: qua facti ī senatu affectus a Cicerone.

Exemplum:

pars

A ccepi tuas litteras Appi charissime: q̄ mihi p̄fecto tantā molesticiā attullere quantam req̄rebat amor singularis: & beniuolētia illa qua ab ineunte ætate ī te affectus sum: ex iis enim intellexi: q̄ nequiter fueris a Cicerone impetitus: ita ut ī causa tua forensi: quæ tibi erat cū aduersario corā senatu agēda: cōtra omnē iusticiam & æquitatē: uictoriam amiseris: quod cum primū sentirem nō poterā hoc mihi persuadere: q̄a semper intellexeram: te multa hñsicia in Ciceronē cōtulisse: ex quibus ipse tibi oīum iudicio debitus erat: unde nō ca debat ī alicuius opinione: ut te offendere posset. Sed post q̄ eius iniquitatē ex tuis litteris p̄cepi nō potui non summope dolere: tua præsertim causa cuius ego extimo oēm mihi fortunā eē cōem. Cū autē, considero eius: qui te offendit malignitatem: quæ illi potius: q̄ tibi: tādē & dedecori & damno futura est: nō mediocrem in hoc dolore capio cōsolationem: ille enim cum primū tanta in te cognitus fuerit usus ingratitude in omnium conspectu populo rum erit fabula nota: tu autem pro tua æquitate & iusticia: quæ diu oppressa esse nō potest: cū uictoria gloriosum triumphū acq̄res. Quē ut citius conse q̄ possis: dabo primū operā: ut ī tuū si potero fauorē illū deducā. In minus fiet. nō tibi opib⁹. studio. fauore. mēte demq; unq̄ dero: ut possis opratū tuū q̄ foelicissime consequi. cui me etiam ipsum totū trado. cōmendo. & dedo.

Vale.

Consolatoria pro re perditā.

Cōsolatoria epistola pro re perditā est illa quæ ad aliquē amicū scribit: quē cōsolari uolumus aut pro amissione substantie aut pro amissione alicuius persone que mortua sit uel p̄ perditione dignitatis. cuius epistolæ talis est regula.

Regula.

Si cōsolatoriā epistolā p̄ re perditā: ad aliquē amicū scribere uoluerim⁹: quē
 substantiā suā amiserit: uel aliquam personā pdiderit: quā mortua sit aut for
 te dignitatē suā p̄pter maliuoloz̄ iuidiam amiserit illā similiter ī tres partes
 diuidemus. In quāz̄ prima quā similiter epitalis apellatur: declarabimus q̄
 cum dolore p̄pelli fuerimus: cum talē fortunā uel casū ipsius amici īrellexerī
 mus: quē n̄m̄ p̄priū existimauimus propter amorē & beniuolentiam quā ī
 ip̄m afficimur: & ī hoc loco conabimur ip̄m dolorē augere q̄tū possum⁹. In
 secūda uero: quā s̄tis catastrophē est appellata: cōuertemus oēm orationē no
 strā ad cōsolationē: ostēdēdo duas: tres: aut plures rōnes: p̄pter q̄s pbemus
 nō eē dolēdū: & sic cōcludemus ip̄m amicū debere oēm molestiā reliquere
 & cōsolationem ex hac re capere. In tertiā aut̄ & ultima: cōabimur deducere
 amicū ad quē scribim⁹ in aliquam sp̄ē: q̄. s̄. omnia ista mala sint futura me
 illora: simulq̄ illi offeremus oēm operā n̄ram q̄libentissime paratā: dū possi
 mus ei esse consolationi & utilitati.

Propositio.

Console Seruus sulpitius Ciceronē: qui in luctu constitutus est propter obi
 tum Tulliae filiae suae.

Exemplum:

Pars 1

Ingemui p̄tinus. M. Tulli: & dolore affect⁹ lachrimas cōtinere nequit. cū pri
 mū ex filiis tuis tristē de obitu filiae tuae nūciū accepi: cogit. n̄. me amicitia
 nostra: mutuaq̄ beniuolētia: q̄ a teneris ānis cū aetate crescēs: Iā me edocuit
 amicor̄ casus cōes existmare. Iā enī cogitatioē cōcipere mihi uideor: cuius
 modi gladius paterna uiscera torqueat: quib⁹ cogitatioib⁹ imaturae amissae
 filiae dūderiū cor laceret atq̄ uexet: un̄ efficiat: ut nihil tibi reliquū sit: nisi ut
 lachrimis & luctu tabescas. Sed quia n̄ semper mōrēdū est ac dolore succum
 bēdū p̄ide atq̄ nulla relicta sit rō: quā molestiā ac mōrorē istū leuare op̄sit
 n̄ sum alienū arbitratus: si quid ad te scribere tentē: quādo corā loquēdi non
 dat̄ copia: ut te ī tā acerbo luctu uersantē: & p̄re dolore min⁹ uia rectā p̄spi
 ciētē & exhortari aliquantulū queam: & eo unde aberratū ē reducam. Quid
 quāso ē qd̄ tantopere doleas: & mōrore afficiaris? filia tua mortua est: quia
 mortalis erat: ea lege ī initio p̄creata: & genita: natura namq̄ natura quoq̄
 exticta ē. Nō ergo mix̄ tibi uideri debet: si qd̄ semel natū effloruit: rursum id
 ip̄m defloruit & itermortuū sit. Dolorē itaq̄ tuū mitiga: & bonis rationibus
 īnixus aliēa: ostēde te uiḡ: explica prudētiam tuā. uirtute nūc op⁹ ē. Sic itelli
 gant ii: q̄ te n̄ uiderūt: te talē esse: quem nos: q̄ te nouimus predicamus. Vidi
 m⁹. n̄. aliquando secūda te pulcherrime tulisse fortunā: fac quoq̄ itelligamus
 aduersam te quoq̄ aequē ferre posse: ne ex oīb⁹ uirtutib⁹ hāc una tibi deesse
 uideat̄. Hāc ad te scripsi Marce Tuli: n̄ q̄ iis te egere existimarē: noui enim
 modestiā & prudētia tuā: sed secti cū officii mei gr̄a: tū uero ut q̄ti te factā faci
 le itelligē posses: cū ēt oēm opam meā offero: ī oīb⁹ uotis tuis q̄libentissime

B 111

paratā dū tibi & tuis pdesse possim. Vale. ¶ Consolatoria pro exilio.
Consolatoria epistola p exilio: est illa: quæ ad aliquē amicū scribit: quē cōsolari
uolumus: p exilio suo: in quo cōstitutus sit: poter amicorū maliuolētiam: cu
ius epistolæ talis est regula.

Regula.
S i cōsolatoriā epistolā p exilio: ad aliquē amicū scribere uouerim⁹ quē cōso
lari itendimus pro exilio suo: in quo cōstitutus sit: ppter iniquitatē & odium
inimicorū suorū: illam similiter in tres partes diuidemus. In q̄q̄ prima: q̄ si
milititer epitalis appellat: declarabim⁹: q̄tū dolore receperim⁹ cū primū itel
lexerimus talē fortunā ipsius amici: ad quē scribim⁹: quam sibi dicemus exi
stimate nobis esse cōem: ppter amorē & beniuolētiam: q̄ in ipsum amicū su
mus affecti. In secūda uero caprabimus primū beniuolētiam ab ea psona ad
quam scribim⁹: laudantes ipsam ab oī pbitate & uirtute: deinde caprabim⁹ be
niuolētiam a psona aduersariorū: deducēdo ipsos in odiū & declarando qua
liter iste amicus noster n̄ ppter tuā culpā: sed tantū ppter inimicorū iuidia sit
a sua patria depulsus. In tercia aut̄ ipsum amicū deducemus ī specie: q̄ sit ali
quando ī patriā restituēdus: & ad hoc pollicebimur ei opam nr̄am minime
defuturam: sed cū oībō uiribus nr̄is elaboraturos: ut possimus ei prodesse &
utilitatem afferre.

Propositio.

Consoletur Ciceronem lentulus pro exilio suo: quod propter Clodii odiū &
maliuolentiam patitur.

Exemplum

pars

Nō possem tibi per litteras exponere Cicero: q̄tū doloris: q̄tūq̄ moesticie luse
perim: cum primū ex tuis litteris itellexi: te ppter odiū & maliuolētā iniqui
mi clodii ex dulcissima patria pulsum fuisse: n̄ enī solum itestino curo do
lore ex hoc acerbissimo casu tuo: sed uix me a lachrimis cōtineo: quoti s in
eā cogitationē uenio: ut te illa potissimū patria extorrē sentiā p qua etiā pro
priū sanguinē sæpissime exponere n̄ dubitasti quod me is amor facere cogit
quo ī te maxime affectus sum. Et profecto uix possem mœrorē istū sedare:
nisi prius inocentiam tuam excogitarem. q̄ oībus semp humanus: omnibus
benignus: nullū unq̄ laborē recusasti: quā tam ad publicā: q̄ priuatā utilitatē
spectare sentires: sed potius pro uirili tua semp itudans: ut oībus prodesse
nihil unq̄ n̄ laudabile peregisti: & tamen maliuoli nebulonis iuidia ad hanc
calamitatem solū deueniris: & n̄ tua culpa: q̄ cū inter omnes scelestos uiros
scelestissimus existimet: q̄uis hoc nūc in factiose cōsecutus fuerit. non tamen
dū scelus suū poterit rueri. Euigilia igit̄ aliq̄tulū ab isto tuo mœrore. & spe
ra: hæc aliquādo fore meliora: quæ futura esse breui qdē temporis spacio co
gnosces: ut itracto impetu leuissimi hominis: tuā pristinā dignitatē cōsequaris
quod ut facilius obtineas: ego tibi omnem operam meam: studiū fauorem
mentem deniq̄ omnem polliceor: ut quod tibi honorī & usui esse cogno
scam pro te exequi contendam. Vale.

Expositiuū genus est illud quod fit: quotienscūq; ad aliquē amicū nostrū scribentes aliquid exponere uolumus: quod ipm lateat: & huius generis spēs sūt tres: Vna scilicet testimoniū: altera historiæ: tertia uero notitiæ.

Expositiua.

Testimoniū. Historiæ. Notitiæ.

Expositiua epistola testimoniū est illa quæ ad aliquē amicū scribit: apud quē uel in loco publico: uel priuato uolumus super aliquo negotio testimoniū exponere. Cuius epistolæ talis est regula.

Regula.

Si expositiua epistolā testimoniū ad aliquē amicū scribere uouerim: aut p te testimoniū publico: aut priuato sup aliq̄ causa reddēdo: illam ī ptes tres potissimū diuidem. In q̄q; prima beniuolētiā captabim: a psona nra: declarantes q; tā ppter fauorē iusticiæ & æquitatis: quā nolum: aliquo pacto opprimi ppter ignorantiā ueritatis: q̄ etiā ppter amorē & beniuolētiā: q̄ afficimur ī ipm amicū: ad quē scribimus: aut p quo scribimus: uolumus declarare ueq; testimoniū sup ea re: sup q̄ fuerimus requisiti. In secūda uero breuiter: delucidē: & accōmodate explicabim: ipm testimoniū nrm: nihil aberrādo: si possumus: a ueritate: & tñ ī ipsa ueritate dicēda: ubi erūt loca magis faciētia ad fauorē amici nri: tūc ī ipsis maxie plistemus: & plusq; ī aliis ad hoc ut amico pdesse possim. us. In tertia autē & ultima dicemus ea uera esse q̄ scripserimus: si mulq; ī hoc loco offeremus oēm operā nram: uel psonæ publicæ: uel priuatæ quæ hoc a nobis testimoniū petiuerit: dūmō possumus ipsi rem gratam & utilē facere.

Propositio.

Exponat Cicero testimoniū apud censores cōtra Clodiū: q; diuolatorum sacrorū in urbe fuerit.

Exemplum.

Pars i

Req̄situs a uobis iudices: qd sup ea cōtrouersia sentiā: q̄ inter dignissimū matronarū ordinē: & Appiū Clodiū uersat: de uolatis bonæ deæ sacris: an ne ipse eo die ī ciuitate fuerit: quo sacra dicunt esse uolata. an porius abfuerit: licet hæc mea semp cōditio fuerit: ut neminē unq; offendere uouerim: ne tñ ægras ipsa atq; iusticia: quā semp amaui: & p q̄ et emori possum: ueritatis abscofione ledat: oīa uobis uerissima fatebor: q̄ ad huiuscemodi causæ dilucidationē attinere uidēt. Petitis a me iudices: uobis significē: fuerit ne nudtū stertius ī urbe Clodius quo potissimū diæ Bonæ deæ sacra uolata eē ferūt. Ego ut ueq; fatear: Clodiū uidi m̄ae totū apd duū uiros agere: demū ab octa uā hora apd pōpeū coenasse. Postea uero p totū q̄si diē circa Cæsaris ædes uagātē īspexi. postremo ad horā noctis tertiā cursu rapido se domū cōferēte: qua uero ex cā illud nō ausim affirmare. Hæc sunt quæ a me scire cupiebatis: & q̄ ego uobis ueraci sermōe prulerim: nā potius uellē mortē oppetere q̄ ueritatē iusticiæq; lædere. Si qd p̄terea ē qd ex me uobis cognoscatis gratissimū futurū iubete: ecce me ad oīa uota uīa q̄libentissime paratū. Valete.

Expositiua historiæ.

B iiii

Expositiua epistolae historiae est illa: quae ad aliquem amicum scribitur: pro admonitione alicuius rei gestae: de qua uolumus ipsum certiores reddere: cuius epistolae talis est regula:

Regula.

Si expositiua epistolae historiae ad aliquem amicum scribere uoluimus: quem uolumus certiores reddere de aliqua re gesta: & noua: illam similit in tres partes diuidemus. In qua prima bene uolentiam captabimus a persona nostra: declarantes: quantum sumus inclinati ad scribendum ipsi amico de rebus nouis: quae uel in re. uel priuata accidit: cum maxime intelligamus ipsum esse per cupidum harum rerum intelligendum: & scilicet cum hoc sit boni ciuis officium: ut uelit sepius admoneri de rebus illis: quae in re. uel in ciuitate accidit. In secunda uero breuiter dilucideque narrabimus rem ipsam: de qua uolumus ipsum amicum reddere certiores: aut si res illa sit publica de pace: uel bello: aut de rebus in senatu gestis: aut sit priuata de negotiis ad alterum non in pertinentibus: uel de salute & euentu rerum nostrarum: put nobis uidebitur esse scribendum circa nouitatem & uicissitudinem rerum actum. In tertia autem dicemus: haec fuisse quae ad ipsum amicum: scribenda esse uidebantur: & in hoc loco offeremus eidem amico non premittere laborum aliquem in scribendo de reliquis rebus quae post hac euenient dummodo possimus ipsi rem gratam facere. Cui etiam offeremus operam nostram in omnibus accommodatam. **Propositio**

Exponat Antonius bruto: bellum indictum parthis cui praefectus sit designatus Cicero. pats

Scio Brute charissime: quae cupidus sit res istas intelligendi: quae hac in re. nostra geruntur: cuius cum optimum meum te esse cognoscas non potes ab ipsa diu abesse: quod si fortasse etiam tibi abesse contingat: non potest cor tuum aliquo pacto conquietesce: nisi per amicorum tuorum litteras crebro certior fias de eius statu: quod cum ego sic esse intelligam: ut tibi gratificarer: cui in praecipua quadam dilectione contentus sum: deliberavi id ad te scribere: quod potissimum diebus istis euenit. Dum enim in senatu pulcherrime staretis: reddite sunt ex antiochia litterae: quibus significabatur: parthos: in agrum cilicium incursionem fecisse: omniaque in dies penitus deuastare: quod cum intellexisset: senatus subito decreuit: ut singuli senatus rogarent: eum ne bellum parthis inducendum: an potius cum eis pacem iudicandum: quia non sine magno reipublicae dispendio uidebatur illis posse obstiti: super qua re cum multae uariaeque essent partium sententiae: tandem deliberatum est ut: parthis bellum indiceretur: et quae rei quae nemo uidebatur: nec sapientia grauior: nec fide maior: quam tantam potestatem sustinere: Marcus cicero praefectus est: iamque ei exercitus: arma comestus decretus. Unde expectamus: infra paucos dies: eupatorum ipsum ex urbe ad expeditionem suam praefectum: Tu interim deos exora: ut his faueant conceptis: quo resp. nostra non solum seruetur sed etiam mirifice augeatur. Haec sunt quae diebus istis hoc in senatu gesta sunt de quibus te putavi certiores facendum. Si quid praeterea acciderit: quod sit notatiue dignum: faciam te de omnibus praesertim certiores: cui etiam omnem operam meam offero: in omnibus tuis optatis quibuslibet

me paratam. Vale!

⊕ Expositiua notitiæ:

Expositiua epistola notitiæ est illa: quæ ad aliquem amicum: scribitur: quem certiore reddere uolumus de conditione alicuius personæ: quam ipse scire desiderat: cuius epistole talis est regula.

Regula:

Si expositiuam p̄sam notitiæ ad aliquē amicū scribere uouerimus: cui cupim⁹ declarare cōditionē alicuius p̄sonæ: quā ipse scire desiderat: illā similiter in p̄tes diuidemus. In q̄q̄ prima beniuolentiā captabimus ab ea p̄sona: ad quā scribimus: declarātes q̄ ex quo ex l̄ris eius itellexerimus: ip̄m scire desiderare cōditionē talis uiri: fuerimus ualde diligētes in ea p̄quirēda: & q̄ tandē itellexerimus oīa q̄cūq̄ circa negociū istud erāt itelligēda. In secūda uero breuiter & dilucte declarabimus ea: q̄ scribere ī edim⁹: aperiētes particulariter oēm cōditionē illius uiri uel etiā illius rei: cuius ipse amicus ad quem scribimus noticiā h̄re uoluerit. Q̄d si forte de nobis ip̄is alicui notitiā dare uouerimus: p̄termiſſa p̄ma parte: capiemus beniuolentiā a nobis ip̄is nos excusando: si aliquid de nobis dixerim⁹: q̄d t̄n dicemus facere nō ex arrogantiā sed solū ut p̄sonā ignotā illi aperiāmus: q̄ eam scire desiderat: & tūc q̄to modestius poterimus: cōditionē nr̄am narrabimus: ut ab amico noscamur. In tertia autē dicemus: hęc fuisse: q̄ de tali uiro uel tali re itelligere potuerimus: & q̄ si aliā p̄ ip̄so amico facere possumus: parati sumus ad oīa eius optata: cui etiā offeremus operam nostram: in oībus libentissime paratā.

Propositio.

Exponat Cicero Cæsari conditionem appolonii rhodii: oratoris cuius ipse notitiam habere cupit.

Exemplum.

pars 1

Nihil ē tam arduū tanq̄ difficile mi Cæsar qn illud libētissima frōte subirē: ut tibi rē gratam facerē: q̄a sic me cogit amor singularis & eximi⁹: quo i te affectus sum: sicq̄ me cogūt maxima p̄clarissimaq̄ b̄nficia tua: q̄b̄ & antea semper me cumulasti: & idies cumulare nō desinis. Petis a me ut oī diligētia exploratam appolonii rhodii cōditionē ad te scribam: feci id sedulo: teq̄ d̄ his q̄ scire cupis: certiorē reddo. Est. n. is appoloni⁹: quē tu scire desideras: uir oīum iudicio singularis: q̄ nō t̄m i oratoria facultate: quam ipse manifestissime p̄fiteē: sed et i philosophiā nō mediocri sibi nomē cōparauit: ex rhodō namq̄ cū p̄ximis diebus istis i hoc atheniēse gymnasiū cōmigrauerit: q̄a neminē reperit: q̄ rhetorica istituta diligēter enodaret. a philosophia ad istā pedestrē orationē se cōuertit: i qua tantam p̄fecto studētibus utilitatē adiecit: ut uidere facile uidear: iteq̄ palladē ex cerebro iouis natam i hāc urbē deſcēdisse Plura de hoc hoīe ad te scribere possim: sed ex aliis et plura itellige- re poteris. Hoc unū addo: q̄ si talē oratorē i urbē euocaueris: nō priuatae solū: sed publicæ et utilitati nō parē cōsules. Si qd est p̄terea qd me tibi obsequi cupis: iubeas: ecce me ad oīa penitus uota tua libētissime paratū.

⊕ Gratulatorium genus.

Caput. X.

Gratulatoriū genus est illud: quod fit: quot' enscūq; ad aliquē amī cum nostrū scribentes: uolumus: illi gratulari: pro aliquo suo bo no consecuto: & huius generis species sunt duæ: una pro fortuna: altera uero pro salute. Gratulatoria

Pro fortuna

pro salute

Gratulatoria epistola pro fortuna: est illa: quæ ad aliquem amicū scribitur: c uolumus gratulari: pro aliqua dignitate uel prosperitate consecuta: cuius ep. stolæ talis est regula. Regula.

Si gratulatoriam epistolam p fortuna ad aliquē amicū scribere uouerim?: cui uolumus cōgratulari: uel p aliq̄ dignitate cōsecuta: uel p aliquo gaudio seu læticia: q̄ ipse pspeta fortuna fuerit affectus: illā ī tres ptes diuidemus. In q̄ rū prima beniuolētiā captabimus ab ea psona: ad quā scribimus: ipsam sū mope laudātes: & ostēdētes: q; meritis & uirtute sua fuerit consecuta talē dī gnitatē: uel prosperitatē. In secūda uero demōstrabimus q̄tū hoc nobis fuerit gratū: beniuolētiā captantes psona nostra: & declarantes: pp amorē & be niuolētiā: qua ī talē psonam afficimur: nos fortunam istam ppriam existi mare. In tertia autē deū rogabimus: ut hæc dignitas siue scelicitas sit illi ppe tuæ laudī ac utilitati futura: simulq; ī hoc loco offeremus illi oēm opam no stram q̄libētissime accōmodatam: dū modo possimus: circa hanc dignitatē suam: ei aliquid utilitatis afferre. Propositio.

Congratulē curioni Cicero: pro tribunitia potestate: quam merito consecu tus est. Exemplum. pars 1

Nescio: mihi pot' an tibi gratuler Curio pro tribūtia ista potestate tua: q̄ nu p uirtutib' tuis pclarissimisq; mox istitutis cōparasti: tibi. n. nō mediocrē ui deo gloriā accessisse: cui tm̄ honoris gradū: iuuenili pferim hac in ætate tua ascēdere licuit: ut n̄ minus oīum de te opinionē superaues q̄ æqueris: nec id qdē ī merito: tantā nang; tibi apud oēs existimationē cōcitasti ut laus tua non obscuro nec uario sermone: sed & clarissima: & una oīum uoce p̄dicē. Mihi autē n̄ pag; decoris & ornamentī adiūxisti: cui tali stēmate decoratū lice at amicū h̄fē: q; & suo splēdore: hanc n̄ solū amicitiam illustrare possit: ueq; ei maxio sit futurus emolumēto. Tibi igit' tuæq; uirtuti gratulor: pro hac dī gnitate tua: tam optīa q̄ benemerita: q̄ licet nūq̄ ambitiose q̄siueris: utriusq; tm̄ uirtutis tuæ splēdore semp promereri studuisti: mihi uero gaudeo cui tm̄ laudis accesserit: nec id qdē iniuria: oīa. n. sūt amicorū. ut aiūt: cōia: quoq; ē animi adeo dicū ē cōiūcti: ut unis idēq; spūs duo corpora regat: ac idē sit ī duob; sensus eadēq; uolūtas. Dit quoq; te faustū sceliceq; cōseruēt: quoq; ar bitrio oīa gubernant: ac ad mellora semp dignioraq; ut meritis es: te proue hant ut & tibi & tuis gloriā īmortalē acqras: & reip. tandē bonus ac hone stus ciuis euadas: quam cū diu scelicitissime gubernaueris: ī eius tandem sinu faustissime quiescas. ¶ Gratulatoria pro salute. z 5

Gratulatoria epistola p salute est illa: quæ ad aliquẽ amicũ scribitur: cui uolum⁹ gratulari: aut pro salute post ægritudinẽ cõsecuta: aut quia ex aliquo loco saluus redierit: cuius epistolæ talis est regula: Regula.

Si gratulatoriã epistolã pro salute ad aliquẽ amicũ scribere uoluerimus: illã similiter in partes tres diuidemus. In quãz prima beniuolentiã captabimus a psona nostra: declarantes: quantũ prius de amici ægritudine doluerim⁹ uel de eius salute dubii fuerimus: si a nobis fuerit separatus. In secũda uero declarabimus: quanto gaudio affecti fuerimus: cũ de eius salute: uel incolumi reuersione intellexerimus: & tũc ei de tali salute congratulabimur: deum rogantes qd hanc prius incolumitatẽ suam diu seruet. deinde ipsum deinceps ab omni malo tueatur. In tertiã aut offeremus eidem amico omnẽ operam nostram ut in aliis fieri consuevit: Propositio.

Congratuletur Eustachius andronico: pro salutis suæ pristinæ instauratione: pars i

Exemplum:

Quanto dolore affectus fueri diebus istis: Eustachi charissime: cũ primũ ex amicorũ meorũ litteris intellexissem: te in grauem quempiam morbum incidisse per litteras quidẽ tibi significare nõ possem. Existimaui profecto hanc mihi ægritudinem tuam: esse cõmunem: pro eo amore ac beniuolentiã: quã in te summopere affectus sum. quanto maior fuit exacta moesticia: tanto maior nunc læticia successit: cũ intellexerim: te iam dei optimi bonitate iuuante: in pristinam salutem fuisse restitutum: Gratulor igitur tibi prius pro ista incolumitate tua instauratione: deumq; exoro. ut diu te saluum seruet atq; superstitem ut nos omnes amici tui cupimus & peroptamus: qui tuo amore a deo deum dei sumus: ut nõq; possimus ab eo auelli. Nos quoq; scias diuina fauente pietate: saluos omnes esse atq; incolumes: & omnibus uotis tuis q̄libetissime paratos: dum tibi possimus esse & honori & utilitati q̄maximæ. Vale. z

¶ Exortatiuum genus.

Caput. XI.

Exortatiuũ genus ẽ illud: quod fit: quotienscũq; personã aliquam ad aliquid parandum uolumus cohortari: & huius generis species sunt duæ. Vna scilicet ad læticiã: altera uero ad dolorem.

Exhortatoria

Ad dolorem

Ad læticiã.

Exortatiua epistola ad læticiã est illa quæ scribitur ad amicũ: quẽ exhortari uolumus ad aliquid parandũ: quod illi in gaudiũ honorẽ: & utilitatẽ futurũ sit. Cuius epistolæ talis est regula: Regula.

Si exhortatiuã epistolã ad læticiã ad aliquẽ amicũ scribere uoluerim⁹: quẽ cohortari uolum⁹: uel ad uirtutes capeſſendas: uel ad gaudiũ p aliq̄ re suscipiendũ siue ad aliqd aliud parandũ: qd in eius utilitatẽ redũdet illã in tres gũq; diuidemus. In quãz prima beniuolentiã captabim⁹ ab ipsa re declarantes: quã ipsi amico ad quem scribimus: sit futura utilis res ipsa: ad quã ipsum exhortari studem⁹

In secūda uero beniuolentiā similiter capiamus a re ipsa laudātes ipsam ab honestate & iusticia: & demonstrātes ipsam æquissimā esse: & quocūq; pbatissimo uiro dignam: ad hoc ut ipse amicus facilius iciteat ad id faciendū: ad quod ipsam cohortamur: si senserit aliquid inde sibi honoris pfecturę. In tertia autem demonstrabimus rem ipsam esse possibilē & facilē ad peragendū. q̄a naturaliter quanto res ē facilior: tanto libentius a nobis suscipit: cū natura nostra a labore procliuis sit ad libidinē & uoluptatē. In quarta uero ostendemus huiusce rei necessitatē: dicētes q̄ necessario amicū ipsū oporteat tale quid pagere: ne forte in aliquod damnū uel dedecus incideret. In ultima deniq; pponemus quid uolumus ipsū amicū facere: dantes ei modū rem ipsam peragendi: & hæc ppositio appellatur: quæ tamen inter cæteras partes est ponenda: ubi magis ad propositum facere uideatur. Propositio.

Exhortetur Fabius Papirium prætextatum: ingenium adolescentem: ad uirtutes capescendas. Exemplum: pars

Nihil unq̄ fuit papiri charissime: quod tā publicis q̄ priuatis reb⁹ maiori unq̄ emulūmeto fuisse legamus: q̄ ea potissimū uirtus: quæ n̄ solum priuatas domos ueq; & publica quoq; imperia regere: gubernare: atq; imprimis augere solita est: hinc & atheniēses doctissimos uiros re suā publicā merito iter cæteras præstātissimā reddidisse cōperimus. Nec minus quidē clarissimoz ut roq; prudētia: sapiētissimozq; cōsilio rhomanā scimus remp. conseruatā atq; mirifice ampliātā. Prætereo elusdē uirtutis splendorē: quo q̄sq; potissimū ei familiaris n̄ minimū quidē honestatus est: est. n. tāta uirtutis gratia tāta gloria & auctoritas: ut facile ex ignobili quēquā nobilē: ex mortali imortalē reddere possit. Ad hanc igit̄ uirtutis laudē: pro singulari in te beniuolentia mea: his meis litteris te incitare disposui: n̄ q̄ ad illā te tua spē satis incitatū esse diffidā: sed ut amorē in te meum apud te testificatū relinquā. Nec pfecto tibi ad uirtutē capessendā difficilis additus pater: hanc enī tibi facillime cōparabis si hoc statueris: quæq; laudū gloriā adamaris: quibus artib⁹ hæc laudes cōparatur: in iis potissimū esse laborandū: Hæc uidēs quanto tibi hac maxime tēpore necessaria sint: cū cadēt̄ reip. tali sit opus defensore: q̄ omni uirtute ualidatus: eam in pristinū statū: ueteremq; libertatē merito sit uendicaturus. Vale.

⊕ Exhortatiua ad dolorem.

Exhortatiua epistola ad dolorē: est illa: quæ scribitur ad aliquē amicū: quem exhortari uolumus ad lachrimas & mœrorem: pro aliqua fortuna aduersa: uel publica: uel priuata: & huius epistolæ talis est regula. Regula.

Si exhortatiua epistolam ad dolorē ad aliquē amicū scribere uoluerimus: quæ ad lachrimas uel luctū incitare uolumus: pro aliquo casu aduerso q̄ nobis uel amico priuate acciderit: uel publice eēt euenerit: illam in ptes q̄rtuor diuidem⁹ In q̄q; prima beniuolentiā captabimus ab ipsa re: demonstrātes q̄tū sit iustū & honestū: aut p amicoz aduersitatibus: aut p pub. cōmoditatibus dolore: cū

præcipue huiuscemodi calamitates debeamus cōmunes existimare. In secūda uero narrabimus casum ipsum propter quē uolumus ipsum amicū ad dolorē cōmouere. In tertia autē cū uerbis accommodatis: exhorabimur ipsum ad dolorē: p tali re suscipiēdū. In quarta uero & ultima demōstrabimus quō sit necessariū ī huiuscemodi calamitatibus dolore: ut post dolorē succedat cogitatio & cura cōsulēdi ipsi rebus afflictis pmittētes etiam nos operam nostrā in omnibus fore paratam: dūmodo possimus aliq pdesse. **Propositio.**

Exhortet planctū Cicero: ad dolorem capiendū pro reip: romane oppressio-
ne: **Exemplum.** **pars** **i**

Cum iure tā diuino q̄ humano cogente post pientissimū ī deos obsequiū quicquid ī nobis est: illud totum patriæ reiq; publicæ debeat pro cuius non solū prosperitatibus lætari: icōmoditatibusq; lugere debemus: sed pro qua etiam sanguinē effundere: si opus est debiti sumus: n̄ sū ab officio boni ciuis alienū arbitratis. si expositis calamitatibus nostris: te ad nobiscū lachrimādū icita uero. Scias plance charissime pristinā illā dignitatē & auctoritatē nostram qua mirifice hoc ī senatu pollebamus: Cæsaris nunc iniquitate penitus esse sublatam: q̄ monarchiam īperii consecutus: non solum partes ab urbe propulit: sed nec alicui uero bono libeq; amplius nomen reliquit. Quis igit est tam ferreus ciuis: q̄ se a lachrimis continere possit? amissa nāq; dignitate nostra: quid reliquū nobis eū: nisi ut in luctu & squalore iaceamus? flemus: ploramus ululamus tota die: teq; lachrimaq; istaq; etiam uolumus sociū habere. necesse enim: est ut gemitus augeant: lachrimæ excrescant: ploratus crebrior fiat: hæc enim fortassis animoꝝ q̄dam irritamēta fuerit: q̄ diu īiuriam istā pati nequibunt. Quod si quis ad hanc laudabilē prouinciam aīum adiecerit non recuso laborem: sed potius ad omne capitis periculum subeundū: omnem operam meam: uitam deniq; ipsam libentissime paratam uoueo. Vale.

Diffusiuum genus.

Caput. XII.

Diffusiuum genus est illud: quod fit quotiēscūq; ad aliquē amicū scribimus: quem si uiderimus iclinatū ad aliquid peragendum. ab eo uolumus deducere. & huius generis species similiter sunt duæ: una scilicet a læticia: altera uero a dolore.

Diffusiuua

A læticia

A dolore

Diffusiuua epistola a læticia. ē illa. quæ scribit ad aliquē amicū quem si uiderimus iclinatū ad aliqd reprehensibile gaudiū. ipsum ab eo conabimur retrahere & huius epistolæ talis est regula. **Regula.**

Si diffusiuuā epistolam a læticia ad aliquē amicū scribere uouerim⁹ cui diffusa dere itēdim⁹. ne ī aliquam icdebitam læticiam prūpat. uel ad aliqd faciēdū properet. quod ipse sibi bonū futurū existimet. illam similiter in partes quinque diuidemus: In quarum prima ostendemus rei ipsius in utilitatē si fecerit

eam: & omnibus medijs demonstrare conabimur ipsam omnino esse dāno
sam. In secunda uero aperiem⁹ rē ipsam esse penitus iniustā & inhonestā: &
minime uiro bono cōdecētem: ita ut p̄ hęc media ipsum amicū nostrū idu
camus ad hoc ut rem ipsam existimet nullo pacto esse faciendam. In tertia autē
pponemus quo pacto sit ab ipso amico pagendū: ut a tali re faciēda desistat
& simul rei ipsius modū aperiemus: quo debeat in ipsa re p̄cedere. In quarta
uero demōstrabimus quantū sit ipsi amico facienda tali re faciēda desistere ita
ut per hęc facilitatē citius inducatur ad persuasiōnē. In quinta uero & ultima
declaram⁹ necessitatē ipsam: p̄pter quā sit coactus a tali lāentia desistere si
mulq; ipsi amico offeremus omnem operam nostram: si uoluerit persuasio
nibus nostris morem gerere.

Propositio.

Dissuadeat Curioni Cicero in lāentiam prorūpere: q̄a Cæsar monarchiā ob
tinuerit imperit.

Exemplum.

pars 1

Inueterata fuit dignissimaq; uniuscuiusq; philosophātis opinio: Curio charis
sime nihil uiro bono iūtilius esse nihil ue damnosius: q̄ de suæ reip. oppressi
one gaudere pro cuius cōseruatione: quāto quis maiorē laudē ac gloriā cōse
quitur tanto maiore nota dignus efficit̄ qui in eam aliquid attētare studuerit
Adde p̄terea q̄ nihil unq̄ uiro digno inhonestius: nihil ue turpius existima
ri pōt: q̄ in reip. suæ casibus lāentia p̄æferre: pro qua si quis etiā pulcherri
mum sanguinē exposuerit: nō modicā sibi gloriā & laudē cōparabit. Cū igit̄
itelligā te pro Cæsaris uictoria tātū gaudii suscepisse: ut uix te ab eius publi
ca ostentatione continere possis: dolui certe: ī tantū dilapsū fuisse facinus
ut etiam ī malis tuæ patriæ gaudere possis. Proinde te hortor: ut ab ista lāeti
ria uana & turpi desistere uelis. Facile. n. tibi: ē omnē lāentia istā ī lachrimas
uertere: cum p̄æcipue optimus semp̄ cuius fueris existimatus: cuius officiū
est: illam pulcherrimam mortē ducere: quæ p̄ patriā suscipit̄. Adde etiā q̄ ī
tantis totq; reip. perturbatiōibus: tibi necesse est: nō solū ab hac animi hilari
tate discedere: sed & p̄petuas lachrimas periclitātī patriæ cōdonare. Vides
enim quanta etiā tibi sint mala ī hac publica calamitate patiēda: nisi corde
& animo ingemiscens: cadentibus rebus mature cōsuleris. quod ut facias te
rogo: & ad id peragendū omnem tibi operā meā paratam deuoueo. Vale.

¶ Dissuasua a dolore:

Dissuasua epistola a dolore est illa quæ ad aliquē amicū scribit̄: quē si uideri
mus iclinatū ad aliquē reprehensibilē dolorē: uel minime laudabilē: ipm ab
eo deducere conabimur. & huius epistole talis est regula.

Regula:

Si dissuasua epistola a dolore ad aliquē amicū scribere uoluerimus: cui dissua
dere intendimus: ne p̄pter aliquā causam in mœrorē deducat̄: quē ipse forte
inconsiderate suscipit: illam similiter ī partes quinq; diuidemus. In quarum
prima declaram⁹ quantū sit inutile uel damnosum ipsi amico nostro ī tali
casu dolorē ostendere: cum p̄cipue hoc non sit iuri sapientis officiū ut in re

bus aduersis dolere debeat. In secūda uero demōstrabimus: ipsi amico non esse honestū uel laudabile. si ppter ipsam rē doleat: & hic si uoluerimus: aliq̄ rōnem adducemus: ppter quā pbemus turpe esse ipsi amico nostro: si in dolore diutius moret̄. In tertia aut̄ conabimur oībus mediis: quibus nobis possibile fuerit: ism̄ amicū a tali dolore deducere: & in gaudiū potius & consolationē iducere. In quarta uero demōstrabimus hoc facile eē: si uoluerit amicus ad lætitiā se uertere: & ab ipso dolore discedere. In q̄nta uero & ultima ostēdemus quantū sit ipsi amico: ad quē scribimus: necessariū: ut a tali mœ/stitia penitus discedat: adducendo aliquam ratiōnē: quæ uideatur ad propositum facere. nam epistola ista est quasi similis epistolæ cōsolatoriæ: de qua superius mentionē fecimus: & simul etiam in hoc loco: si nobis uidebitur: offeremus ipsi amico omnē operam nostram: dū possimus ipsum a tali mœ/stitia uel dolore remouere: & in aliquod gaudiū deducere.

Propositio.

Disuadeat Marco Antonio Brutus: in luctu tabescere propter Iulii Cæsaris in teritum. Exemplam.

Hoc est officiū optimi cuiusq; ciuis Marce Antoni charissime: ut non solum rē publicam suam & bonū commune diligat: sed illud etiam pro uirili sua quæ rere: & quæsitū mirifice conseruare conetur. pro quo tutando etiam: si opus fuerit: quantilibentissime sanguinem ipsum effundere cupiat. quod qui facere neglexerit: uel acriter puniri debeat: & a senatu alienus censeri. Non enim laudabile est: imo turpissimū & detestandū facinus: pro priuato bono publicum & cōmune spernere: ac spernendo destruere. imo & qui hoc facere præsumpserit: pœnas luere decet: & nullū morte sua amicis luctum relinquere. Cum igitur propter Cæsaris Internitionem uideam te in mœrore & luctu constitutū: non possum summopere mirari: cū præsertim te semper bonū probatissimumq; ciuē cognouerim: qui non solum de republica tua semper benemereri studuisti: sed omnes in eam crudelissime delinquētes: tanto persecutus es odio: ut tanq̄ in matrem tuā sæuientes fuissent: eos sicuti tibi inimicos existimaueris. Recipe igitur priorem animum tuum in patriam: & pro nequissimi tyranni nece noli tantopere cōmoueri: qui nullā uirīs bonis libertatem relinquēs: pucherrimā reipublicæ faciem in turpissimā conuerterat. Facile nanq; est tibi uiro prudentissimo a dolore & luctu ad lætitiā potius & consolationē animum deducere: cum præcipue uideas tali occipatore extincto: pristinam iam sibi libertatē ipsam recuperasse. Cogita præterea quantū tibi hoc præsertim tempore: necessariū sit: ut relicto mœrore serenissimam patriæ tuæ faciem ostendas: quæ tuis subsidiis fulta: possit aliquando ex tantis calamitatibus respirare: quod ut facilius facere possis. dabimus operam oēs nos amici tui: ut in rebus omnibus nostra officia sint tibi q̄libentissime parata. Vale.

Inuectiuum genus est illud quod fit quotienscumq; personam aliquam uel amicam uel inimicam repræhendere uolumus: pro aliquo crimine sceleris uel ignorantie: & huius generis spēs sunt duæ Vna scilicet criminis: altera uero contentionis.

Inuectiua

Criminis

Contentionis.

Inuectiua epistola criminis est illa: quæ ad aliquam personam scribitur: aut amicam: aut inimicam: quam per aliquo scelere uel flagitio: siue remisse: siue excusate uolumus acculare: cuius epistolæ talis est regula: Regula.

Si inuectiuam epistolam criminis ad aliquam personam scribere uouerim: primo scire debemus: quod si persona ipsa ad quam scribimus: est nobis amica: remissa in uocatione ut edum erit: & prius uerbis asperis accusandum: deinde in bona uerba de sinendum. Si uero inimica fuerit persona: tunc in tres potissimum partes ipsam epistolam diuidemus. In quarum prima beniuolentiam captabimus a persona nostra: declarantes quod ad tale inuentionem non uoluntarie: sed coacte sumus impulsus & sæpe numero a tali inimico lacessit: ad ultimum usque perpeffi sumus: sed nunc amplius pati non possimus: cum præcipue ipsius personæ uitia in alicuius damnum uerterentur: si non esset accusata & castigata: In secunda uero re ipsam repræhensam adducemus: simulque rationes omnes quæ ipsi inuentioni uidebuntur accommodatæ. In tertia uero: si amica erit nobis persona: ad benignum aliquem sermonem conuertemur ipsam monentes: ut a tali facinore desistat: quod si secerit: omnem operam nostram offeremus: quam libentissime paratam. Si uero inimica erit persona: beniuolentiam iterum a nostra persona constituemus: dicentes: nos amplius uole in ipsam inimicum inuehi: ne potius propter odium id fecisse uideamur: qua ueritate: sed quod in aliud tempus cætera uolumus dicenda reseruare. Propositio Inuehatur Cicero in Lucium casilinam: qui in patriam reipublicam coniurare parat.

Exemplum.

Nihil est Luci Catilina quod me magis hac tempestate sollicitet & intollerabili dolore conficiat: quam quod & multorum sermonibus & litteris intellexi: te scilicet in patriam tuam: pro cuius debere libertate libenter uitam effundere: coniurationem parare: quod profecto inter cætera uitia scelestaque facinora tanto detestabilis est: quam toto bono consilio priuato melius nobilitusque censet. Vnde nisi me amor sumus: quo in te afficio: mutuaque beniuolentia nostra impelleret: potius mihi tacendum quam ad te scribendum existimarem: uolui tamen hæc pauca ad te mittere: ut quidnam potissimum hac in re senserim apud te testatum relinquerem. Quis furor: quæ insania! quæue potius dementia te ad tantum scelus peragendum commouere potest! Tunc patriæ filius: uel eius membrum scelestas audebis in matrem uel potius corpus tuum inferre: lugentesque pueros: lachrimantes matronas: lætuosos ciues: lugubrem senatum: destructam rempublicam: deorūque profanata potestis

cernere templa: & quibus queso oculis ista cōspicies: Sed regiam inquires di-
gnitatem quero: dominatum cōcupisco. Et quæ per deum immortalem po-
test esse dignitas: tali merito nomine decorāda: quis dominatus honestus: q-
reip. lachrimis: bonorumq; ciuium depopulatione pareretur: ille quidem iudi-
cio meo est honor existimādu: illa merito dignitas appellāda quæ i temp.
collatis meritis acquiritur. Nihil ē enim: quod maioris fructus gloriæq; esse
possit: nec quicq̄ ex omnibus rebus humanis ē præclarius atq; prestātius: q̄
de rep. benemereri. Tu autem reip. oppressione immortalem tibi laudē pa-
rare sp̄as: falleris: mihi crede: cati lina: ac longe deciperis. Vide ne dū tibi im-
mortalitatem quæris uitam amittas: atq; exiguam hanc existimationē quā
tibi olim cōcitalisti: foedissimo nomine deturpes ac dehoneste. Repelle igitur 3
a te iclāmentissimam uel potius nefariam mentem istam: ac rep. incumbas:
quæ teq; tuosq; dignis ac preciosis quidē possit muneribus dignitatibusq; ex-
ornare ut oībus gratus: omnibusq; iucundus existens: in dulcissimæ tandem
patriæ sinu susceptus: diu faustus scelixq; uiuere possis: quod si facere uolue-
ris: ut spero & opto: oēm tibi operam meam offero: in oībus tuis optatis q̄li-
bentissime paratum. Vale: ¶ In uectiua contentionis.

In uectiua epistola cōtentionis: est illa: quæ ad aliquam psonam scribitur cuius
ignorantiā reprehēdere uolumus: super aliquo loco humano: super quo est
nobis cū ea contentio: cuius epistolæ talis est regula. Regula.

S i in uectiuam epistolam contentionis ad aliquam personā scribere nolueri-
mus: cū qua nobis sit controuersia: super aliquo loco studiose uel humano
& ipsius in ea re ignorantiam reprehendere uel accusare curauerimus: illam
in partes tres similiter diuidemus. Et quīs possimus ipsam epistolam di-
rige ad eam personā: ad quam scribimus: melius tamē est q̄ ipsam mittamus
ad aliquem tertiū: apud quem tanq̄ iudicem: res ista agatur. Sed utcunq; sit:
in prima parte epistolæ ostendemus sicut in superiori factum est: & non sit
officiū uel consuetudo nostra in tales controuersias uenire: cū potius semp
pacem & quietem amauerimus: & q̄ sepe numero prouocati: ad ultimū usq;
simus perpeffi. Tamen dicemus: impræsentiarum tantam esse aduersarii
nostri insolentiam: quæ præcipue tendit ad honorem nostrum denigran-
dū: q̄ nullo pacto amplius tacere possimus: sed potius omnino uelimus rē
istam agere apud ipsam psonam: ad quā scribimus: ut ppter bonitatē & præ-
stantiam suam uelit super ea iudicium ferre. In secūda uero narrabimus bre-
uiter & dilucide rē ipsam: super qua est inter nos exorta cōtrouersia: simulq;
recitabimus rationes nostras: ipsas confirmando: & per oppositū rationes
aduersarii confutabimus. In tertia autem dicemus multa etiam alia nobis di-
cenda esse: quæ tñ dicere nolumus: ne uideamur potius odio q̄ ueritate faci-
ente: eius ignorantiam accusare: rogabimusq; amicum nostrum: ut super his
rebus imperitiam aduersarii nostri iudicet: simulq; illi cōmēdabimus nos: C

& ei offeremus omnem operam nostram: In omnibus paratam.

Propositio.

I nuehat in batillū gelius: qui ipersonale uerbū dicit numeris & psonis carere

Exemplum:

pars i

Nihil unq̄ a me magis alienū esse uo' uis: obseruandissime doctor: q̄ alienis de tractiōibus delectari: quæ profecto iniquum semper & maliuolū hominis animū præferūt: sed potius ab inimicis meis & æmulis sæpissime lacessitus: ad ultimum usq̄ perpeffus, sum: ne iniquatissimus & ipudentissim⁹ eoḡ maledictis respondere conatus: aliquid in me simile eē ostēderē: quod me ad respondendum alliceret: Sed cum diebus istis uarias in me batillus cōtume lias coniectare non cesser: quæ non solū ad litteratiam controuersā: sed ad honoris quoq̄ mei offensionē pertinent: statui nō amplius silere: sed apud te iudicem peritissimum: huiuscemodi cōtrouersiam agere. Clamitat igno / z
rātissimus iste nebulosus: uerbum impersonale numeris & personis carere: cū ipersonale a personarū carentia præcipue dicatur: nec sibi aliquo pacto persuadere potest ipersonali uerbo numeros & psonas accidere: quod licet mul tis possem rationibus & auctoritatibus approbare: unam tamen potissimū adducā: quæ inter cæteras facillor existimatur. Certum enim est uerbo per sonas & nueros accidere: accidentia autē nō cōmunia sed propria sunt uni ufcuiusquæ partis orationis: ita q̄ omnibus speciebus sub suo genere cōten ris conuenire debēt: ut prisciano placuit: ergo numerus & persona etiam uer bo impersonali accidente: uel impersonale uerbum nō erit: sed cum imperso nale uerbi species sit relinquetur ipsum etiā numeros & psonas habere. Nec obstat eius denominatio: q̄ scilicet a personarū carentia impersonale dicatur nam sicut mute dicūt litteræ nō quia omnino uoce careant. sed q̄ ad simi litudinem cæterarū litterarum sint tanquam muræ: cū uocem minimam ha beāt: ita & impersonale dicitur. non q̄ sine personis sit sed quod ad similitu dinem personalis: illas distinctas habentis sit tanq̄ sine psonis: cum eas cōfu las habeat. Plures quidē & alias possem huiusce ignorantissimi hominis in eptias scribere: quas dedita opa prætermittere statui: ne illas carpēdo odio se potius q̄ ueridice id facere uiderer. Tu igitur super his rebus sentētiam fe res: qui latinitatis nostræ lumen existis: & me tibi cōmandatum habebis cui ego omnem operam meā offerro: in omnibus uotis tuis quālibentissime ac commodatam. Vale.

Expurgatiū genus.

Caput. XIII.

Expurgatiū genus est illud: quod fit: quotienscūq̄ aliquid nobis obiectum expurgare uolumus: uel quum: circa rem aliquam quæ nobis posset opponi: excusationem nostram exponere conamur & huius generis species similiter sunt duæ: una scilicet criminis: alreua uero Contentionis.

Expurgatiua

Criminis

Contentionis

Expurgatiua epistola criminis est illa: quæ ad aliquam personam scribitur: amica uel inimica: a qua fuerimus aut remisse aut excandescerent pro aliquo scelere uel flagitio accusati: cuius quidem epistolæ talis est regula. Regula.

Si expurgatiua epistolam criminis ad aliquam personam scribere uoluerimus: primo scire debemus quod ista epistola dupliciter fieri potest: uno scilicet modo remisse: & altero excandescerent. Remisse scribitur hæc epistola: quando apud amicam nos uolumus excusare: pro aliquo crimine: cuius etiam ipse nos remisse insinulauerit: & tunc hæc epistola potius excusatoria dicitur. Excandescerent autem hæc epistola scribitur: quando aut apud inimicum nos defendere uolumus ab aliquo crimine obiecto: aut apud aliquam tertiam personam: quod uis ratius est. Sed quocumque modo fiat ipsa epistola: eam in tres potissimum partes diuidere solemus. In quarum prima: per aliquam rationabile causam: aut ueram: aut saltim uerisimilem nos excusamus ab eo crimine: quod fuerit obiectum dicentes aut hoc non esse uerum: quod ab ipsa persona scribatur: aut per imprudentiam uel ignorantiam & non maliciose id fecisse: quod nobis uitio ascribitur. In secunda uero aut remisse aut excandescerent: secundum epistolæ missæ naturam: ipsam personam ad quam scribimus: uel tali uel alio uitio criminabimur: dicentes quod boni uiri officium est: antequam alios reprehendat: se ipsum inspicere: ne cæcus cæcum illudat. In tertia autem & ultima: si remissa fuerit epistola: promittimus amico nostro: in tale crimen amplius non esse lapsuros: simulque cohortabimur eum: ne & ipse in tale culpam incidat cuius eum accusauerimus quia eodem illum crimine condemnabimus: cui etiam offeremus omnem operam nostram: in omnibus suis optatis merito paratam. Sed si excandescerent epistola: cohortabimur personam illam: ad quam scribimus: ut deinceps a detractioe desistat: quia si quæ uult: dicere perrexerit: quæ non uult: fortasse audiet. Vel si ad tertiam personam scribatur epistola: possumus similiter inimicum admonere: ut a maledicendo se absteineat: deinde excusabimus nos: si contra uiri boni officium inimico detraxerimus: dicentes. quod hoc ex iniquitate non fecerimus: sed potius ut suis maledictis finem aliquando imponeremus.

Propositio

Expurget se. L. catilina a coniurationis crimine: cuius fuerat a Cicerone insinulatus.

Exemplum

pars

Ea semper fuit conditio mea patres conscripti: ut maliuolos penitus homines: alienaque famae saeuissimos obrectatores abhorrerem: nihilque magis uiro bono detestabile existimarem: quam mordaci quodam liuore aliena carpere ac lacere: hacque tandiu in sententia permansi: quod a plerisque saepenumero lacessitus: ad ultimum usque perpressus sum. Sed cum diebus istis ab inuidissimo huiusmodi rabula: omniumque bonorum inimicissimo: assiduus obrectationibus

prouocatus sim: dissimulaui quoad potui: nesci maledictis omnibus responderem: in idē procacitatis uirtū incidere: quod impudentissimus iste scurra non erubescit: cū tantū adhuc quotidianis me conuitiis suis lacerare non desistat: bona cū uestra uenia patres conscripti: in uocē tandem erūpere statui: atq; uno: ut aiunt: labore: duas erumnas soluere: & maledictis scilicet carnificis huius respondere: & eius uobis scelestissimam conditionem aperire: quo manifestius scire possitis: quantum sit eius callidissimis dictis fidei adhibendū: Exclamat bonorū omnium inuidissimus iste calumniator: catillam bonū optimūq; cinē in patriam coniurasse: quæ quondam non opibus solum: sed & sanguine proprio a suis semper progenitoribus seruata est: Exclamat inquilinus contra patricium: rem scilicet publicam suam: suam in q̄: cuius ab urbe condita ad hæc usq; tēpora membrū semper extitit: destruere conari: tanq̄ alter alteri inter se corporis artus rebelles essent. Hinc ne sceleris patres conscripti credendū censetis: qui tanq̄ comperta foret hæc conturatio in coniurationem inuehitur: qua quæso coniectura: quibus signis: quo uemouente id percipere potuit: nisi fortasse suorum conscientia scelerum: quod in se uidet delirus senex in aliis suspicetur: qui nullū unq̄ bonū ciuem amare potuit: sed omnibus semper in sensus: die noctūq; insidias parare cōtēdit: quo se omnibus uilissimus arpinas præferre possit. Videte quæso patres conscripti: quantum sit huic pessimo uitro fidei adhibendum: ut aliquantisper ad eius scelesti facinora me conuertant. Nuper enim cū albis pedibus hanc se in urbē contulisset: ac inani quadā eloquentia sua fretus: pauperrimum in se animos conuertisset: suis adeo eo illecebris spoliavit: ut nihil ipsis amplius reliquū fecerit. Hinc ex inopia subito in maximas diuitias dolose excreuit: hinc domus: hinc agri: possessiones seruit: clientes: quæ omnia tam cito sibi parare non potuisset: nisi insidiis: quibus abundat: pauperrimæ plebis bona surripuisset. Ex hac igitur scēdissima opulētia tanta supbia excreuit: ut parricio quoq; ordini in sensus: non illi solum molestus esse: uerū etiā eū pro uiribus destruere conetur. Attingerē profecto reliqua nefanda huiusce nebulonis facinora: & plurima quide: nisi benignissimas aures uestras tali cōmemoratione offendere dubitarē: uidi enim grauis auditorū animos offendere: qui aliena flagitia aperte dixere: q̄ eos qui cōmiserere: proinde ea de dita opera subiticebo: uestrū tamen est: res istas æquo animo cognoscere: ac ciuem uestrū ab huiusce rabulæ insidiis liberare.

¶ Expurgatiua contentionis.

Expurgatiua epistola contentionis est illa: quæ ad aliquam personam scribitur: a qua reprehensi fuerimus super aliquo loco humano: super quo fuerit inter nos contentio: cuius epistolæ talis est regula:

Regula.

Si expurgatiuam epistolam contentionis ad aliquam personam scribere uolu

erimus: a qua fuerimus reprehensi super aliquo loco super quo inter nos fue-
 rit aliqua controuersia. Scire prius debemus: quod ut plurimum talis episto-
 la scribitur ad aliquam tertiam personam: prout epistola superior: apud quã
 huiusmodi controuersia tractatur: sed nihilominus potest ad ipsam perso-
 nam propriam dirigi: ad quam scribere intendimus. Sed utcumq; sit: epistola
 ista similiter in tres potissimũ partes diuidetur. In quatum prima faciemus
 prius exordium: declarantes qua causa simus incitati ad respondendum illi:
 ad quem scribere uolumus: uel de quo loqui intendimus: & quod licet nõ sit
 nostra consuetudo altercati: & præcipue cũ hominibus malis & ignorãtibus
 tamen ne tacendo uideamur consentire suis detractionibus: uoluerimus illi
 respondere. & tunc adducemus rationes aduersarii nostri: quas ipse scripserit
 & illas confutabimus: prout melius poterimus. In secunda uero parte: ex op-
 posito demonstrabimus aliquam ignorantiam aduersarii nostri: quæ omni-
 bus sit manifesta: & tamen cum omni moderatione conabimur in ipsum in-
 uehi: ostendentes eum penitus esse litterarum omnium uel rerum expertem
 In ultima autem dicemus: quod licet plura essent de tali homine dicẽda quæ
 ipsius ignorãtiam apperuisent: tamen uolumus ea omnia recitare: ne uidea-
 mur potius propter odium: quã propter rei ueritatem: in ipsum inuehi: simulq;
 dicemus nos uoluisse hunc amicum nostrum tanquam rerum istarum iudi-
 cem constituere: ut ipse intelligat: qua causa fuerimus ad scribendum incitati
 cui etiam offerem? omnem operam nostram in omnibus eius amici uotis quã
 libentissime paratam & penitus accommodatã.

Proposito:

Ex purget se batillus ab ignorantia: cuius fuerat accusatus a gelio.

Exemplum:

pars I

Accusatus a gelio sæpenumero ignorantia: doctor excelentissime: non solũ
 super quibusdam humanis locis: in quibus iam per multos dies iucẽ discẽ-
 ptauimus: sed fere super omnibus quæ doctum uirum intelligere decet: licet
 ingratis in hanc ut ita dixerim: sanguinariam palestram descendam: nõ pos-
 sum tamen differre: quin respondeam: ne secũdum publici mimographi sentẽ-
 tiam ueteres ferendo iniurias: nouas in uitem: & profecto nihil mihi gratius
 est quã coram excelentia tua huiusmodi controuersiam agitari: quæ & totius
 humanitatis & urriusq; uirtutis lauream consecuta est. Accusat me simplicissi-
 mus iste nebulo quod uerbum impersonale dixi rim numeris & personis de-
 ficere: tanquam rem falsam: & ab omni penitus ueritate semotam: nititurq;
 hoc prisciant auctoritate probare: dicentis ideo personas & numeros imper-
 sonali accidere: quia accidentia generalia debent esse omnibus suis speciebus
 Cui licet respondere non deberem: tanquam ignaro & rupissimo niro: tamẽ
 uolo ipsum liberalitatis meæ participem fieri: eiq; declarare. quod hætenus
 percipere non potuit. Accidentia duobus modis accipiuntur: scilicet proprie

& communiter: si propria dicimus esse accidentia uerbi: tunc uerum est quod omnibus suis speciebus conuenire debet: & hoc modo uerbum impersonale numeros & personas habebit. Si uero communia tunc uerbum impersonale: ut a personali distinguatur: numeris: ut ego existimo: & personis carebit. Hoc uolui ipsi condonasse inunus. Sed in reliquis cum tali uiro silentium potius: quam orationem mihi statuo laudabiliorem: non enim mihi esset honor cum tali uiro diuicius contendere: qui etiam prima grammaticae rudimenta ignorat: qui nihil unquam de se boni praestitit: nisi plagerio quodam furta multa etiam enormiter elaborata: quae omnia si narrare uellem: uideret potius ex malivolentia quam rei ueritate: in ipsum inuehi. Dimittam igitur quod dicendum erat: aliud tempus aperiendum si me laedere perseverabit: tua tamen praestantia bene cognita utriusque sententia sapientissimum: ut eius moris est iudicium feret: cui me in omnibus uotis suis offerro paratissimum. Vale.

De Domesticum genus.

Caput. XV.

Domesticum genus est illud quod fit communiter: quando de rebus nostris domesticis ac familiaribus: aliquem amicum admonere intendimus: & huius generis species sunt duae. Una scilicet de proprio statu: altera uero de negotiis.

Domestica

De proprio statu

De negotiis

Domestica epistola de proprio statu est illa: quae ad aliquam personam scribitur quam de salute aut egritudine nostra uel aliena admonere uolumus: cuius epistolae talis est regula.

Regula.

Si domesticam epistolam de proprio statu ad aliquam personam scribere uoluerimus: quam admonere intendimus de nostra uel aliena salute aut egritudine: illam in tres partes diuidere debemus. In quarum prima secundum consuetudinem Ciceronis: solemus istam uel ei similem clausulam apponere: si uales bene est: ego gaudere ualeo. In secunda uero recitamus dilucide ac breuiter: uel salutem nostram uel salutis reparationem: si aegroti fuerimus: uel forte etiam egritudinem alicuius amici uel cognati nostri: & quo pacto se in principio egritudinis habuerit: & tandem quibus mediis sit liberatus: semper in omnibus hijs deo gratias agentes qui sic fieri uoluerit. Vel etiam si casus acciderit: scribemus de conditione nostra uel in paratis opibus: uel in dignitate quaesita: ita ut uideamur: de his rebus amicum admonere: qui uel laetari: uel dolore debeat de utraque fortuna nostra. In tertia autem & ultima solemus apponere huiusmodi clausulas. Vale: & me ames ut solitus es: uel & me non diligas sed ames: quia ita me diu amant: ego non solum diligo sed obseruo. Possumus etiam si uolumus: ante tales clausulas addere operam nostram in omnibus oblationem: quemadmodum in omnium ferme epistolae sine seruetur.

Proposito.

Admoneat Curtius Scipionem de salute sua: quam post grauem egritudinem re-

parauit.

Exemplum:

Pars 1

Si uales: bene est: ego equidē bonitate dei optimi in hūc usq; diē satis ualeo: & conualescere incipio. Miratus es fortasse Scipio: q̄ cū semper antea creber / rimas ad te litteras dare solitus essem: nullas tamen iam multis diebus dede / rim: & forte negligentiam in me ueritus me negligentiae criminis insinu / lasti. quod ut tibi huiusce rei causam aperiam: non negligentia factū esse sci / as: sed ægritudine potius & morbo impediēte: qui cū me diebus exactis ex / asperatæ cuiusdam febris paroxismo occupasset: in tantā debilitatē corporis / deduxit: ut uix mihi spiritus ipse superesset ad uirā: unde desperatis rebus cū / lam animā deo: miserimq; corporis membra medicis cōmendassem: expe / ctabam pauperrimus homo ultimā horā: qua mihi ex hoc mundo migran / dū esset. Sed uolente deo: cuius benignitate cuncta reguntur: non sine tamē / magna difficultate: & numerosa pecunia sum in pristinā salutē restitutus: de / bileq; quondam corpus respirare cœpit: speroq; indies melius conualescere / Hac igitur ægritudine impediēte: non potui officio in te meo satisfacere: / quod tamen nunc restituta salute exequi uolui. Te igitur nūc ad meo me / satis saluū esse atq; incolumē: indiesq; melius habiturū nec non percupidum / esse de statu tuo omnīq; tuorū aliquid percipiendi: quos oēs fauste scelicit / terq; ualere semper exopto: quibus etiā me offero in oībua paratum. Vale: / & me ut facis ama: ualitudinēq; tuam cura diligenter.

⊕ Domestica de negociis.

Domestica epistola de negociis est illa quæ ad aliquā personā scribitur: quā fa / miliariter de negociis nostris admonere uolumus. cuius epistolæ talis est re / gula.

Regula.

Si domesticam epistolā de negociis ad aliquā personam scribere uoluerimus / quā admonere cupimus de successione alicuius familiaris negocii quod ad / nos uel ad ipsam pertineat: illam similiter in partes tres diuidemus. In qua / rum prima clausulam aliquam superiori similē ponemus: quia istæ clausu / læ maxime sunt cōmunes ad huiusmodi epistolas incipiendas. In secun / da uero subito ad negociorū nostrorū narrationē accedemus ea breuiter di / lucide & aperte narrantes: nihil tamen prætermittentes quod ad ipsam rē / facere uideatur. In tertiā aut conclusionē nostram faciemus: dicentes q̄ uo / luerimus ipsum amicū de tali negotio admonere: quia scimus utranq; fortu / nam nostram illi esse cōem propter amorē & beniuolentiā qua in nos affici / tur: simulq; adiungemus cōmunes clausulas finales: offerendo scilicet operā / nostram ipsi amico paratā: & addendo similes clausulas prioribus: qualis ē / ista. Vale: & me toto corde perames: ego enim: ne mentiar: te mihi charissi / mū habeo.

Propositio:

Admonear Lucillum Valerius de familiaris negocii sui expeditione.

Exemplum:

pars 1

C iiii

Si uales: bene est: ego quidē ualeo: & te quoq; ualere cupio. Scio me tibi hodie
lucilli charissime: tanto iucundiorē nuncium esse latūrū: quanto maior est
amor & beniuolentia in me tua: quæ utraq; semper existimauit fortunā no
bis esse cōmunem. Exagitata tandem: & per aduersarios meos uariis calum
niis in longū deducta causa mea: quæ diebus exactis me sæpissime male ha
bebat: ac animū meum diuerse trahens: non minus timoris q̄ sollicitudinis
afferebat: demum calendis martiis: summo cum omnium applausu ciuium:
ab æquissimis iudicibus: ex sentētia nostra fuit expedita: aduersariiq; nostri
etiam maximo clamore conuulsiq; iactati ac penitus repulsi. Quæ in te tam
diis imortalibus quā etiam amicorū humanitati: qui mihi benignissimas tu
lere suppetias: perpetuā scio me gratiā debiturū: Ab omnibus igitur quas
quotidiē molestias pariebar: liberatus: tranquillū quietūq; animū meū de
inceps ad ea penitus studia nostra reducā: quibus secundæ res ornantur: ad
uersæ adiuuantur: referamq; me ad eū consuetudinis nostræ iucundissimū
fructū capiendū: quo antea utriq; nostrū perfrui licebat: ut mihi uoluptatem
& gaudiū: tibi uero non minus solatiū adiunguam: cū etiam omnē operam
meam offero: in omnibus optatis tuis quanlibentissime paratā. Vale. & uali
tudinē tuam cura diligenter: ac me mutuo: ut facis: diligas.

¶ Cōmune genus.

Caput. XVI:

Cōmune genus est illud quod fit: quotienscunq; ad amicū scribe
re uolumus: ut eū per litteras nostras uisitemus: etiam si nihil acci
dat: quod scribendi materiā præster: & hoc genus similiter in du
as species diuisum est: quarū una est de proprio statu: altera uero
de negociis.

Cōmunis

De proprio statu

De negociis

Cōmunis epistola de proprio statu est illa: quæ ad aliquam personā scribitur:
quam: licet nullū nobis argumentū scribendi datū sit: tamen per litteras uisi
tare uolumus: & pro ipsarū argumento: de nostra tantū salute: illam admoue
mus: Cuius epistolæ talis est regula:

Regula.

Si cōmunem epistolam de proprio statu ad aliquam personā scribere uolue
rimus quam per litteras nostras uisitare intendimus: & tamen nullū est no
bis scribendi argumentū relictū: illā in tres potissimū partes diuidemus. In
quarū prima a persona nostra beniuolentiā captabimus: dicētes: q̄ licet nul
la accidat nobis materia: propter quā simus incitati ad scribendū ad ipsum
amicū tamen propter beniuolentiā & amorē: quo in ipsum afficimur. non
possumus desistere a scribendo: tū ut ipse ex litteris nostris aliquā uoluptatē
capiat: tū ut ex eius respōsiōe: nos similiter iucūditatē p̄cipiamus: cū p̄cipue
nulla sit res quæ magis absētes amicos presentes faciat q̄ epistola. In secūda
uero declarabimus ei salutē nr̄am: similiter de ei⁹ salute aliqd scire cupiētes:

quam deū rogabimus perpetuam esse & foelicem seruari. In tertia autem ro-
gabimus ipsum amicū: ad quem scribimus: ut uelit sæpissime nos litteris su-
is uisitare: ex quibus intelligamus de eius statu & salute: & ex tali intelligētia
iucunditatē capiamus. Cui etiam ut in aliis epistolis fieri consuetum est offe-
remus oēm operā nostrā: in oībus suis optatis: quālibetissime accomodatā.

Propositio.

Scribat ad Ciceronē Curio: illū de salute sua: ac oīum suprū certiore[m] faciens:

Exemplum.

pars

Licet nullū mihi scribendū argumentū datum sit: suauissime cicerō: quo potissi-
mum diebus istis uti possim: ut ad te aliquid scribā: quia neq; in publicis: ne-
q; in priuatis negociis nostris nihil sane noui in hunc usq; diem euenit. Est
tamen tantus amor & beniuolentia: qua in te afficior: ut nullum unq; possim
uel minimū nunciū præterire: quē ad te peruenturū putem: cui litteras me-
as ad te non tradā: ut iis perlectis talē inde iucunditatē capias: qualē ego quo-
q; percipio: quū tuas litteras uideo. Cū igitur noster phantā sit propediē hāc
in ciuitatē profecturus: ut quibusdā negociis suis finē iponat: statui has ei ad
te litteras dare: ex quibus itelliges: me dei bonitate & demētia: cū oībus meis
saluū esse atq; incolumen: quod etiā de te. tuisq; oībus scire desidero: nā pro-
fecto nihil mihi charius accidere pōt: nihil gratius: nihil uē iucundius: q̄ de
te & tuo foelici statu: ac secunda fortuna intelligere: is enī amor hoc me face-
re cogit: quo ab ineunte ætate uterq; nostrū deuinctus est. Quē ut diutius
integrū & perpetuū seruare possimus: te rogo: ut etiam me aliquando tuis lit-
teris inuisere uelis: ut resarcita hac consuetudine nostra per litteras: quæ in
teruallo locorū ac temporū: uidetur aliquantulū labefactari: possimus simul
beatā uitam ducere. Quod ut sæpius facias: te rogo atq; oro: cui etiā: ut sem-
per feci: omnem operā meam offero: in omnibus optatis tuis quālibetissime
paratam. Vale.

¶ Communis de negociis.

Comunis epistola de negociis: quæ etiā uulgaris appellat: est illa: quæ ad ali-
quam personā scribitur: ad quā similiter: cū nullū scribendū argumentū reli-
quū sit: litteras tamen pro cōfirmatione amicitiaē nostræ scribere uolumus
& de aliqua re occurrēte: quæ nō ad nos pertineat: uel pauci sit momenti: ip-
sam certiorē reddere cupimus: culus epistolæ talis est regula. Regula.

Si comunē epistolam de negociis ad aliquam personā scribere uouerimus:
quam licet nullū sit nobis datū scribendū argumentū: tamen pro confirma-
tione amicitiaē nostræ: uolumus de aliqua re occurrēte certiorē facere: aut
de nouitate: uel negotio aliquo: qd̄ tamē ad nos non pertineat: illā in partes
tres similiter diuidemus. In quarū prima: qua causa potissimum ad scriben-
dum incitati simus: per exordium quodpiam declarabimus: ostendentes: qd̄
licet nulla nobis occurrat materia: quæ necessario nos ad scribēdū impellat

ut tamen absentē amicū per litteras uisitemus: ad amicitiam confirmandā: quæ aliquantulū propter diuturnā absentiam uidetur labefactari: uolumus ad ipsū amicū litteras nostras dare: quibus perlectis: talē iucunditatē ipse recipiat: qualē nos ex suis litteris recipere solemus: In secūda uero amicū nostrū accōmodatis uerbis salutabimus: & si quid forte diebus ipsis noui acciderit: illud breuiter dilucideq; ei narrabimus: ut uideamur etiā nobis curæ: esse: amicū ipsum reddere certiorē de aliquibus rebus: quæ nouiter in ipsa ciuitate uel regione acciderint: quia ut plurimū oēs sumus facile inclinati ad noua intelligēda. In tertia aut nos oīaq; nostra amico offeremus: quæ admodū in aliis epistolis fieri cōsueuit: nosq; illi cōmēdabimus: rogātes q; cæteris quoq; amicis nostris nostro noīe salutes uelit impartiri. Propositio.

Scribat ad sempronīū lūcilius: de rebus occurrentibus illum certiorē faciens:

Exemplum

pars

Licet ad te antea nullas dederim litteras: semproni charissime: id nō causæ fuit: quod tui obliuionē cœperim: sed ea potius: quæ alios similiter a scribēdo retinere solet: quia scilicet nullū mihi scribendi argumentū dabatur: quo te litteris meis reuifere incitaret. Nunc autē dante se scribendi opportunitate: has breues statui ad te mittere quibus primū nos omnes saluos supstiteſq; in hūc usq; diem tibi esse significo: ea potissimum dei bonitate concedente: quæ cuncta mortalīū negocia disponit & moderatur: cuius etiā maiestātē exoro: ut de te quoq; ac omnibus tuis idē sentire possim: quos omnes semper diuq; faustos cupio sceli celsq; futuros. Harū autē argumentū potissimū: quo nunc præcipue ad scribēdū incitatus sum: huiusmodi esse scias. Cū enim iasonis: uiri præcipui ac singularis & non īmerito iure consultorū principis: fama cōpulsus: ex patria mea in urbē patauinā me contulerim: ut eo legente: ad cæsa reū ius additū īpetrare possem iisq; maxime codicibus indigeā: qui: ut fama refert: isthic uenetiis apud publicos īpressores abundantē reperiūtur: te pro uiribus meis exoratū uelim: ut iuris ciuilis textus: cū bartholi diuinis cōmentariis: meo nomine emere cures: ad meq; fidei uelis nuncto trāsmittere: scribasq; quid potissimū pecuniæ exposueris: nā per eundē si uolueris nunciū eā tibi remittēdā curabo: habebog; tibi gratias īmortales: qui sic necessitati meæ operā tuā benigne præstiteris. Bene uale amicosq; optime: & me nō diligas: sed ames: atq; antonio cornelio nrō meo noīe plures salutes dicito: cæterosq; amicos oīs nrīs uerbis plurimū salutato: qbus oībus: & tibi ī primis: oīa mea bona: meq; ī primis ipm & cōmēdo: & trado: atq; dedo. Iteq; Valeſ

Locosum genus.

Caput: XVII.

Locosum genus est illud: quod fit: quotienscūq; locose & familia riter ad amicos: animi causa excitandi scribere uolumus: & huius generis species sunt duæ: una scilicet de se: altera uero alio: uel de tertia uel secunda persona:

Iocosa de se

Iocosa epistola de se est illa: quæ ad aliquam personam scribitur: cum qua familiariter iocari uolumus: super aliqua re: quæ in persona nostra acciderit: cuius epistolæ talis est regula.

Regula.

Si iocosam epistolam de se ad aliquam personam scribere uouerimus: cum qua familiariter iocari cupimus in persona nostra: illam potissimum in tres partes diuidemus. In quarum prima: aut uere: aut uerissimiliter declarabimus aliquam rem ridiculam uel iocosam: quæ nobis acciderit: & penitus ad earum rerum propositum faciat de quibus postea dicturi sumus: ita ut amicum ipsum ad risum incitemus quia nulla est epistola familiarior ista: quæ sæpenumero etiam in rebus grauius & arduis aliis epistolis admisceri solet: ut dicemus in epistola mixta. Sed in secunda parte epistolæ oportebit nos a talibus iocis subito redire ad rem seriã: ne nimium iocando histriones esse uideamur. In tertia autem secundum consuetudinem aliarum epistolarum offeremus amico nostro omnem operam nostram: in omnibus suis optatis liberissime accommodatam. Sed scire debemus: quod istud genus epistolæ potius est mixtum: quam simplex quia semper inter alias epistolarum clausulas solemus huiuscemodi potius iocos miscere quam simpliciter totam epistolam iocosam scribere.

Propositio.

Iocetur fabius cum antonio: qui uetebatur: ipsum in exercitu contra hostes potius timidum: quam fortem futurum.

Exemplum:

pars 1

Non miror antoni si in hoc acerimo bello: quod contra parthos suscepimus: me potius timidum: quam magnanimum futurum uereris: quia soleo ego nunquam matutinum bellum inchoare: nisi prius optima facta sentatione bene dormierim: ut fiant uires tanto robustiores: hac adiutante quiete: quanto prius propter laborem fuerant imbelliciores effectæ: & tamen adhuc euigilans uix stare possum quod tibi forte tale remedi causam præbet. Sed ne amplius hanc imbecillitatem meam uerearis addam intentioni meæ bonum marauisum: optima scilicet calet crustas: quas gradus ueronensis medicus noster deuorare solebat: cum longum pedibus iter aggredere: ut consolidatis pedibus nihil tibi de me sit reliquum timoris. Sed cupio tecum coram iocari. Illud uel intelligis: expeditionem mihi istam tante cure esse: ut per deum immolatem: etiam ciborum quandoque oblitus sim: ut republice utilitatem curare possim: quam tamen diebus istis tanto sudore consecutus sum: ut in aciem milites sæpius educens: non obscure demonstrauerim: quid patriæ pietati debeat: & quid de me deinceps sperandum sit: quod ego nunc ad te non scribo: quia paucis post diebus: ad senatum super hac re litteras publice mittam. Tu interim bene ualeto: & deum exora: ut res ad uota succedant: quia nunquam reipublice operam meam negabo

z

3

etiam si mihi milles moriendū esset. Iterum bene uale:& me scito:sicut antea
semper in oībūs uotis & iussis tuis esse q̄ paratissimū.

¶ Locosa de alio:

Locosa epistola de alio est illa:quæ ad aliquam personā:scribitur:cū qua simili
ter domestice iocari uolumus: sup aliqua re:q̄ i psona aliena acciderit cuius
epistolæ talis est regala

Regula.

S i locosam epistolā de alio scribere uoluerimus ad aliquē amicū:cū quo iocari
intendimus super aliqua re:quæ non in persona nostra sed aliena cōtingerit
illā similiter in tres partes diuidemus:In quarū prima uero uel ficto sed ue
rissimili tamē ioco:aut in eam personam inuehemur:ad quam scribimus:aut
in aliquā aliā:de qua scribere itēdimus:dūmodo talis iocus sit ad eas res accō
modatus:de quibus postea in ipsa epistola mētionē facere itēdimus. In secū
da uero subito similiter ad rē ipsam seriā conuertemur:ne nimīū fabulosi esse
uideamur:narabimusq̄ ea:quæ a nobis scribenda erant:ipsa cum superior i
bus adaptando:ne uideamur diuertere ab eo:quod superius dixerim⁹. In te
tia autem uterur cōmunibus clausulis:quæ solent in domesticis epistolis ad
amicos scribi:quā hęc epistola iocosa etiam cū domesticis aliquādo nume
rari solet:quāuis ut diximus:potius habeat naturam mixtam q̄ simplicē.

Propositio.

I ocerur quintulus cū ualerio:qui raras ad eum litteras dare solitus est.

Exemplum:

pars 1

C onsideranti mihi diebus istis ualeri charissime:q̄ negligens in scribēdo fores
cum nullas adhuc post discessum tuum mihi litteras dederis facile illa incide
bat suscipio:ī quā etiā bilbilitanus sæpius uates icidere solebat:quū estētulū
nihil patrono porigētem:chiragra laborare suspicabatur. Ego quidē te sem
per antea adeo scribendo diligentem cognoscebam:ut quem tecum confer
re possem:haberem profecto neminem:nunc autem cum nullas amplius ad
me litteras te dare uideam &:ad eum præcipue qui maxime ipsarū percipi
tus est:non possum non suspicari:te in chiragræ fortasse morbum incidisse:
qui man⁹ tuas:quodā ad scribēdū promprissimas:tardiores efficiat. Quod
si uerum est:ut opinor:aut æsculapium consulas:qui te ab infesta huiuscemo
di ægritudine liberet:calamūque tibi nunc grauem:facilem deinceps reddat
uel si omnino incurabilis est hęc ægritudo:quod manibus facere non potes
id saltem pedum officio perficias. Sed cupio tecum coram iocari. Illud mihi z
quā gratissimum feceris:si post ista negocia tua:quæ animū tuum diuerse tra
hūt:sæpius ad me litteras miseris:quibus & de tua imprimis salute:& de his
q̄ isthic agū:certior fieri possim. Nosti.n.a.ium:mētē studiūq̄ meū:ī his p
cipue pnoscendis:q̄ ad rēpublicā attinēt:qd si me crebro certiorē reddes:ni
hil est:quod a te magis hoc tempore impetrare contēdā. Ego quoq̄ in huius
cemodi scribēdi genere te saturare spero:p̄sertim si studiū meū nō aspneris

Vale igitur: & si quid est quod mea tibi opera prodesse possit: utere cum uolueris
ecce me tibi ad omnia optata tua libentissime paratum.

Commissuum genus.

Caput. XVIII.

Commissuum genus est illud: quod fit quotienscumque ad aliquam personam scribere uolumus: cui super negociis nostris expediendis: mandatū aliquod dare intendimus. Et huius generis similiter species sunt duae. Una scilicet generalis. & altera particularis:

Commissua

Generalis

Particularis

Commissua epistola generalis est illa: quae ad aliquam personam scribitur: cui generaliter super omnibus negociis nostris: in aliqua regione uel ciuitate expediendis generale mandatū dare uolumus. cuius epistolae talis est regula. Regula.

Si commissuam epistolam generalem ad aliquam personam scribere uoluerimus: cui super omnibus negociis nostris: tam particularibus quam generalibus: in aliqua regione siue ciuitate tractandis: uolumus generale mandatū: uel commissionem dare: illam in partes quattuor principaliter diuidemus. In quarum prima prius tanquam per exordium beniuolentiam captabimus ab ea persona ad quam scribimus: ostendentes quam fiduciam habeamus in ipsa: propter fidem & integritatem suam: quod bene tractabit ipsa negocia nostra: quae ei uolumus committere. deinde ponemus spem: quam habeamus in ipso amico: quod propter amorem & beniuolentiam: quam in nos afficit: bene & diligenter omnia tractabit. In secunda uero negocia nostra narrabimus: cuiusmodi sint: & cum quo: & ubi peragenda: ut sciat ipse amicus noster: quid potissimum nostra causa exequi debeat. In tertia autem ponemus auctoritatem quam tali amico tradere uolumus: super ipsis negociis pertractandis cum omnibus clausulis: quae uideantur esse necessariae ad forenses causas peragenda. In quarta uero & ultima ponemus gratificationem nostram: dicentes nos uelle ea firma tenere: quae pro ipso amico nostro fuerint in talibus negociis nostris expedita: adiungentes aliquam poenam uel obligationem bonorum nostrorum: prout nobis magis uidebitur & ipsis rebus & amico conuenire. Addentes deinde diem & annum quo tales litterae scriptae fuerint: cum titulo aut signo consueto. Propositio.

Committat Scipioni Cicero uices suas in omnibus negociis suis Thomae pagedis.

Exemplum.

pars i

Nihil est tam arduum: tamque difficile Scipio charissime: quod ego tui causa non libenter subire: quia sic amor & beniuolentia nostra postulat & requirit. Un/de efficitur ut de te quoque non minorē fiduciam habeam: quod in omnibus negociis meis pagendis: in quibus mihi possis operam tuam praestare: illa fidelissimam exactissimamque a te expectem. Quae cum multa mihi sint hac in ciuitate negocia peragenda: quae ego nunc potissimum expedire non possum: cum regendae huius prauidiae pondere sum impeditus: statui ea tibi committere: ut quae praesens omnia facillius agere poteris: ea commodius expedias: in quoque omnium peractione: ut nemi

ne obſtante: uicē & auctoritatē meam ſubeas: per præſentes litteras te meū
procuratorē ac nunciū ſpecialē conſtituo. Et ſpecialiter ſuper ea cauſa: quæ
mihi eſt cum Marco antonio in controuerſia: quam etiam credo tibi notiſſi
mā eſſe. Generaliter uero ad omnia mea negocia. tam iſthic rhomæ: q̄ etiā
alibi meo nomine tranſtanda: ad uocandū quēcunq; opus erit in iudiciū: &
ſuper ipſis negociis libellos producendos: teſtes & inſtrumenta: & ſi ab ad
uerſario uocatus fueris: ad reſpondendū: & meo nomine obſciendū: ad lites
contestandas: & earū ſententias audiendas: ad appellandū: & appellaciones
proſequendas: & generaliter ad oīa peragenda: quæ merita cauſarū exigunt
& requirunt. Super quibus rebus do tibi oēm auctoritatē & poteſtatē: ut eas
agere & tractare poſſis: ac ſi ego ipſe perſonaliter ad eſſem. Promittēs me oīa
& ſingula: quæ per te in hiſ negociis meis geſta fuerint: grata & rata habitu
rū: ſub obligatione omniū bonorū meorū. Tibi igitur omnē cauſam cōmen
do: meq; ipſum tibi trado & dedo cui uolo omnem operam meā quanlibet
tiſſime eſſe paratā. Vale. Ex gymnaſio athenenſi. Calendis ianuariis. olim
piadis ducentēſimæ anno tertio. Ego Marcus Tullius cicero propria manu
ſcripſi.

Cōmiſſiua particularis.

Cōmiſſiua epiſtola particularis eſt illa: quæ ad aliquam perſonā ſcribitur: cui
particulariter ſuper aliquo tantū negotio noſtro peragēdo uices noſtras cre
dere uolumus: cuius epiſtolæ talis eſt regula.

Regūla

Si cōmiſſiua epiſtolam particularē ad aliquam perſonam ſcribere uoluerimus
cui particulariter tm̄ uolumus aliquod ſimplex negociū cōmēdare: illā ſimi
liter in partes quattuor diuidemus. In quāq; prima: ut fecimus in ſuperiore
beniuolentiā captabimus ab ea pſona ad quā ſcribimus: demōſtrantes nos
habere maximā ſpem & ſiduciā in ipſa: q; propter amorē & beniuolentiā:
quā in nos afficit: ipſe bene & diligenter oīa pertractabit. In ſecunda uero ex
ponemus ipſm̄ negociū pagendū: ſi unū fuerit. uel plura: ſi plura fuerit: ſerua
to ſuo ordine: & ſuper quocūq; negotio declarabimus eas particulares clau
ſulas: quæ uidebuntur eſſe ad eius expeditionē neceſſariæ: uel potius refere
mus huiſcemodi declarationē ad ſingularū cauſarū ꝑceſſus: quos ad ipſm̄
amicū dicemus mittere: uel breui eſſe miſſuros: ſuper quibus poterit de rebus
ipſis certiffime informari. In tertia autē apponemus eam auctoritatē: ſuper
ipſis negociis peragendis: quam ei uolumus cōcedere: ſimiliter addēdo oēs
clauſulas: quæ ad cauſas foreſes prinere dicuntur. In quarta uero ꝑmittemus
nos eſſe omnia approbaturus: quæ ipſe amicus ſup iis negociis tractauerit:
& titulo: ad tales litteras corroborandas neceſſariis.

Propoſitio.

Committat Appius Ciceroni utces suas super sacerdotio suo in Cilicia expediendo. pars 1

Exemplum.

Fides & Integritas tua Marce Tulli: qua semper in amicorum negotiis usus es & quam ego quoque in rebus meis a te perfectam cognoui: non paruum mihi in praesentiarum fiduciam affert: ut praeter amorem & beniuolentiam qua a tenellis annis inter se uterque nostrum deinctus est: ex tua humanitate & probitate: si tibi negocia mea commendauero: illa ac si tua essent: diligentissime expedies. Ut igitur intelligas: quid mihi nunc potissimum opera tua afferre possit. Scias me hac in provincia tua: dum ei praesessim: sacerdotium publicum gessisse: quod omnibus magistratibus: quia a romano senatu pro consulatu dignitate isthuc proficiscuntur: aduenire solet: & quia consuetos redditus ex tali sacerdotio adhuc percipere non potui: statui hoc tibi negotium demandare qui in provincia praesens es: & omnia facilius expedire potes. Quapropter super iis pecuniis quae mihi ex hoc sacerdotio debentur: accuratissime exigedis: per praesentes litteras te meum procuratorem ac nuncium specialem constituo: ad eas penitus exigendas: & si fortasse ex publicis quaestoribus resistentem quempiam inuenires: do tibi plenam auctoritatem: ac si ipse personaliter adessim: ad eum iudicium uocandum: & contra talem aduersariam libellos producendum: item contestandam: sententias audiendas: & si opus fuerit ab eis appellandum appellationesque prosequendas: ac omnia facienda quae forent huiusmodi causae exigunt & requirunt. Promittens me omnia comprobatur: quae super hoc negotio per te fuerint expedita: sub obligatione omnium bonorum meorum: tibi quoque omnem rem ipsam atque causam plurimum commendo: cui etiam nolo omnem operam meam tibi esse paratam. Vale. Ex urbe. Idibus quintilibus: ducentesimae olympiadis anno secundo. Ego Appius pulcher propria manu scripsi.

Regium genus.

Caput. XIX:

Regium genus est illud: quod sit quotienscunque scribit princeps epistolam aliquam: uel publicam: uel priuatam: & huius quidem generis species sunt quinque. Prima scilicet fidei: secunda familiaritatis: tertia edictiua: quarta inhibitoria: quinta uero promotiua.

Regia.

Fidei. Familiaritatis. Edictiua. Inhibitoria. Promotiua.

Regia epistola fidei est illa: quam scribit princeps saecularis uel spiritualis ad aliam quam personam: pro fide alteri facienda. Cuius epistolae talis est regula.

Regula.

Si uoluerit princeps epistolam fidei ad aliam personam scribere: cui fide adhiberi cupiat notare debes quod talis epistola potest scribi: aut ad ipsam personam quam tale fide sibi

fieri petit: aut ad aliquã aliam priuatã: siue publicam: apud quã tali psonæ fidem haberi contendat. Sed utcũq; sit talis epistola in tres potissimũ partes diuidetur. In quarum prima apponet princeps nomẽ & titulum suum cum omnibus adiectionibus quæ suo uidentur imperio conuenire. In secũda uero apponet aliquod exordium in quo demonstrat uiros probos esse summa laude afficiendos: & omni beneficio prosequẽdos: In tertia autẽ captabit beniuolentiam ab ea persona: cui fidem facere cupit: Laudando ipsam ab aliq; uirtute particulari: & ipsam omnibus commendando ad quorum manus tales litteræ deuenerint: adiungendo sibi fore gratissimũ si talis psona fuetit cõmendata uel benigno fauore ab aliquo affecta: Propositio.

Fidem faciat Venetorum princeps Georgio alexandrino de ea humanitate qua prædictus est. Exemplum. Pars 1

Augustinus barbadicus: dei gratia dux uenetiarum & cætera: uniuersis ac singulis: ad quorũ manus hæc nostræ litteræ peruenerint: salutem ac dilectiõis affectum. Sicut dignum est & laudabile: ut qui uirtus ac sceleribus uallati sunt eos principum non tantum uindicta castiget sed maximo etiam dedecore prosequatur: ista iustũ & honestum censemus: ut bonos uiros: uirtutique deditos non solũ beneficiis & meritis cumulemus: sed etiam benigno fauore: & summo laudum præconio prosequamur. Quapropter cũ iam p multos annos georgio alexandrino: utro sane i utraq; lingua doctissimo: uisissimus: cui? eloquentiam: grauitatem: sapientiam: nemo est qui non colat. non adamet. nõ admiretur: præterea beneficia: quæ in ipsum merito contulimus: dignum existimauimus ut eum quoq; non obscuro laudum testimonio subleuemus. Hunc igitur uirum omnibus sũm opere cõmendamus ad quos se contulerit quia profecto foelix nostro iudicio illa ciuitas existimari poterit ad quã ipse diuertere uoluerit. Si quid præterea in eum beneficii fauoris gratiæ collatũ fuerit illud totum existimabimus in nostram personam fuisse collatũ: & pro tali beneficio uolumus ei perpetuas gratias habere. In quorũ fidem has publicas litteras fieri iussimus ac nostri sigilli appensione muniti. Ex urbe ueneta calendis martis. anno salutis dominicæ. M. cccc. lxxxvii.

¶ Regia familiaritatis.

Regia epistola familiaritatis est illa quæ scribitur ab aliquo principe tam seculari quã spiritali in fidem quã ipse aliquam personam in suã familiaritatẽ suscepit cuius epistolæ talis est regula: Regula.

Si uoluerit princeps regiam epistolam familiaritatis ad aliquam personã scribere: hoc duobus medijs facere poterit: uno scilicet modo: quãdo ipsa epistola dirigitur ad propriam personam: quam uoluerit princeps i familiaritatẽ suam suscipere: altero uero quando epistola dirigitur ad aliquam uniuersitatẽ uel locum: ad quem talis persona se cõserte uoluerit uel generaliter ad omnes ad quos tales litteræ puenerint: ut apud ipsos benigne suscipiat. Sed quocũq;

modo: fiat illā similiter in tres partes diuidemus. In quarū prima secūdū cō
fuerū scribēdi modū: apponet princeps nomē & titulos suos: cū salutatione.
In secūda uero faciet exordiū: declarādo qualr oēs uiri pbi nō solū sint i pri
cipū familiaritatē suscipiēdi: sed etiā sūmo fauore & meritis psequēdi. & tūc
subiūget q̄ ppter uirtutes & optimas cōditiones talis uiri. quē ipse cōmēda
re intēdit: fuerit icitatus ad suscipiēdū eū in familiā suā. In tertiā aut. facta si
de isti? familiaritatis: cōmēdabit eū apud illā uniuersitatē uel locū: ad quem
ipse uoluerit se cōferre: dicēs ei fore gratissimū. q̄cquid in talē personā priua
tim siue publice conferetur.

Propositio.

Fidē familiaritatis faciat Cardinalis sancti marci: Ioāni ueneto secretario suo:
in galliā proficiscenti

Exemplum?

pars 1

Marcus barbus. diuina fauente clemētia sacro sanctæ romanæ ecclesiæ titulo
sācti marci: eps cardinalis. Ludouico christianiſſimo gallogz regi salutē. No
stra est cōsuetudo christianiſſimæ rex: ut si quos inuenerimus inter familia
res nostros: uirtutis floribus ornatos: & solidissime fidei splēdore decoratos
eos nobis potissimū charissimos habeamus: nec unq̄ illos cessemus meritis
& beneficiis subleuare. præter enim illud: qd̄ iustū & honestū existimamus:
tales scilicet uiros sūma laude afficiendos. accedit & nō mediocris quædam
utilitas inter cæteros domesticos nostros: qui si uiderint. merita uirtutū sua
rū p̄mia bonos uiros fuisse cōsecutos: eo libētius ad uirtutē aspirabūt: quo se
potiora beneficia acq̄situtos sperabūt. Cū igit̄ Ioānes uenetus familiaris no
ster uir qd̄ ē ingenio & doctrina nemini cedēs hāc in regionē tuā pficiscatur:
sua quædā negocia expediturus. Tuæ primū Serenitati notū facimus ipm
esse ex primis familiaribus nostris unū: quē sūmo amore & beniuolētia p̄se
q̄mur. Cui si nostri gratia in reb? suis a tua serenitate op̄tulatū fuisse senseri
mus: erit qd̄ e adeo nobis gratū: ac si beneficia ipsa in nosmetipsos collata fu
isse lætaremur. Tibi igit̄ eū cōmēdamus: tanq̄ oīum cæteroz nobis gratis
mū. charissimūq̄: rucq̄ serenati similiter offerimus operā nostrā in oibus
tuis optatis q̄ libētissime paratam. Vale.

Regia edictiua.

Regia epistola edictiua est illa quæ scribit̄ a principe tā seculari q̄ spirituali ad
aliquā p̄sonam: uel publicā uel priuatā: pro re aliqua ad publicū bonū prinē
te significanda: cuius epistolæ talis est regula.

Regula.

Si uoluerimus epistolā edictiua regiā ad aliquā personā scribere: scire debem⁹
q̄ talis epistola scribi potest: uel generaliter ad aliquā uniuersitatē uel popu
lū: uel particulariter ad aliquā p̄sonam p̄ publicā: ut faciunt principes ad alios
principes: pro edicenda: pace: uel bello: scedere: uel lege: siue pro similibus:
& tunc ipsa epistola diuiditur in tres partes principales. In quarū prima: po
nemus nomen principis: cū suis titulis omnibus: prout fecimus in alijs epi
stolis superioribus: cū salutatione ad eam personā: ad quā scribitur epistola.

D

In secunda uero ponemus causam propter quam sumus incitati: ad talē epistolam scribēdā: ostēdēdo eam illam esse iustā & honestā: & quā poterimus: conabimur: partes n̄as approbare: & p̄ oppositū aduersarii deprimere: ut potius uideamur nobiscū iusticiā & aequitatē ostendere: quā cū eo ad quē scribimus. In tertia autē narrabimus id quod scribere intēdimus: si de bello: p̄sonam ipsam ad bellū iuitantes: si de pace: sicut ad pacē: & sic de fœdere: aut lege p̄mulgāda: addēdo clausulas illas finales: quæ magis uidebunt ad propositū facere: & ipsam epistolā cōcludere: quod ex superioribus epistolis: satis superque colligere possumus: si ad eas aduerterimus. Propositio.

Edicat Cæsar pacē pannonio regi pro sua in eum liberalitate ac munificētia.

Exemplum.

pars i

Fœdericus tertius: diuina fauente clementia: romanorū imperator: semper augustus: Austriæ: stiriæ: carinthiæ: carniolæque dux: comesque tirolis & cætera: Matthiæ utriusque pannoniæ regi. Salutem. Licet multæ causæ inaicē cōcurrant: quæ me potius ad bellū tecū gerendū: quā ad pacē firmandam inducant: quas hic recitare: mihi superuacaneū uideretur: tu enī eas bene optimeque nosti: ut tibi tamen tuisque omnibus ostendā: quantū potius mea in uos ualeat liberalitas: quā ueltra in me ingratitude: deliberauit penitus tecū pacem firmare: ut cū ab armis discesserimus: possint milites nostri: qui ex utraque parte sumo perecōsumpti sunt: ad desideratam quietem redire: & dissipatas res suas aliquid quantulū instaurare. Tibi igitur præsentium tenore significo: quod ab hoc die in posterū: relicta omni penitus discordia ac simultate: quæ prius inter nos fuerat: uolo tecū firmissimam pacem habere: cū his tamen pactis & conditionibus: quæ prius fuerant inter nos unanimes uoluntate conclusæ. Teque hortor: ut hanc a tuis salte desideratam pacē: uelis & libentissima fronte suscipere: & benefictorū communicatione perpetuam seruare: nos enim ex parte nostra hoc tibi uolumus esse pollicitū & constantissime obseruatū: quod nulla unquam causa a tua beniuolentiā decidemus: quod ipsam uolueris nobis illam tenere. Vale.

Regia Inhibitoria.

Regia epistola inhibitoria ē illa quæ scribitur a principe ad aliquā p̄sonam: uel publicā uel priuatā. cui inhibere intēdit aliquod opus uel iam incēptū: uel quod p̄peditur incipiendū suspicet: cuius epistolæ talis est regula.

Si uoluerit princeps inhibitoriam epistolam ad aliquam p̄sonam uel publicā uel priuatam scribere: cui inhibere uelit aliquid faciendū: uel quod iam fieri incēptū sit: illam similiter in partes tres diuidere debet. In quarum prima ponet nomen & titulos suos: secundum consuetudinē talium epistolarum. In secunda uero: quod erit exordium epistolæ: declarabit se intellexisse: quod talis p̄sona: ad quam ipse scribit: uel iam incēperit uel incipere uelit aliquid opus: quod ipse princeps nullo pacto futurū intendit: & simul in hoc loco declarat causam uel rationē aliquam ueram: aut saltem uerisimilē: propter quam

ipse sit incitatus: ad tale opus inhibendum. In tertia autē inhibitionē ipsam ponet: uerbis breuibus & dilucidis: quæ proprie ad principē attinēt: addendo regales minas: si a tali opere faciendo nō destiterit. cum omni tamen modestia & humanitate: ne uideatur subito uelle in iram exire quod ad prudentem & sapientem uitum nō attinet. & sic absolute finiet epistolam suam. addendo tamen diem & locum: quod datæ fuerint litteræ.

Propositio.

Inhibeat pōtifex maximus regi ferdinando ædificationē cuiusdam castelli: in finitimis. pars 1

Innocētius episcopus: seruus seruorū dei: Illustrissimo regi appullæ ferdinando. Salutem & apostolicam benedictionē. Ex litteris uenerabilis fratris nostri: cardinalis sancti petri ad uicula: de nō mādato: totius agri picceni: gubernatoris & legati: nuper intelleximus: te munitissima quædam castella: in finitimis appullæ terminis: uersus agrū piccenum: qui nostræ ditioni subiacet: contra pacta & cōuentiones nostras: ædificare uelle: quod se dicit ex multis nunciis isthinc uenientibus intellexisse. Et quia ut scit serenitas tua huiusmodi castella quæ noua quapiam ædificatione eriguntur: & præsertim in illis locis ubi maior posset dari occasio nocēdi: semper in malum inducit hominū suspitionē: ideo nō possumus nō satis admirari te contra nos talia moliri. Quapropter rogamus serenitatē tuam: ut penitus a tali ædificatione desistat: si nobiscum uoluerit perpetuam pacem habere: quod si fortasse neglexeris: coacti erimus omnem iniuriam nostram pro uiribus appulare: cum præsertim uim ui repellere liceat. Sed bene confidimus: te talia esse facturū quæ regiam personam tuam deceant: cui etiam nos offerimus omnē opam nostram: in omnibus opratis libentissime paratam. Datæ apud sanctum petrum anno ab incarnatione dominica octogesimo sexto supra milleimum & quadringētesimum. Pontificatus autē nostri: anno primo.

Regia promotiua.

Regia epistola promotiua est illa quæ scribitur a p̄cipe ad aliquam p̄sonam quam ad dignitatē quampiam seu gradum promouere intendit: cuius quidem epistolæ talis est regula.

Si uoluerit princeps promotiuam epistolam ad aliquam personam scribere. hoc dupliciter facere poterit: uno scilicet modo: quando ipsam epistolam dirigit ad aliquam tertiam personam. cui mandat ut amicum quempiam uel familiarem ad aliquam dignitatē promoueat: altero uero modo quando ad ipsam personam propriam scribit quam promouere intendit. Sed quocūq; modo fiat: illam in partes tres diuidet. In quarum prima secundum istarum epistolarum consuetudinem: apponet nomen: & titulos suos: cum breui salutatione. In secunda uero captabit beniuolentiam ab illa persona quam promouere intendit: ipsam scilicet laudando ab aliqua uirtute particulari: quæ

spetialiter in ipsa refulgeat. & dicens: q̄ propter uirtutes suas ipsa mereretur. omnium fauorem acquirere. In tertia autem captabit beneuolētiam a perso- na propria: dicens: q̄ propter istam causam ipse sit incitatus: ad porrigendū ei omnem fauorem & gratiam: & tunc subiunget: q̄ uacante nunciali benefi- cio uel dignitate: ipse uoluerit eā tradere ipsi amico: quātis non sit sufficiens uel æqualis ad eius uirtutes & cōditiones remunerandas: offerendo tamen ei posthac omnem operam suam: ita q̄ facile itelliget ab eo magni existima- ri & plurimi fieri.

Propositio.

Promoueat dux mediolanensis Franciscū ueturium: ad ticinēsem pontificatū

Exemplum.

pars i

Ioānes galeace⁹ maria: dei gratia dux mediolani: papæ comes: ac genuæ do- minus: Frācisco ueturio: abbati leonēsi Reuerēdissimo salutē: ac dilectionis affectū. Eximia uirtutes ac singulares quædam animi tui conditiones quæ non obscuro nec uario sermone: sed & clarissima & una omniū uoce prædi- cantur adeo dieb⁹ istis ad aures nostras gratissime aduolarūt: ut merito ani- mus noster iam inclinat⁹ sit: ad eū tibi fauorē ī oībus rebus & optatis tuis ex- hibendū: quē unicuiq̄ familiari ac domestico nō exhibēdū existimam⁹: iis enim mediis duximus uiros bonos ad uirtutē alliciendos: q̄ cū uirtutū suarū aliqua se uiderint præmia cōsecutos: cōfacilius ad meliora semp accendant. Quod ut apertius ista ī te affectio nostra pateat: uacāte nūc ticinēsis pōtifi- catus sede: te præter oēs duximus huic pōtifico muneri pficiēdū: ut hoc sit tibi animi nostri firmissimū monumētū. His igit litteris nostris declaram⁹ te hui⁹ ecclesiæ papiēsis episcopū benemeritū: rogamusq̄: ut hoc munusculum nostrū grato aīo suscipere uelis quīs multo sit tuis meritis inferius. Sed post hac si dabit facultas: ut merita possimus uirtutibus tuis præmia cōdonare sen- ties pfecto: nos tāq̄ sapiētā & doctrinā tuā existimasse: q̄ti ab oībo existimā- da erat: cui etiam uolumus omnē operam nām: in omni bo optatis tuis esse paratam. Data mediolani: ī nō ducali palatio: āno salutis. M. cccclxxxvii.

⊕ Mixtum genus.

Caput. XX.

Mixtum genus est illud: quod sit: quotienscunq̄ secundum diuerso- rum negotiorum exigentiam: in uno litterarum uolumine diuer- sorum generum epistolæ cōtinētur: & huius generis species sunt duæ: nā aut ex duobus generibus ē mixta epistola: aut ex pluribo

Mixta

Ex duobus

Ex pluribus

Mixta epistola ex duobus generibus: est illa: quæ duo tantū genera complecti- tur: uel etiā duas species: de iis: quæ superius expositæ sunt: cui⁹ epistolæ ta- lis est regula.

Regula.

St mixtā epistolam ex duobus generibus. uel duabus speciebus. ad aliquē am- cum scribere uoluerimus. Illā p̄cipaliter ī partes duas diuidemus. In quarū

prima ponemus eā partē epistolae scribendā: quae magis nobis uidebitur esse necessaria. In secunda uero subiungemus illā: quae minorē in se & minus necessariam causam habet. Sed tamen notare debemus: quod in tali epistola mixta solemus in principio semper facere exordium hoc modo scilicet: si epistola fuerit principalis: & primo scripta ad amicū: declaramus ei tanquā p exordiū: quod cū nobis multa & uaria ad eū scribenda occurrant per has litteras uolumus eū de omnibus admonere: & tunc particulariter seruando ordinē omnium scribendorū: singula breuiter & dilucide exponemus. Si uero secundaria fuerit epistola: & responsiua: dicemus in principio: nos recepisse ab amico nostro litteras: quae nobis gratissimae fuerunt: & quod ad omnia illa particulariter rescribemus: quae uidebuntur responsione digna: & tunc similiter per ordinē ad oīa respondebimus. Si uero aliquid etiā nobis scribendū acciderit: illud in fine epistolae scribemus: offerēdo ipsi amico omnē operā nostrā: in oībus paratā: ut in aliis epistolis fieri cōsuetū est. **Propositio:** Scribat excusatoriā simul & domesticā epistolam ad curionē Cicero: ipsum de negotiis suis admonendo.

Exemplum?

pars

Accepi abs te litteras Curio charissime: quae licet mihi iucundissimae fuerint: cū ex illis intellexerim: de tua tuorumque omnium salute: aliquid tamē molestiae attulerunt: cū te uideam me negligentiae crimine suspectum habere: quod scilicet: ut optabas: saepissimas ad te litteras non dederim: & pfecto quā hoc mihi molestū sit: quia me sentio ab omni penitus culpa uacare: est tamē aliquā tulū ex altera parte iucundum: cū haec praesertim litterarum mearū expositio non paruum in me amorem tuum ostendit. Dabo igitur operam: ut quā uis neminem praeter miserim: quē quidē ad te peruenturum putauerim: cui litteras non dederim: te etiam hoc in scribendi genere expleam: praesertim si uidero officium meum abs te non uilipendi: Sed de litteris haecenus: Scribis ad me ut de negotio tuo te certiorē reddā: scias nos die noctaque laborare: ut expediatur: sed est rāta aduersarioꝝ tuorū iniquitas: ut res semper sic ipsi cogentibus: in longū prorrahatur: speramus tamen: ut demū istraeta ipsorum iniquitate: tuam sis dignitatē retenturus: Quod aut scribis: ut ad te lībros iuris ciuilibus transmittā: faciam id equidē libentissime: sed quia propter haec bella intestina: quae adhuc sedata non sunt: nullus hinc potius nuncius tuto discedere: expectabis ad paucos dies: quousque pax: quae iter ptes tractatur: ad conclusionem ueniat: tunc uoto tuo securius & melius satiffiet. Si quod est aliud: quod mea tibi opera prodesse possit: tuū est iubere: meū autē mādata tua quālibentissime essequit. Vale.

¶ Mixta ex pluribus.

Mixta epistola ex pluribus est illa: quae plura in se genera cōplectit: uel plures diuerfas spēs: cuius epistolae talis breuiter est regula. **Regula.**

Si uoluerimus mixtā epistolā ex pluribus ad aliquā personā scribere: illam in

tot partes diuidemus quot erunt genera: uel species epistolaru ex quibus ipsa erit cōposita: & tunc a maiore semper & maioris momenti incipiemus: per omnia seruando regulā suā: prout in suo capitulo declaratū est: deinde ad propinquam descendemus: deinde ad minorē: donec omnis rerū scribendarum numerus cōpleatur: semper in omnibus seruando regulā suam: sicut in suo loco fuit superius definitū. Sed illud addere debemus: quod semper est faciendū aliquid exordiū in tali epistola: per quod declarem ea generaliter quæ scribere intendimus: uel saltē ut per ipsum demus aliquē introitū ad ipsam epistolā cōponendā. In fine præterea epistolæ ad iungimus oblationes consuetas: addēdo etiā: si nobis uidebitur: expositionē alicuius negotii nostri: quod ad ipsum amicū scribere intendimus: quæ negocia: nisi fuerint alicuius magni momenti: sunt semper postponenda: quia amicorū causæ sunt prius recitandæ: & expediendæ: quā propriæ: ut uideamur ipsorum negocia magis cordi habere: quā nostra.

Propositio.

Scribat consolatoriā simul: & grauē ac domesticā epistolā ad pōpiliū marcū curius.

Exemplum:

pars 1

Intellexi pōpiliū charissimæ ex amicorū nostrorū litteris: quæ mihi diebus istis redditæ fuerunt: patrē tuū: atq; optimū: ex hac uita decessisse: quod mihi pfecto tanto molestius fuit: quāto mihi tu charior es: cuius ego existimo omnē fortunā mihi esse cōmunē: hanc ideo calamitatē tanquā propriam existimaui: sed cum ex altera parte considero: quā bene natus fuerit: quā optime educatus: quibus honoribus inter cæteros sui ordinis uiros functus: quā facili morbo correptus: & dum tempus erat: ut naturæ concederet: quā sanctissimæ mortuus: certæ nihil est quod dolēā: imo uere potius decet: ut deo maximo gratiam habeamus: qui prius illū tantis muneribus donauit: deinde placidissima morte non ad tenebras sed de tenebris ad lucem reuocauit. Sed his omissis ad ea ueniamus: quæ ad nos magis attrinēt. Scias diebus istis senatu nostro nunciatū fuisse: samnites maximū contra remp. nostrā exercitū preparasse: ac quotidie in agrū nostrū incursionē facere. Unde centuratis comitiis celebratis: decreuerunt patres: ut contra hostes arma sumantur: eiq; rei pompeium nostrū præposueris: qui consilio: sapientia: & auctoritate nemini cedēs facillime possit rem istā conficere. Tu si me audies ex cumano tuo quāprimū in urbē uenies: ne tumultuario bello ingruente: aliquid dampnariaris: Quod scribis: ut a debitoribus tuis pecunias exigā: perficerē illud pfecto libentissime: sed in hoc tam graui tumultu: neq; forensiū causarum: neq; senatoriæ actionis amplius locus est: quousq; res ad aliquid melius tendant. Sed hoc unū tibi audeo scribere: quod si te ad nos quāprimū contuleris: non solū poteris priuatis: sed etiā publicis forasse rebus non mediocri subsidium ferre: quod ut facias te hortor: rogo: & moneo: tibi tamen nunquā defutura operā meā polliceor. Vale:

2

5

Elegãtie diffinitio ac regulæ: quæ ad superiores epistolas faciunt. Libell⁹ secundus.

Legãtia est uenusta uerbor⁹ cõcinitas: dulce auribus afferens sonũ: cuius quidẽ generales regulæ sunt triginta. Regula. I.

Laudabitur illa oratio: quæ obliqua dicitur: & a posterioribus incipiens dictionibus: in uerbum sepius: quã in aliã orationis parte finiat: ut Cæsar adeptus est monarchiam imperii summis uiribus: quod elegãtius dicitur: summis uiribus imperii monarchiã Cæsar adeptus est. Regula. II.

Commendabitur quoque oratio quæ dictionem habeat uniuersalem affirmatiuam uel negatiuam in fine: uel aliquod insigne nomẽ: uel aduerbium. Exẽplũ primi. Omnes laudat ea quæ uir bonus facit: quod uenustus dicitur. Quæ uir bonus facit: laudat omnes. Exemplum secundi. Ego neminẽ habeo: quẽ magis diligãte: quod pulchrius dicit. Quẽ te magis diligã: habeo neminẽ. Exemplum tertii. Egregia sunt ea que scribis ad me: quod cõcinius est: Quæ ad me scribis: sunt egregia. Exemplum quarti. Ego omnia diligenter perfecit: quã iussisti mihi: quod æloquentius dicitur. Quæ mihi iussisti: perfecit omnia diligenter. Regula. III.

Nomen adiectiuum elegantius substantiuo præponitur: ut uirtus summa: imperium magnum: cõsiliũ utile: melius enim dicitur: summa uirtus: magnũ imperiũ: utile cõsiliũ & huiuscemodi. Regula. IIII:

Inter adiectiuũ & substantiuũ semper aliquid est iterponẽdũ: ut maxima uirtus cæsaris summa laude semper extolẽda est: quod elegãtius dicitur maxima cæsaris uirtus summa semper laude extollenda est. Regula. V:

Quoriscunq; ab apposito alicuius uerbi secundarij oratio incipiat: quod subito: relatiuum sequatur: elegantius inter relatiuum & antecedens secundariũ uerbum ponitur: ut Aeneum pompeium: qui romanorum auxit imperium: summo opere diligo. Venustus enim dicitur: Aeneum pompeium summo opere diligo: qui romanũ imperiũ auxit. Regula. VI:

Si fuerit relatiuum in obliquo casu positum: uenustius antecedens: in relatiui casu positũ postponetur: ut: Virtutes quibus ab ineunte ætate studuisti: immortalitati nomen tuum commendabunt: quod elegantius dicitur. Quibus uirtutibus ab ineunte ætate studuisti: immortalitati nomen tuum commendabunt. Regula. VII:

Quando est aliquod substantiuum cum præpositione aliqua iunctum: quod sit de natura præcedentis uel subsequenti clausulæ: præpositionem in relatiuũ uertimus: & uerbum substantiuum adiungimus: ut pro tua humanitate multa in me beneficia contulisti: quod elegãtius dicitur: Quæ tua humanitas est multa in me beneficia contulisti. & sic in cæteris. Regula. VIII:

Sæpius relatiuũ: quod uerbo primario additũ est ad secundarium transferemus:

ut cicerō: qui eloquentissimus fuit: cæteris oratoribus i dicendo præstitit: q̄ elegantius dicemus: Cicerō eloquentissimus fuit: qui cæteris oratoribus in dicendo præstitit.

Nona regula:

Si aliquod habuerimus uel nomen uel aduerbium in sine: elegantius illud cū quidem uel idem pronomine postponemus. Exemplum primi. Marcus tullius orator singularis fuit: quod uenustius dicitur. Marcus Tullius orator fuit & quidem singularis. Exemplum secundi. Quæ mihi iussisti: omnia libenter perfeci: quod eloquentius dicitur: Quæ mihi iussisti: omnia perfeci: & quidem libenter.

Decima regula:

Sicut in mediocri stilo dicendi: a re nuda prius incipere oportet: deinde illā exornare. Sic i stilo graui: ab exornatu initium sumere debemus. Exemplum primi Pompeius omnium romanorum: tum armis: tum consilio facile princeps fuit. Exemplum secundi. Omnium romanorum: tum armis: tum consilio facile princeps magnus Pompeius fuit.

Undecima regula.

Genitiuus casus semper cæteris præponitur: ut consilium optimi uiri: q̄ elegantius dicitur. Optimi uiri consilium.

Duodecima regula:

Si gerundium uerbum habuerimus cū suo apposito: appositum illud i gerundii casu ponemus: ac ambo inuicem concordabimus: ut ueni gratia amandæ uirtutem quod uenustius dicitur: ueni amandæ uirtutis gratia.

Tertiadecima regula:

Si fuerit aliquod relatiuum inter duos substantia: illud potius cum sequenti: q̄. cum præcedenti concordamus: ut: Est locus in carcere: quod tullianum appellatur.

Quartadecima regula.

Si dictionis alicuius significationem augere uolumus: positiuo per aut perquam comparatiuo longe: superlatiuo autem: q̄ iungere debemus. Exemplum omnium. perbeatus uel perquam beatus fuit cæsar: sed longe beator augustus: quam beatissimus autem traianus.

Quintadecima regula.

Nomina græca tertiæ declinationis: si peritio sillabica fuerint ad secundam declinationem referuntur: ut delphin delphinis: delphinus pelphini: elephas elephantis: elephantus elephantis.

Sextadecima regula:

Si aliquod adiectiuum habuerimus: significans laudem uel uituperium: utile uel inutile: illud potius in datiuo substantiuo uertemus cum sum es est: Ut uirtutes sunt mihi iucunditati.

Decima septima regula:

In rebus paribus: tum uel & geminatum ponimus: in imparibus uero: cum & tum: sed leuius præponitur. Exemplum primi: Cicerō tum laude: tum rerum scientia ualet. Vel æneas & fortis & pius fuit. Exemplum secundi: Cæsarē plurimum ualuisse: cū populus: tum senatus affirmat.

Decima octaua regula.

Si aliquam personam aut laudare aut uituperare uoluerimus: id trifariam facere poterimus: aut cum genitiuo: quod magis poeticum est: ut marcus cato uir est magnæ uirtutis: aut cum nominatiuo & ablatiuo: ut Marcus cato uir est magnus uirtute: aut cum ablatiuo solo: ut marcus cato uir est magna uir

tute:
Sæpè numero uerbum in finitum uertemus In participium tam ablatiui q̄ ac
 cufatiui casus: si uerbum aliquod præcedat. Exemplum primi: Mihi opus est
 consulere: quod melius dicitur: mihi consulto opus est. Exemplum secundi:
 Bonam tibi fortunam inuenire curabo: quod uenustius dicitur: Bonam tibi
 fortunã inuentã curabo.

Vicesima regula

Cum adiectiuum & substantiuum: in eodem casu posita acciderint: substanti-
 uum in genitiuo casu ponemus: adiectiuum uero in eo casu: in quo poni de-
 bet: sed in numero singulari & genere neutro locamus: ut multa pecunia: par-
 ua sapietia: aliquas litteras: quod melius dicitur: multum pecuniæ parum sa-
 pientia: aliquid litterarũ.

Vicesima prima regula.

Cum duobus substantiuis idem adiectiuum adici debeat: adiectiuum in princ-
 ipio orationis colocamus & substantiuo cum & uel tum geminato postponi-
 mus: ut Cæsar fuit magnus uir & magnus imperator: quod ornatius dicitur
 Cæsar fuit magnus & uir & imperator.

Vicesima secunda regula.

Cum adiectiuum & substantiuum simul fuerint: quorum substantiuum: ab ad-
 iectiuo formatum: fuerit diuersæ significationis a primo substantiuo: in duo
 sunt potius substantiua transferenda: ut Cauendum est: ab honestate natura
 si discedam? quod melius dicitur: Cauendum est: ab honestate natura: si
 discedamus.

Vicesima tertia regula.

Cum gerundium accusatiuæ uocis habuerimus potius illud in supinum ablati-
 uæ uocis transferimus: ut. Hoc est mirabile ad uidendum: quod elegãtius di-
 citur: hoc est mirabile dictu.

Vicesima quarta regula.

Si aliquod superlatiuum durius acciderit: pro eo positiuum ponemus: ac ei ad-
 uerbium superlatiuũ addemus: ut necessarissimus: quod elegantius dicimus
 maxime necessarius.

Vicesima quinta regula.

Si aliquem maximopere laudare: uel uituperare uoluerim? laudationes uel ui-
 tuperationis causam in genitiuo constituem? ac huiuscemodi nomina: splē-
 dorem: fulgorem: gloriam: uel laudem: uitium facinus: crimen: aut scelus ad-
 demus. Exemplum primi. M. antonius plurimũ æloquentia ualuit: quo me-
 llus dicitur: Marces antonius plurimum æloquentiæ gloria ualuit. Exemplũ
 secundi: Lucius catelina coniuratione damnatus est. quod elegãtius dicit: Lu-
 cius catelina couiurationis scelerẽ dānatus est.

Vicesima sexta regula.

Quotiens nomina singularis: uel pluralis & singularis numeri connectũt ut
 ciniori semper respondẽdũ est. Si uero pluralis numeri fuerint: ad nobiliss
 transeundum erit. Exemplũ primi: Cæsar resq̄ publica romana merito Põ-
 peio infesta fuit. Exemplum secũdi: Exercitus nostri romanorumq̄ turmæ
 turpiter fugati sunt.

Vicesima septima regula.

Nonnunq̄ comparatiua pro positiuis ponuntur: ut uehementius pro uehemẽ-
 ter. & sæpius pro sæpe.

Vicesima octaua regula:

S ubiunctiuus modus elegantius pro indicatiuo ponitur. ut uellm pro uolo:
fecerim pro feci. Vicesimanona regula

S i uerbum subiunctiuum habuerimus: cū q̄ coniunctione: ea remota: elegan/
tius illud ad infinitum reducemus: ut gaudeo: quod tribunitiā potestate con/
secutus fueris: quod melius dicitur. T e tribunitiā potestatē consecutū fuisse
gaudeo. Tricesima regula.

C um aliquod adiectiuum exornare uouerimus: proferimus illud per suū op/
positū: addita negatione. Vt cicero fuit litterarū peritus: quod elegāt⁹ dici/
tur. Cicero fuit haud nescius litterarū.

T ituli: unicuiq; psonaz ordini tribuēdi: secūdū eaz cōditionē. Libellus tertius
Itulus est epithetū unū uel plura: q̄ tā in epistolaz fronte: q̄ itegro

unicuiq; psonaz cōditōni accōmodari solēt: quoz regulæ sunt
decē & octo. Ad summū pōtificē. Regula .I:

P ontificē: maximū: sūmū: romanū: dominici gregis pastorem:
sacroz antistē christiani cultus moderatorē: christiani nominis ue/
xilliferū: patrē: diuū: clemētissimū: sanctissimū: turissimū: beatissimū: amplif/
simū: piētissimūq; dicemus. Cui talē in litterarū tergo titulū dari licebit. Di/
uo paulo secūdo: dominici gregis pastori piētissimo: romanæq; basilicæ pō/
tifici maximo optimoq; In epistolæ autē medio eius clementiam: sanctitatē
beatitudinē: amplitudinē. pietatemq; appellabimus.

S ūmus autē pontifex minores quoscuq; pontifices fratres reliquos autē filios
per litteras publicas appellabit. Vnde ad pōtifices scribēs īferiores sic ī lraz
fronte p̄fāt. Paulus secūdos: diuino dei nutu ouilis dominici custos designa/
tus: dilectus fratribus germanis episcopis: salutē & apostolicā bñdictionē

C æsarē uero sic aggrediet. Paulus secūdos: diuina dispositiōe: christiani cultus
moderatorē dilectō filio Federico tertio: rromanoz īperatori: augusto: fau/
stoz salutem & apostolicam benedictionē

S cismaticos autē gentilesq; huiuscemodi titulo saluabit. Paulus secūdos dei
grā christianæ plæbis antistes. Mahumeto Turcorū regi maximo: sanctoris
mentis spiritū: rectiusq; consiliū exoptat.

Ad minores pontifices.

Regula: II:

P ontifices minores: cardinalē: p̄tarchā archiep̄m: episcopū: prothonotariū
abatēq; appellabimus: quibus hos titulos adiceamus. Pōtificē nāq; minorē ī
partē dominici gregis ascitū: āplissimū: uenerandissimū: obseruandissimū
plenissimūq; dicentes: talē ī epistolaz tergo: si cardinali scribēdū erit: titulū
assignatus. Petro Fuscaro: titulo diuini coles: cardinali pōtifici: p̄i piētissi/
mo obseruandissimoq;. In epistolæ autē medio eius āplitudinē: obseruatiā
præstantiā: pietatēq; appellabimus.

S i p̄tarchæ autē aut archiep̄o: uel episcopo scribere uouerimus: sic in lrazum
tergo dicemus. Laurētio zani antiocheno p̄tarchæ obseruādissimo: patri n̄

minus plentifulissimo: quod uenerando. In epistolae autem medio eisdem ferme & superioribus titulis utemur.

Protonotarium uero in litterarum tergo sic aggrediemur. Petro Dādulo: Romanæ basilicæ protonotario: non minus accuratissimo: quam fidelis: domino singulari.

Abbatibus præterea & reliqui sacerdotes tali in epistolarum tergo sunt titulo decorandi. Petro Cornelio diui Francisci cœnobitarum antistiti: & religioso: & optimo. Item petro nigro: diuo Iuliano dicatæ ædis antistiti: flammæ pietissimo: optimo: In epistolae autem medio reuerentiâ: dignitatē: paternitatēque appellabimus. Ad Cæsarem. Regula. III.

Romanorum imperatorē: diuum cæsarem: cæsaream maiestatem: christianæ reipublice: tuto: re: uexilliferumque triumphatorem: patrem patriæ: augustum: iunctissimum: faustissimum: pietissimumque dicemus. Cui tales in epistolae tergo tituli tribuunt. Federico tertio: diuino afflatu spiritu: romanorum imperatori cæsarique augustissimo faustissimoque. In epistolae uero medio maiestatem: serenitatem: amplitudinē: potestatem: celsitudinēque appellabimus.

Ad regem uel minorē principem. Regula. IIII.

Regem: ducem: principem quoque ac comitem: regis uel ducalis celsitudinis siue dignitatis decus: heroicæ cultorem uirtutum: principatus ornamētum: regni culminis splendorem: & unicū firmamētum: christianissimum: potentissimum: magnificētissimum: magnanimum: fortissimum: inclitum: foelicissimum: serenissimum: illustrissimumque appellabimus. Cui tales in epistolae tergo titulos adiciemus. Karolo triplicis galliæ regi christianissimo: regnique culminis splendori serenissimo: illustrissimoque. In epistolae uero medio maiestatem: serenitatem: celsitudinē: potestatem: amplitudinē: magnanimitatem: foelicitatemque dicemus. Ad equestrē aureatum. Regula. V.

Equitem equestris ordinis uirum: militiae decus: reipublice: columnam: patriæ spem amplissimam: fidissimamque: splendidissimum: generosum: excellentissimum: clarissimum: inclitum: magnanimum: potentem: fortem: strenuissimumque dicemus. Cui in litterarum tergo hos titulos tribuemus. Bernardo Iustiniiano splendidissimo equestris ordinis uiro: patrio ueneto: militiae decori: reipublice firmamento. In epistolae uero medio splendorē: generositatem: excellentiam: claritatem: strenuitatemque appellabimus.

Ad Patriicum. Regula. VI.

Patricium senatorii ordinis uirum: senatorē: magnificentum: spectatissimum: nobilem: generosum: ornatissimum: clarissimum: insignem: spectabilem: integerrimum: prudentissimum: sapientissimumque dicemus: cui in epistolarum tergo hos titulos dare licebit. Ioanni Fuscateno patricio ueneto senatoriique ordinis uiro Integerrimo optimo. In epistolae uero medio magnificentiam: spectabilitatem: nobilitatem: generositatem: claritudinē: integritatem: prudentiam: sapientiamque dicemus.

Illud quoque annotatione dignum censemus: nos tantum patricos: uerum & consulares quoscumque uiros urbium præfectos: consules: proconsules: prætores

honoratis fascibus decoratos: nec non & cæteros magistratus: his plerumq[ue] titulis non absurde saluandos: ut superius diximus.

Ad plebeios.

Regula. VII:

Plebeios uiros tripartitos reperimus: aut enim maiores sunt: aut medioximi: aut minores.

Maiores plebeiu[m], spectabile[m] sapientem, prestantem precipuum singularem, officiosum consumatum uig[et], integerrimum, ornatissimum, beneficentissimum, spectatissimumq[ue] dicemus. Cui in epistolaru[m] tergo tales titulos adiciemus. Iacobo philetio, plebei ordinis uiro precipuo ac singulari. In epistolæ uero medio: spectabilitatem, sapientiam prestantiam, integritatem, beneficentiamq[ue] appellamus:

Medioximum plebeiu[m], egregiu[m] prudentem, humanissimum, benignissimum: pbissimumq[ue] dicemus. Cui in litterar[um] tergo tales titulos dabimus. Hieronimo malathe no, plebei ordinis uiro humanissimo, pbissimoq[ue]. In epistolæ uero medio prudentiam, humanitatem, benignitatem probitatemq[ue] appellabimus.

Minore aut[em] plebeiu[m], discretu[m] moratu[m], industriu[m], solertem, expertu[m], diligentissimumq[ue] uirum, obsequentem, accuratu[m], fidelissimumq[ue] dicemus. Cui in epistolaru[m] tergo tales titulos tribuimus. Antonio pecino, architecto uiro tam industrio, q[ue] accurato. In epistolæ uero medio: industriam, solertiam, diligentiam fidemq[ue] dicemus.

Ad studiosos uiros, & primo ad theologum.

Regula. VIII:

Studiosos uiros o[mn]es appellamus, quos cuiusq[ue] scientiæ deditos scimus, quoru[m] titulos per ordinem suisq[ue] locis ordinabimus. Et primo de theologis. Theologo igitur, diuinaru[m], humanaru[m]q[ue] rer[um] interpretem, sacrar[um] litteraru[m] cultorem, sacræ paginæ p[ro]fessorem, diuini cultus moderatorem, diuinæ uoluntatis expositorum, sapientissimum, eximiu[m], excellentissimum, diuinu[m]q[ue] dicemus: Cui tales in litteraru[m] tergo titulos dabimus. Paulo p[ro]gulési, sacræ paginæ p[ro]fessori tam sapientissimo q[ue] diuinissimo. In epistolæ uero medio, sapientiam, excellentiamq[ue] dicemus:

Ad iureconsultum.

Regula. IX:

Iureconsultu[m] diuinaru[m] humanaru[m]q[ue] rer[um] interpretem, p[ro]ficientiæ uel cæsarei iuris doctorem, uel loritam, diuini: uel humani iuris moderatorem, utriusq[ue] iuris p[ro]fessorem, iureconsultoru[m] cōsultissimum: sapientissimum, optimu[m], eximiu[m], excellentissimu[m], æquissimoq[ue] dicemus. Cui in epistolaru[m] tergo tales titulos dabimus. Alexandro neuo, diuinaru[m] humanaru[m]q[ue] legu[m] interpreti, tam excellentissimo, q[ue] æquissimo: In epistole aut[em] medio, sapientiam, probitatem, excellentiam, æquitatem, integritatemq[ue] dicemus.

Ad medicu[m]

Regula. X.

Medicu[m] humanæ salutis moderatorem, auxiliatorem, tutorem conseruatorum, remediumq[ue]: medicæ artis p[ro]fessorem, morboru[m] curatorem, ægritudinum propulsatorem, accuratissimu[m], promptissimu[m], expertissimu[m], diligentissimumq[ue] dicemus. Cui tales in epistolaru[m] tergo tituli assignantur. Gerardo ueronensi, medicæ artis p[ro]fessori, tam accuratissimo, q[ue] doctissimo. Sed in epistolæ medio, sapientiam, excellentiam, doctrinamq[ue] dicemus:

Ad philosophum dialecticūq;

Regula.

Philosophum sophiæ filiū: naturæ exploratorē: causarū speculatorē: sapiētiam amatorē. filiūq; sapiētissimū: modestissimū: excellentissimū: grauissimū: acutissimū: speculatissimūq; dicemus. Cui in epistolæ tergo tales titulos tradem⁹. Antonio Cornelio philopho excellentissimo: naturæq; exploratori non minus accurato q̄ acutissimo. In epistolæ autē medio sapiētiam: modestiam: excellentiam: grauitatē: speculationem accumenq; dicemus.

Ad mathematicū.

Regula. XII.

Mathematicū arithmeticæ: uel geometriæ: uel sideralis sciētiae p̄fessorē: factorū expositorē: diuini numinis cōsciū: siderū speculatorē: phædōtæi cursus exploratorē: uel immobilis magnitudinis metitorē: uel discretæ quātitatis supputatorē accuratissimū: subtilissimū. acutissimū: prudentissimum: perspicacem excellentissimū: diuinū: sapiētissimūq; dicemus. Cui tales in epistolæ tergo tituli assignantur. Dominico bragadeno mathematicæ artis p̄fessori n̄ minus accuratissimo q̄ doctissimo. In epistolæ uero medio acumen: subtilitatē: prudentiam: sapiētiam: excellentiam: p̄ficietateq; dicemus.

Ad musicū uatemq;

Regula.

XIII.

Musicū uatēq; eisdē ferme titulis decoramus: cælestis armoniæ imitatorē appellantes: pieridū filiū: musarū alumnū: appolini sacratū: hespiadū choro dicatum: hippocrenidum choro sacratū: pegasidū amicū: libetidū cultorē: pegasæo liquore saturatū: lauro insignē. pallida decoratū hædera. pirenæo fonte potū. castali fontis domesticū. pnasii fluminis nō ignaz. cephisigurgitis uel fluminis nō expertē. hæliconiæ rupis accolā. parnasii nemoris exploratorē. cirræi iugū nō alienū. aonii mōtis habitatorē. phœbæi numinis iterprætē testudineæ liræ moderatorē. nouenaz soroz decātatorē. parnasæ ædis ciuē. sacrū. diuinū. elegātissimū. faciūssimū. suauissimū. iucundissimū. ornatissimū. canoz. sonoz. argutū. decētissimū. celebratissimū. exoptatissimū. altisonū dulcisonū mellifluūq; dicem⁹. Cui in epistolæ tergo tales merito titulos tribuem⁹. Ioāni mario philelpho musaz cultori tā ornatissimo q̄ elegāti. In eplæ uero medio diuinitatē. elegantiā. faciūssimū. suauitatē. ornatū. integritatē. nobilitatē. excellentiamq; dicem⁹. Ad oratorē. Regu. XIII.

Oratorē forensiū causarū tutorē. latini eloquiū moderatorē. pedestris orōnis decus. patriæ linguæ unicū. plēdorē. reip. cōsultorē. sanctaz legū asseruatorē. canorā uirtutis tubā. romanæ linguæ decus. faciūssimū. disertissimū. eloquētissimū. elegātissimū. limatissimū. expoluitissimū. amantissimū. copiosissimū. grauissimūq; dicemus. Cui in epistolæ tergo tales titulos dabimus. Benedicto Brognolo oratori facundissimo. romanæq; linguæ moderatori disertissimo eloquētissimoq;. In epistolæ uero medio faciūssimū. elegantiam. eloquētiam: grauitatē nobilitatē. præstantiam. excellentiam. integritatēq; dicemus.

Ad gramaticum.

Regula. XV

publicæ literariæ columen: latini sermōnis exploratorem
principē: sarracæ disciplinæ moderatorē: auctore poetarūq; iter
codicis expositorē: latinæ originis exploratorem humanissimū:
mū: disertissimū: ornatissimū: copiosissimū: doctissimūq; dice
ui tales ī sarracæ tergo titulos dabim⁹. Pōponio romano: utriusq; ligue
deratori: tā humanissimo: q̄ ornatissimo. In epistolæ autē medio: huma
nitate: elegantiā: eloquentiā: doctrinā: excellentiā: nobilitatē: præstantiā: integri
tatēq; dicemus: seu appellabimus.

Scholasticū quēq; de uirtute benemeritū: sarracæ disciplinæ dicatū: utriusq; uir
tutis florib; ornatū: sarracæ haud exptē: bonarū artū studiosissimū: eruditū do
ctū studiūq; decus humani dicemus. Cui tales ī epistolæ tergo titulos dabi
m⁹. Iacobo cōtarenō: utriusq; uirtutis cultori: tā studiosissimo: q̄ accuratissi
mo. In eplæ uero medio: humanitate: elegantiā: eloquentiā: doctrinā: excellētiā
nobilitatē: pstantiā: integritatēq; dicem⁹.

Pater: filiū: uel nepotē: charissimū: dulcissimū: piētissimū: dilectissimū: læpidis
simū: suauissimūq; appellat. Filius autē: p̄ em: uel patruū: honorādū: obseruā
dū piētissimū: pbissimū: humanissimū uenerādū colēdūq; dicit: Quibus ta
les ī epistolæ tergo tituli tribuūtur. Filius ad patrem. Perro Cornelio. patri
suauissimo piētissimoq;. Pater uero ad filiū. Ioanni Cornelio filio charissi
mo suauissimoq;. In epistolæ autē medio pater ad filiū: pietatē: charitatē:
amōrē beniuolentiāq; appellabit. Itē dē fili⁹ ad patrē. sed paternitatē: obsequan
tiā: dignitatē: pbitatēq; dicere solet.

Fœminā castitatis decus: pudicitiaē exēplū honestatis speculū: pudicissimā: ca
stissimā: itegerrimā: honestissimā: primariāq; dicemus. Cui ī epistolæ ter
go tales titulos dabim⁹. Lucretiæ corneliæ fœminæ primariæ itegerimæq;
In epistolæ uero medio honestatē: pudicitiaē: castitatē: integritatēq; appellabi
mus. Illud autē sciendū ē: q̄ fœminæ uirorū suorūq; titulis decorandæ sūt. Pro
inde ex superioribus secundū rei personæq; exigētiā: non tantū In hoc sexu:
uerū etiā in altero: uir accuratissimus quisq; ex se poterit concedentes titulos
assignare: & maxime quia multi sunt: quibus diuersi sunt attribuendī tituli:
propter uariā eorū conditionē.

Peroratio.

am annuente deo: magnifice Iacobe: ad peroprātū sinē deductū est opus no
strū: quod eo libētius perfecit: q̄ & illud magnificentiā tuā maxime peropra
re itelligebā & plerosq; etiā huius nouæ artis meæ p̄cupidōs uidebā: quibus
omnibus satissaciēdū esse dixi: & tibi præcipue: quē ego & amō & mirifice
seruo. Nam cū tua in me beneficia memori mente reuoluo: quibus me nō
cto tempore assidue affecisti: sed etiam quotidie afficere nō desinis
dero quonā potissimū pacto tuæ possim uoluntari morē gerere
gratissimū iucundissimūq; semper accidit: quicquid pro tua
maximo labore meo reddere possim. Nec id quidē inu

ria. quum enī magis magisq; indies emol-
sim: tu magis magisq; adeo respondes: ut in-
tate & munificentia a te uictum esse fatear in-
figmentū in te cōpleri uideo: q; illi simpli-
siores remittere solitam: Tu enī nū-
illi æglen thalamq; cū sūma benefice-
ego solū: qui inter cæteros oratores
sed & cæteri quoq; oēs: qui tuā hanc
tētur quibus potissimū sis muneribus at-
exhilariq; facie quæ tibi munera damus. Et
ximo cupimus ardore: ut aliquando Intel-
perpetua seruitute dicatam esse. Vale.

Jacobus geroldus stirus. Cnitelfeldensis: bo-
demiæ moderator: Excellentissimo doc-
oratorum q̄ poetarum principi foelicitatē
Excogitabam mecū ipse diebus istis: Franci-
pacto tibi possem: si non maiores: pares t-
tuis gr̄as referre. Nam agere quidē satis p-
sistit humanæ societatis conseruatio: ass-
studine. Et profecto nihil reperire potera-
geres animū meū tibi esse gratissimū. Se-
nerē: supuenit etiā præstantissimū op-
quo tam faciūssime: tanq; copiosissim-
iuenisti: ut neque a pfecto illā uel satis mira-
si prius mens mea dubia erat: quo pacto
is tibi pares gratias reddere: nunc
scio: quē admodū possim tanta ben-
cōsequi. nā nō est ad diuinæ huius b-
tione aliqua uel par uel similis cōpar-
bilis & imortalis: & ideo nō nisi ab i-
ē ad aīum deferēdū qđ suū erat: corp-
ē & diuinus: qđ corpus tibi nec agere
ri mēte semper habere polliceſ. Tibi
imortalē apud me tui memoriam: si d-
est præcipere: meū autē iussa tua q̄lib-

Opusculum hoc de scribendi epistolas
& impensis Jacobū de regazonibus c
Anno dominicæ Incarnationis. M.C
Aprilis.

Paris

11871

Venesias 1494

